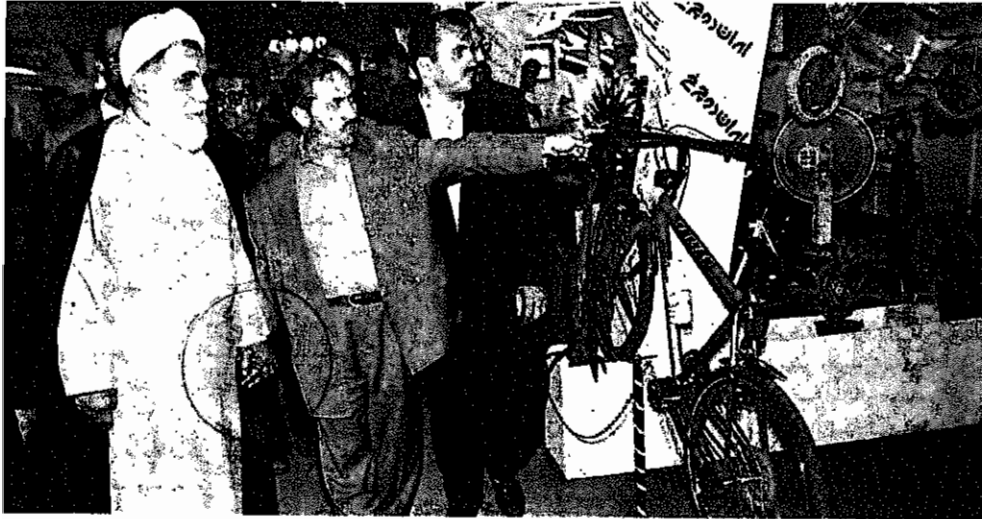

گزارشی درباره تسلط ارتجاع فرهنگ و هنر زیر سلطه بازاری ها!

(ص ۱۷)

پیوند آشکار!

رئیس مجلس اسلامی، "علی اکبر ناطق نوری" کاندیدای حزب "موتلفه اسلامی" برای ریاست جمهوری است. "محسن رفیق دوست" فرمانده سابق کمیته ها و رئیس کنونی بنیاد مستضعفان، عضو رهبری حزب موتلفه اسلامی است! بنیاد مستضعفان در واقع به تقلید از "بنیاد پهلوی" برپا شد، اما قرار بود بر خلاف بنیاد پهلوی، در خدمت مستضعفان ایران باشد. در زمان حیات آیت الله خمینی نیز بارها گفتند و نوشتند، که این بنیاد دیگر متعلق به مستضعفان نیست، بلکه بنیاد مستکبران است. یک قلم از پرونده های بنیاد مذکور و شخص محسن رفیق دوست، سرقت تاریخی ۱۲۳ میلیارد تومانی از بانک صادرات است. دادگاهی که برای رسیدگی به پرونده این دزدی تشکیل شده بود، سرانجام محسن رفیق دوست را هم توانست برای چند ساعتی بتواند شاهد احضار کند، اما نه بیش از این! محسن رفیق دوست و بنیاد مستضعفان، در حال حاضر پیگیرترین فرد و تشکیلات اقتصادی کشور برای خصوصی ساختن تمام عرصه های اقتصادی در جمهوری اسلامی اند. این بنیاد و رئیس آن "محسن رفیق دوست" که بزرگترین شبکه دلالی و خرید اسلحه در دوران جنگ با عراق را هدایت کرد، اکنون در جمهوری اسلامی قدرتی در حد تعیین رئیس برای مجلس و انتصاب ریاست جمهوری را دارد. دست بسیاری از بلند پایگان جمهوری اسلامی زیر سنگ بنیاد است و از کنار آن به کار تجارت و زدوبند با خارج و داخل سرگردمند. موتلفه اسلامی از طریق رفیق دوست بر این بنیاد عظیم مالی و اقتصادی در جمهوری اسلامی تسلط دارد. زندان های کشور هم از طریق "اسدا" لکه لاجوردی" عضو دیگر رهبری موتلفه اسلامی در اختیار آنهاست. مشاور عالی رئیس قوه قضائیه نیز "اسدا" الله بادامچیان" دبیر اجرائی موتلفه اسلامی است. این حزب ارتجاعی و متکی به روحانیون وابسته به بازار و سرمایه داری تجاری و زمینداری بزرگ، اکنون فقط یک رئیس جمهور کم دارد تا مثلث سه قوه مجریه، قضائیه و مقننه را در اختیار کامل داشته باشد. ناطق نوری کاندیدای این پست است! روابط این کاندیدای ریاست جمهوری، با حزب موتلفه اسلامی را از همین عکس یادگاری، می توان حدس زد. این عکس مربوط به نمایشگاه بین المللی اخیر تهران است، که ناطق نوری از آن بازدید کرد. نفر سمت راست، محسن رفیق دوست است که دست در دست ناطق نوری حرکت می کند. عکس بصورت رنگی و در صفحه اول روزنامه رسالت چاپ شده و دست در دست بودن رئیس مجلس و رئیس بنیاد مستضعفان کاملا آشکار است. غارتگران، زود بندچی ها و دلال های بازار که انقلاب ایران را به قربانگاه بردند، اکنون خواب و خیال به قربانگاه بردن بسیاری از میهن دوستان مذهبی و ملی و دگراندیش ایران را در سر دارند و قدرت مطلقه را با همین هدف می خواهند. آنها با پیروزی "طالبان" در افغانستان به کمک آمریکا و پاکستان، نسبت به آینده قدرت خود در ایران و جلب حمایت کامل آمریکا برای اعمال ارتجاعی ترین قوانین اسلامی بر جامعه امیدوار شده اند. در پشت این چهره خشن مذهبی، آنها مجری تمام برنامه های اقتصادی آمریکا و صندوق بین المللی پولند! (صفحات ۵ تا ۸ را بخوانید)

کابوس طالبان

همه را بیدار کرده؟

* وقتی آمریکا از خشن ترین و ارتجاعی ترین حکومت در افغانستان حمایت می کند، چرا نباید از حکومت مطلق حجتیه در ایسران حمایت کند؟ (ص ۵)

راه توده

۳۶ صفحه

دوره دوم شماره ۵۳ آبان ماه ۱۳۷۵

حزب نو! سیاست نو!

(ص ۲)

انتخابات آینده از نظر

نهضت آزادی و

دکتر پیمان

(ص ۱۵)

تئوری در

خدمت جنبش

(ص ۱۱)

اتحاد عشایر جنوب!

(ص ۳۵)

با آغاز فعالیت "مجمع روحانیون مبارز"

چپ مذهبی

به صحنه

باز می گردد!

(ص ۳۶)

دو اندیشه غلط، که در مهاجرت توان حزب ما را تحلیل برد:

سیاست نو! حزب نو!

برای حزب دمکراتیک مردم ایران تبدیل نشد، اما بهر حال بدنه سازمانی حزب ما را هم بسیار فرسود و بر امواج انفعال افزود!

تک تک این استدلال ها و اندیشه ها، اگر در همان زمان خودش با صراحت مطرح می شد و پیرامون آنها بحث و گفتگو صورت می گرفت، ای بسا فرسودگی بدنه سازمانی حزب ما در مهاجرت تا این مرزها پیش نرفته بود و پانیماندگان سازمانی نیز توان استدلال و منطق خود را در این بحث ها نه تنها آزموده بودند، بلکه ای بسا برای دفاع استوارتر و آگاهانه تر از ضرورت پایداری برای احیای کامل و دوباره سازمان های حزبی آبدیده تر شده بودند. از جمله یکی از این استدلال ها این بود «ما چرا باید پاسخگوی گذشته باشیم. یک حزب دیگر با همین برنامه و اساسنامه می تواند ما را از این مشکلات خلاص کند!»

نه امروز که سیر حوادث خود بسیاری حقایق را عریان کرده است، بلکه همان دیروز نیز برای این دوستان استدلال می شد که:

آنها که تبلیغات علیه حزب توده ایران را سازمان می دهند، نه با افراد، بلکه با مشی و سیاست و برنامه حزب توده ایران مخالفند و این مخالفت هم طبقاتی است. بنابراین شما هرنامی که داشته باشید، اگر برنامه و مشی شما همین باشد که اکنون هست (مشی و برنامه حزب توده ایران) بدون تردید، این کارزار تبلیغاتی بسرعت روی سر شما خواهد ریخت. برای آنها که با حزب ما دشمنی طبقاتی دارند، مشکل "طلاهای زمان استالین"، "سیاست ما و مصدق" و "ما و روحانیت" و ... نیست. مشکل و اختلاف جای دیگر است، اما چون نمی توانند آنرا اعلام کنند، با همین سوژه ها تلاش می کنند ما را در جامعه منزوی کنند. شما همین سیاست تبلیغاتی که ابوزیسیون راست مهاجرت به آن دامن زده و در حقیقت خودش آنرا پایه ریزی و رهبری کرده و به بخشی از شناخت مهاجرت (حتی چه) تبدیل ساخته توجه کنید. این تبلیغات می گوید، که همین جمهوری اسلامی امروز، دست پخت حزب توده ایران است که از آخوندها پشتیبانی کرد!

حالا شما هر استدلالی که با ارائه مدارک و اسناد حزبی بکنید، که آقا! اتفاقا همه تلاش ما این بود که جمهوری اسلامی این نشود که حالا شده است، هیچکس گوشش بدهکار نیست، چون این تبلیغات برای شنیدن منطق جریان نیافته است. این تبلیغات هدفش آنست که:

اول- روحانیت مرتجع و وابسته به سرمایه داری ایران و در بازار زیر ضربه خارج شود؛

دوم- اینکه از گرایش مردم به سمت حزب ما جلوگیری کند؛

سوم- اینکه فرصت ندهد مردم بروند به سراغ اسناد و مدارک و خودشان درست را از نادرست تشخیص دهند؛

و...

درست شبیه همان بازی زیرکانه ای که پس از کودتای ۲۸ مرداد سازمان دادند و همه کاسه و کوزه ها را تلاش کردند سر حزب ما بشکنند!

بنابراین شما هر نامی هم که داشته باشید، اما برنامه و مشی شما توده ای باشد، کارزار تبلیغاتی امپریالیسم و نیروهای واپسگرا و راست جامعه باز هم به سراغ شما خواهد آمد. یگانه راه حل آنست که با تمام نیرو از حقیقت دفاع کنیم و مردم را آگاه سازیم.

ما امیدواریم، حالا که سال های قابل توجهی از آن زمان می گذرد و بسیاری حقایق روشن شده است، این نیروی جدا شده از پیکره سازمانی حزب ما، بار دیگر وارد صحنه شده و از حقیقت دفاع کند.

روی دیگری از یک سیاست!

ما بویژه در دوران اخیر، با سیاست و مشی دیگری هم رویرو هستیم که به نوعی همان انگیزه برخی طرح کنندگان پیشنهاد انحلال حزب و تاسیس حزب دیگر را در خود دارد.

طرفداران این سیاست و مشی، معتقدند باید سیاستی به کلی دیگر در برابر جمهوری اسلامی داشت و از نشانه ای که سیاست گذشته را تداعی کند فاصله گرفت. در ضمیر این جمع نیز ای بسا این نکته نه چندان پنهان وجود دارد، که "با اتخاذ این سیاست و مشی، ما عملا درگیر توضیح سیاست گذشته نیستیم و شانه هایمان را از زیر بار آن سیاست بیرون می کشیم

در واقع، این عده نیز با آنکه توده ای و فعال نیز هستند، تحت تاثیر همان یورش تبلیغاتی قرار دارند که ابوزیسیون راست مهاجر سردمداری آنرا برعهده دارد. ما هرگز نمی خواهیم مدعی شویم که انگیزه های این جمع وجه مشترکی با انگیزه های کسانی دارد که معتقد بودند حزب را باید منحل کرد و

بدنبال یورش جمهوری اسلامی به حزب توده ایران، بحث های متنوعی پیرامون آینده آن شروع شد. از این بحث ها اکنون سال ها می گذرد و بسیاری از پیشنهادها و راه حل هایی که در این ارتباط مطرح شده بود، به خودی خود اعتبار خویش را از دست داده اند، اما ریشه یابی این بحث ها و راه حل ها بنظر ما همچنان باید در دستور کار باشد، زیرا کج اندیشی از جانب دوستان دیروز و امروز همچنان نیز می تواند به طرق مختلف خود را نشان دهد و صحنه بروز یابد. این در حالی است که دیگر سازمان ها و گروه های چپ ایران نیز با وضعی مشابه رویرو بوده و یا هستند. بنابراین بحث مربوط به آینده حزب توده ایران، در نوع خود به آینده چپ ایران باز می گردد و طرح این نوع مسائل نه تنها بیانگر هیچ نوع ضعفی نیست، بلکه نشانه توان و قدرت ریشه های حزب توده ایران در جامعه ایران نیز هست.

از جمله این بحث ها و رهنمودها، که ابتدا از سوی برخی افراد صاحب نام در حزب توده ایران مطرح می شد و بعدها نیز از سوی برخی میانسالان برآمده از دل تشکیلات حزب در سال های پس از پیروزی انقلاب به میان کشیده شد، یکی هم این بود که "فعالیت زیر نام حزب دیگر ممکن نیست و باید حزب دیگری ساخت"

در بحث با طرح کنندگان این پیشنهاد باصطلاح ریشه ای، از جمله استدلال می شد، که «پس از کودتای ۲۸ مرداد نیز کسانی از روی حسن نیت - از جمله دو زنده یاد ایرج اسکندری و داوود نوروزی- چنین نظراتی را مطرح کردند، اما در عمل و در طی زمان متوجه نادرست بودن استدلال های خود در این زمینه شدند.» اما آنها با انگیزه های مختلف این اندیشه را پی گرفتند. شاید بتوان بخش قابل توجهی از کوشش امثال بابک امیرخسروی و یاران اولیه اش در حزب دمکراتیک مردم ایران را برای ریشه کن ساختن حزب توده ایران ناشی از همین انگیزه دانست. اندیشه ای، که سرانجام به زایش حزبی بنام "حزب دمکراتیک مردم ایران" شد، که نه ایدئولوژی دارد و نه سیاستی که بتوان آنرا سیاست مستقل باز شناخت. در حقیقت بارزترین و شناخته شده ترین سیاست این حزب، همانا توده ای ستیزی است و توپخانه تهمت و افترا نسبت به مرده و زنده، که بی وقفه در کار است و شلیک می شود!

وقتی امروز، نشریه ارگان مرکزی این حزب، به قلم شناخته شده ترین چهره رهبری آن "بابک امیرخسروی" می نویسد «باید به دوران اولیه بنیانگذاری حزب توده ایران بازگردیم...»

هر استدلالی که پیرامون این بازگشت ارائه دهد، نمی تواند این واقعیت را منکر شود، که یکبار دیگر به نادرستی و غیر علمی بودن اندیشه انحلال حزب توده ایران اعتراف کرده است. دلائل این نادرست اندیشی نیز روشن است:

اول- حزب توده ایران ساخته و پرداخته دست این و آن نیست، که با بود و نبودشان بتوان در باره بود و نبود حزب تصمیم گرفت. این حزب سنگتوی آینده ایران است و بنابراین چگونه می توان آینده را در دیروز کشت؟

دوم- حزب توده ایران، متکی به یک جهان بینی است. این جهان بینی وجه مشترک اندیشه و شناخت ما و همه دیگر احزابی است که در سراسر جهان و متکی به آن برای تغییر جهان و مبارزه با موانع موجود بر سر راه این تغییر در حال فعالیت و کوشش هستند. بنابراین ریشه های حزب ما نه فقط در ایران، بلکه در سراسر جهان حضور و حیات دارد.

در حاشیه اندیشه و استدلالی که منجر به تاسیس حزب دمکراتیک مردم ایران شد، بحث های پراکنده دیگری از سوی کادرها و اعضای دیگری از حزب نیز وجود داشت. بحث هایی که اگر چه به نیروی سازمانی و تشکیلاتی

آرمان خواه و به بند کشیده شده... و سرانجام توده های مردم آنچه را ما می گفتیم در عمل دریافته اند. حزب ما گفت:

- حاج آقاها بازار شیره منگکشا و انقلاب را می خواهند بکنند،

- با شکست ارتش عراق در خرمشهر زمان صلح و پایان جنگ است،

- ضد انقلابیون افغانی مستقیماً تحت هدایت آمریکا و پاکستان با حکومت انقلابی افغانستان می جنگند،

- دست سرمایه داری بازار را از حکومت باید کوتاه کرد،

- حجتیه، کارگزار امپریالیسم در ایران و ضد انقلاب است،

- ماجراجویی های چپ روانه، تحت هر نامی (مجاهد، فدائیی و...) راست ترین جناح ها را در جمهوری اسلامی تقویت می کند،

- سیستم توزیع کالا باید از اختیار بازار خارج شده و در اختیار دولت و تعاونی های مردمی قرار گیرد،

- بازرگانی خارجی باید تحت کنترل دولت باشد،

- انتخابات مجلس و ریاست جمهوری باید با شرکت مستقیم احزاب سیاسی برگزار شود،

- قانون اساسی باید اصلاح شده و اصل ولایت فقیه آن حذف شود،

- شورای نگهبان باید از قانون اساسی حذف شود،

و..... این لیست را همچنان می توان ادامه داد.

چرا نباید از این سیاست و این گذشته دفاع کرد؟ چون اپوزیسیون راست مهاجر خوش نمی آید؟ و یا این استدلال بوج:

«ما اگر سیاست دیروز را دنبال کنیم، پس چه چیز از گذشته آموخته ایم؟»

و یا این نوع استدلال های بکلی غیر واقعی که: «ما باید یک حزب نو، با سیاست نو بسازیم که نه مشکلات درونی گذشته را داشته باشد و نه پاسخگویی گذشته باشد»

و لایبرکنگره و جلساتی هم که با حذف پرسابقه ترین اعضای حزب برگزار کرده و می کنند با همین استدلال هاست!

مراسم یاد بود دکتر "نجیب" الله

مراسم یاد بود دکتر نجیب الله، رئیس جمهور سابق افغانستان که بدست گروه بندی نظامی-مذهبی طالبان، پس از فتح کابل بطریقی فجیع به قتل رسید، در کشورهای مختلف برگزار شد. در دو کشور آلمان و هلند بدلیل حضور جمع زیادی از مهاجرین افغانی این مراسم با شرکت صدها نفر برپا شد. مراسم یاد بود با دعوت گروه ها و تشکل های مختلف افغانی، از جمله شورای پناهندگان افغانی ترتیب یافت. در شهر بن آلمان چند صد نفر از افغان ها در

مراسم یاد بود شرکت کردند و با حمل پلاکاردها و شعارهای از مجامع بین المللی خواهان رسیدگی به جنایات طالبان و از جمله قتل دکتر نجیب الله شدند. در تمامی مراسمی که به این مناسبت برپا شد، از دکتر نجیب الله بعنوان

مرد صلح و آشتی ملی در افغانستان یاد شد.

از کشور هلند نیز گزارشی مشابه مربوط به مراسم یاد بود دکتر نجیب الله در شهر بن آلمان به ما رسیده است. در مراسم شهر هلند که نزدیک به یک هزار نفر در آن شرکت داشته اند، اطلاعیه ای بمناسبت قتل دکتر نجیب

الله منتشر شده است. در این اطلاعیه آمده است:

«... این حادثه دلخراش و غم انگیز انعکاس برجسته یک نمونه دیگری از نقض سریع و خشن حقوق بشر در افغانستان محسوب می گردد، که مردم مصیبت زده و بخون نشسته این کشور در شرایط ادامه و تشدید آتش جنگ داخلی و مداخلات آشکار خارجی عمداً مداخلات بشرمانه پاکستان در دو ماه اخیر و گسترش ابعاد آن طی سال های تسلط گروه های بنیادگرای اسلامی، با آن مواجه بوده است... ما افغان های مهاجر مقیم در کشور "هلند" بار

دگر شهادت المناک و بیرحمانه دوکتور نجیب الله را که نام شان با امیر مجاهدت در راه قطع جنگ و تامین صلح در افغانستان پیوند ناگسستی دارد، شدیداً محکوم می نمایم...»

یک حزب دیگر با همین آرمان ها، اما با نام دیگری تاسیس کرد! اما یقین داریم که فرار از یورش تبلیغاتی دشمنان و مخالفان حزب انگیزه ای به مراتب پر قدرت تر از درک نوین از اوضاع ایران و شرایط حاکم بر جامعه برای اتخاذ چنین سیاست هائی است!

آنچه از نظر ما کتمان ناپذیر است، اینست که چنین مشی و سیاستی پیش از آنکه بتواند مخالفان و دشمنان حزب را خلع سلاح کند، خود مدافعان چنین ترها و اندیشه هائی را در یک کشش بی وقفه بین حقیقت و رویا فرسوده می کند. حاصل چنین نگرش و مشی و سیاستی را شاید بتوان در برخی مطالب نشریه "نامه مردم" پیدا کرد. مطالبی که گاه چپ نمائی مورد پسند اپوزیسیون راست جمهوری اسلامی، در آن ها بیش از منطق و استدلال خود را می نماید! البته دلائلی هم، گهگاه در ارتباط با این فاصله گیری از سیاست گذشته حزب مطرح می شود. از جمله اینکه "زمان متوقف ننانده و از سال های اول انقلاب دور شده ایم!"

طرح کنندگان این نوع استدلال ها چند نکته را از خاطر برده اند:

۱- سیاست حزب توده ایران در برابر انقلاب ایران و حاکمیت برآمده از آن (که نتیجه توازن نیروها و واقعیات آنروز جامعه بود و به میل و اراده ما مربوط نبود) نه برای تائید این و یا آن، بلکه براساس تحلیل مشخص از شرایط مشخص، اتخاذ شد.

۲- امروز، براساس همه استدلال های علمی، در دیروز ریشه دارد! بنابراین ما نمی توانیم یکباره بر دیروز خط بطلان بکشیم و راجع به امروز حرف بزنیم. اگر این استدلال پذیرفته شود، آنوقت رویدادهای امروز ایران با گذشته ارتباط پیدا می کند و سیاست حزب توده ایران تلفیقی است از دو واقعیت دیروز و امروز جامعه ایران. این یگانه راه حل برای تلفیق در سراسمی هائی است که عملکرد امروز جمهوری اسلامی و تبلیغات اپوزیسیون راست مهاجر بر سر راه حزب ما ایجاد کرده و می کنند!

سیاست حزب توده ایران در برابر انقلاب و رهبری آن در سال های نخست پیروزی انقلاب، نه تنها نادرست نبود، بلکه امروز نیز هر سازمان و حزبی (حتی مذهبی و در داخل کشور) وقتی می خواهد تحلیلی نزدیک به واقعیت از جامعه ارائه دهد، همچنان ناچار است در چارچوب و قالبی که حزب ما ترسیم کرده بود، حرکت کند!

تحلیل های اخیر "حزب دموکراتیک مردم ایران"، تحلیل های سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در ایران، ارزیابی ها و پیشنهاد های رهبر جنبش مسلمان مبارز ایران، گرایش های نوین برای قبول جناح بندی های حکومتی در سازمان فدائیان خلق ایران اکثریت... حتی همان جزوه ای که تحت عنوان "اتحاد چپ دموکرات ایران" در داخل کشور انتشار یافته نیز از زیر بار تحلیل حزب توده ایران از مرحله ای که انقلاب ۵۷ ایران طی کرده و می کند و نبرد کمی بر کمی نمی تواند شانه خالی کند. نبردی که بسیاری تصور کرده بودند، در عرض چند هفته و یا ماه باید تکلیفش به سود آرزوهای ما پایان یابد. در حالیکه این نبرد با توازن نیروها، رشد آگاهی مردم، تشریندی هرچه بیشتر و آگاهانه تر پیرامونی حکومت و... ارتباط مستقیم داشت و دارد و سهم ما و همه نیروهای مترقی، هم دیروز و هم امروز حضور و تاثیر گذاری در این نبرد بوده و هست!

بنابراین، ما نه به حزب نوین، با نام نوین، اما با محتوای حزب توده ایران نیاز مندیم؛ زیرا حزب توده ایران به همان دلائلی که در بالا گفته شد هست و عکس برگردان آنرا نه جامعه می پذیرد و نه دشمن!

ما به نفی و طرد سیاست حزب در برابر انقلاب و رهبری آن نیز نیاز مند نیستیم، زیرا امروز در دیروز ادامه دارد. این نوع عقب نشینی ها و تبه نرخ روز و برای جلب رضایت این و آن و فرار از موج حملات تبلیغاتی دشمنان حزب سخن گفتن و مطلب نوشتن هم نه تنها باری از دوش حزب ما کم نمی کند، بلکه باری هم بر آن می افزاید. ما برای نیروهای سیاسی داخل کشور، مردمی که انقلاب کردند و دارای یاورهای عمیق مذهبی هستند، پیرامونیان حکومت، طرد شدگان مذهبی حکومت و بالاخره همه آنها که در داخل کشور درگیر نبرد لفظی به لحظه برای حفظ سنگرها و ایجاد تحولات هستند، حرف داریم و بسیار هم داریم. حزب توده ایران بخشی از پیکر عظیم انقلاب ۵۷ بوده و هست و به این موجودیت خود افتخار نیز می کند. حزب توده ایران در نبرد برای حفظ سنگرها انقلاب، در نبرد که بر که و در ستیز با ارتجاعی ترین جناح های حاضر در حکومت برآمده از انقلاب، که از همان ابتدا قصد به خون کشیدن انقلاب و انقلابیون را داشت، مهلکت ترین ضربات را متحمل شده است.

امروز وقت دفاع از حقانیت سیاست حزب ما در سال هائی است که بسیاری از طرده شدگان امروز حکومت، قربانیان تسلط ارتجاع مذهبی، مذهبیون

امریکا، اروپا و آسیا استثمار جنسی کودکان اکثراً به شبکه سازمان یافته ای تبدیل شده است، که یک سلسله از مشاغل از طریق این شبکه و این حرفه ارتزاق می شود. مانند واسطه ها، صاحبان کاباره ها، کلوپ ها، خانه های درسته، سالن های ماساژ، هتل ها و غیره. ناشرین مجلات حاوی عکس های سکسی کودکان که به بیش از ۱۰۰ کشور جهان ارسال می شود و...

توریسم جنستی و فحشاء منبع میلیاردها دلار در آمد برای کشورهای نظیر تایلند، سریلانکا و برزیل است. اکنون چند سالی است که اطلاعات و تصاویر پورنوگراف روی شبکه های انفورماتیک عرضه می شود. ورود اینترنت به بازار امکانات شبکه های استثمار جنسی کودکان را افزایش داده است.

در مورد ویدئوهای پورنوگراف، بزرگترین بازار در سطح جهان ایالات متحده امریکاست که سود سالانه آن در ۱۹۸۰ بیش از یک میلیارد دلار بوده است. آلمان نیز یکی از تولید کنندگان اصلی این نوع فیلم هاس و بنیال آن هلند و انگلستان قرار دارند. بازار نوین آنها مجارستان، جمهوری چک و دیگر کشورهای اروپای شرقی و روسیه است.

نقش صندوق بین المللی کار در بردگی کودکان

دفتر بین المللی کار (وابسته به سازمان بین المللی کار) اخیراً طی گزارشی با طرح اینکه "ریشه های تباهی کنونی بسیار عمیق است" اعلام داشت که به نظر این دفتر فقر مزمن و نیز برنامه های تعدیل اقتصادی و لیبرالیسم اقتصادی لجام گسیخته مسبب اصلی وضع کنونی در آسیای جنوبی است. ضمن اینکه باید به نبود اراده واقعی مبارزه با کار کودکان اشاره کرد که کاهش سرمایه گذاری در بخش های بهداشت و آموزش و پرورش شاهد گویای آن است. "پانده"، دبیرکل مرکز سندیکاها می هند، که نزدیک به سه میلیون از ۲۰ میلیون کارگر عضو سندیکاها می هند در آن عضویت دارند، اخیراً اعلام داشت: نزدیک به ۵۰ میلیون کودک هندی مجبورند کارکنند. تولت از الغاء کار کودکان سخن می گوید، اما هیچگونه اقدام مشخصی برای پایان دادن به فقر که ریشه اصلی این معضل است، به عمل نمی آورد. اکنون زمان آن فرارسیده است که به رویه ضد مردمی چند ملیتی ها پایان داده شود و مقرراتی در جهت تامین عدالت اجتماعی باید برقرار گردد که شرایط دست مزد بگیران اعم از کودکان یا بزرگسالان را بهتر نماید و ممنوعیت کامل و واقعی کار کودکان برقرار شود.

خوشبختی در سیستم "نایک"

"نایک"، "ری بوک"، "آدیداس" و... دیگران در نساجی، پوشاک یا اسباب بازی، فرش، جوراب، کفش، چرم و غیره همه براساس یک الگو و یک مدل فعالیت می کنند: "نایک"

سیستم "نایک" عبارت از آن است که تمام موسسه را تنها به یک مقر و مرکز اصلی محدود گرداند. وظیفه این مرکز سازماندهی تولید براساس مقاطعه کاری است. به این ترتیب "نایک" از خود کارخانه ای ندارد. نمایندگان این چند ملیتی از اندونزی تا پاکستان، از هند تا سریلانکا، بنگالندش، تایلند و غیره را زیر می گلارند و موسسه ها و کارگاه هائی را جستجو می کنند تا حجم سفارش معینی از یک کالا را (که از قبیل آن را در بازارهای کشورهای فروتمند پیش فروش کرده اند) به آنها به بالاترین قیمت عرضه نماید.

در آن سوی زنجیر کودکان و زنان برده قرار گرفته اند. مثلاً بخش اعظم تولید توپ فوتبال جهان در پاکستان و با دست صورت می گیرد. در کارگاه ها و گاه خانه هائی که این توپ ها در آن ها تولید می شوند، هزاران کودک برای دستمزدی تقریباً برابر با هیچ به کار برده وار اشتغال دارند. در برابر هر توپ، کارفرمای آنها ۳۷۵ فرانک (فرانسه) دریافت می دارد.

دهها میلیون کودکی که بر اثر گسترش سیستم نایک اکنون در آسیا و نیز امریکای لاتین به کار گمارده شده اند، از فرزندان محرومترین خانوارها هستند. آن ها با کار خود به آذامه حیات والدین و دیگر اعضای خانواده کمک می کنند. این کودکان که گاه حتی چهار سال نیز ندارند، ده ساعت در روز و هفت روز هفته را در کارگاه های نمود به کار مشغولند. اخیراً حتی تلاش می شود که بردگی کودکان را به یک "آرزو" تبدیل کنند و گاه اینچنان آنها گفته می شود که تنها دست های ظریف کودکان قادر است اشیائی به این زیبایی خلق کنند... (کودکان قتالی باف ایران نیز همینگونه توصیف می شوند)

شکل دیگر بردگی کودکان که از دیربها پیش در برخی کشورهای آسیائی مانند تایلند رواج داشته و اکنون در امریکای لاتین در حال گسترش است، عبارتست از فروش و یا اجاره کودک به یک کارفرما بعنوان بازپرداخت بدهی. (بقیه در ص ۳۵)

اخیراً در استکهلم سوئد کنگره "علیه استثمار کودکان" تشکیل شد. به مناسبت این کنگره مطالب بسیار قابل توجهی در مطبوعات مترقی اروپا انتشار یافت، که ما نیز در شماره ۵۱ راه توده بخش هائی از این مطالب را منتشر ساختیم. از استاد و مطالب مطرح شده در کنگره استکهلم نیز مطالبی توسط علاقمندان و خوانندگان راه توده در اختیارمان قرار گرفته است، که بتدریج آنها را منتشر خواهیم کرد. مطلب زیر، در ارتباط با مطالب و گزارش های ارائه شده در کنگره استکهلم به راه توده رسیده است. از مترجم و تهیه کننده این گزارش، صمیمانه سپاسگزاریم و امیدواریم این همکاری در عرصه های دیگر نیز ادامه یابد.

برندگان خردسال در بازار "سکس"

ترجمه و تنظیم "ف. هاشمی"

آمارها حکایت از آن دارد که هر ساله بیش از یک میلیون کودک وارد بازار سکس می شوند. این بازار اکنون به صنعتی تبدیل شده است سازمان یافته که میلیاردها دلار سود همراه دارد. در سراسر جهان شبکه هائی با اطلاعات بسیار وسیع تحت کنترل این بازار قرار دارند. در کنفرانس جهانی که از ۲۷ تا ۳۱ اوت در استکهلم، علیه استثمار جنسی کودکان برپا شد علاوه بر سازمان یونسف، نمایندگان و مجامعی از ۱۲۶ کشور جهان در آن شرکت کردند. سخنگوی کنفرانس "جان کنی" در این کنفرانس گفت که استثمار جنسی کودکان چنان وسعت یافته که تمام دستاوردهای کنوانسیون بین المللی راجع به حقوق کودکان در معرض خطر است (جمهوری اسلامی نیز کنوانسیون اخیر را امضاء کرده، ولی آن را مشروط به مطابقت با قوانین داخلی و شرع اسلام کرده است، که عملاً به معنی رد مفاد کنوانسیون است)

کودکان محروم

در تایلند از کودکان روسپی به عنوان کسانی نام برده می شود که در جستجوی نان هستند! همین عنوان کافی است تا به ریشه های چنین وضعی در برخی کشورها پی برده شود. کمک مالی به خانواده و یا تلاش برای بقا. اکنون سرنوشت روزانه میلیون ها کودک در کشورهای در حال توسعه است، یعنی کشورهائی که بیش از هر جای دیگر استثمار جنسی کودکان در آنها رواج دارد. بنا بر گزارش "یونسف"، بی عدالتی اقتصادی، نابرابری میان ثروتمندان و فقرا ریشه این استثمار است و این در حالی است که در پنجاه سال اخیر ثروت جهانی هفت برابر گردیده است، بی عدالتی ها بازم تعمیق یافته است. تنها یک پنجم از جمعیت جهان بیش از سه چهارم ثروت های آن را در تملک خود دارند و سهم ۲۰ درصد فقیرترین های جهان از ۳ درصد در سال ۱۹۵۲ در ۱۴ درصد در حال حاضر رسیده است. در محروم ترین کشورها، برنامه های تعدیل اقتصادی صندوق بین المللی پول و رقابت بازارها و تولیدات کشورهای صنعتی موجب سقوط سطح زندگی شده و فرار از روستاها را تشدید کرده است.

در هند بخشی از کار کودکان از جمله در بازارهای جنسی به بدهی های خانواده های فقیر مربوط می شود. تعداد اینگونه کودکان در دیگر کشورها نظیر برزیل، کلمبیا، فیلیپین نیز به صدها هزار می رسد. دلالت ها این تیروی کار بی آینده و ارزان قیمت را به تصاحب خود در آورده و آنها را با استفاده از زور تابع خود می سازند.

در تایلند دیده می شود که برخی خانواده های روستائی کودکان خود را در برابر کمتر از ۱۰۰ دلار به بنگاه های "جمع آوری" واگذار می کنند. این بنگاه ها، کودکان را به بهائی حدود ۸۰۰ دلار به شبکه های فحشاء می فروشند. بدین ترتیب توریسم جنسی که دلار در آنها نهفته است، گسترش می یابد. پژوهشی که در مورد کسانی که در فیلیپین و تایلند به چرم روابط جنسی با کودکان دستگیر شده اند، نشان می دهد که ۲۵ درصد آنها امریکائی، ۱۸ درصد آلمانی، ۱۴ درصد استرالیائی، ۱۲ درصد انگلیسی و ۶ درصد فرانسوی بوده اند.

اکنون در کشورهای اروپای شرقی نیز خرید و فروش زنان و کودکان به یکی از منابع ثروت اندوزی بی دردمر در اقتصادهای باصطلاح "در حال گذار" تبدیل شده است. کشورهای صنعتی نیز از نقل و انتقال کودکان و ویدئوهای پورنوگراف که از کشورهای جهان سوم می آید، به سود خود استفاده می کنند. در

بازتاب حکومت امریکائی

"طالبان" افغانستان

بر ج. ۱ و اپوزیسیون ج. ۱

ارتجاع ایران به حمایت امریکا چشم دوخته!

جمهوری اسلامی در داخل کشور نیز از سوی دیگر، باید درس‌هایی را در پی داشته باشد. اخبار و رویدادهای متعاقب برقراری حکومت "طالبان" در افغانستان، که در هفته‌های اخیر در ایران روی داده، نشانه‌هایی را در این جهت با خود داشته‌است!

این نشانه‌ها می‌توانند به یورش سازمان یافته به صفوف مستحکم ارتجاعی ترین جناح‌بندی‌های حاکمیت در جمهوری اسلامی ختم شود؟

در داخل کشور

تحولاتی که در داخل کشور نشانه‌هایی از آن مشاهده می‌شود، در واقع از فردای مشخص شدن نتایج انتخابات مرحله اول مجلس اسلامی شروع شد و بدین ترتیب می‌توان گفت که حوادث افغانستان آنرا کامل کرد! بنابراین هیچ چاره‌ای نیست جز سرور نتایج عملی آن انتخابات و صف بندی‌ها و تشریندی‌های نوینی که در ارتباط با آن در جمهوری اسلامی تشدید شد.

ارتجاع مذهبی در پیوند تنگاتنگ با سرمایه داری دلال و تجاری بازار ایران، تمام قوت خویش را برای قبضه کردن مجلس اسلامی و از طریق آن، تسلط مطلق بر قوه مجریه کشور به کار گرفته بود. اهداف سیاسی-اقتصادی این تلاش نه دیروز و نه امروز بر میهن دوستان پنهان نبوده‌است. این جریان، که وابستگی آنرا به اخوان المسلمین جهانی و انجمن حجّتیة نسبی توان منکر شد، تلاش داشت تا از طریق مجلس و باصلاح از طریق قانون و رای مردم دست به یک کودتای کامل بزند. اهداف این کودتا عبارت بود از:

الف - تاسیس یک حکومت یکپارچه، که حزب "موتلفه اسلامی" هدایت و رهبری آنرا باید برعهده می‌داشت!

ب - تصفیه تمام نیروهای مخالف این حکومت یکپارچه و متکی به عقب مانده ترین سنت‌های مذهبی و فقهی، از تمامی ارگان‌های حکومتی، قضائی، نظامی، کانون‌های مذهبی و...!

پ - بستن تمام روزنامه‌ها و هفته‌نامه‌های نیمه دولتی و مستقل!

ت - تبدیل مجلس اسلامی به مجلسی مجری و تأیید کننده تصمیمات دولتی!

ث - به بند کشیدن مخالفان مذهبی و ملی و دگراندیش چنین حکومتی و سپس بر پاتی محاکمات سرپاشی و قتل عام همه آرمان خواهان!

ج - همسوئی با سیاست‌های امریکا در منطقه و جلب حمایت عملی آن از چنین حکومتی در ایران و در همسایگی کشورهای مسلمان نشین اقتصاد شوروی سابق، که باید نقش متحد امریکا را در برابر اروپا در خلیج فارس ایفا کند!

چ - پیگیری برنامه خصوصی سازی و تعدیل اقتصادی، که در سال‌های اجرای برنامه دوم، تحت تأثیر مستقیم تشدید ناراضی مردم از سرعت آن کاسته شده‌است.

همه اصول این برنامه کودتائی با پیروزی قاطع در انتخابات مجلس پنجم باید تحقق می‌یافت و چون ارتجاع کلیه امکانات تشکیلاتی، تبلیغاتی و سازمانی را در اختیار داشت، بر پیروزی خود یقین داشت. آنها حزب "موتلفه اسلامی"، "روحانیت مبارز"، "انجمن جمع"، انجمن‌های اسلامی بازار و اصناف، انجمن‌های اسلامی کارمندان، دانشجویان، حوزه علمیه قم، شورای نگهبان قانون اساسی، مجلس خبرگان رهبری، جامعه و عاظم و... را بمنسوان ارکان سازمانی؛ و رادیو و تلویزیون، شورا‌های نماز جمعه، برخی نشریات حکومتی و... را در عرصه تبلیغاتی و بالاخره وزارت کشور، مقامات اجرائی و بسیاری از استانداران سراسر ایران را برای چنین پیروزی در اختیار داشتند. درحقیقت تمام اسباب و لوازم چنین کودتائی از پیش تدارک دیده شده بود. چنین کودتائی در ضمن باید، کودتا علیه همه آرمان خواهان انقلابی و دگراندیش را که سرانجام به تپل عام آنها در زندان‌ها نیز انجامید، کامل می‌کرد. (این نقشه شومی است که اگر تصور شود ارتجاع با شکست‌های مرحله‌ای دست از آن خواهد شست، به غفلتی تاریخی دامن زده شده‌است)

مقابله مردم با این نقشه و شکست تاریخی روحانیون حکومتی و سران حزب موتلفه اسلامی در انتخابات مرحله اول مجموعه حکومت را غافلگیر کرد. آنها با آنکه تمام تمهیدات را با حذف بسیاری از کاندیداها و تقلب در شمارش آرا، دیده بودند، مع الوصف چنین نتیجه‌ای را انتظار نداشتند.

یک سلسله حوادث در فاصله دو مرحله انتخابات مجلس پنجم در عین حال که نشانه برخی شکاف‌ها در صفوف حکومتیان است، برای اپوزیسیون و مخالفان سیاست‌های حکومت نیز باید درس آموز باشد.

وقتی امریکا از خشن‌ترین و ارتجاعی‌ترین حکومت در افغانستان حمایت می‌کند، چرا نباید از حکومت مطلق حجّتیة در ایران حمایت کند؟

حجّتیة و موتلفه اسلامی، همان خوابی را برای حکومت بر ایران دیده‌اند، که طالبان آنرا در افغانستان تعبیر کرد! آنها می‌خواهند ایران را سراسر "اوپن" کنند!

اپوزیسیون مترقی و چپ ایران، اگر از اسارت تحلیل‌های جناح راست مهاجر خود را خلاص کند، خواهد توانست بر رویداد‌های ایران تأثیر بسیار جدی بگذارد.

رویدادهای اخیر افغانستان که منجر به تسلط ارتجاعی‌ترین جناح‌بندی نظامی-مذهبی بر پایتخت و دو سوم خاک افغانستان شد، یک حادثه تکانه‌دهنده‌است؛ نه فقط برای مردم افغانستان، بلکه بطور مشخص برای ایران و همه ایرانیانی که نگران آینده کشور خود هستند.

۱- این رویداد باید توانسته باشد در خارج از کشور و در میان اپوزیسیون جمهوری اسلامی، بر تحلیل‌ها و ارزیابی‌های متکی به مخالفت امریکا با باصلاح اصول گرائی و "بنیادگرائی" مذهبی و خوش باوری‌های متکی به طرفداری امریکا از "الترناتیو دموکراتیک" تأثیر مستقیم گذاشته باشد. اگر چنین نشود، اپوزیسیون خارج از کشور بازم چند گام دیگر از تحولات داخل کشور فاصله گرفته و بیش از پیش در میان مردم مستزوی خواهد شد.

این تأثیر و تغییر ارزیابی چگونه می‌تواند باشد و از کدام نقطه آغاز می‌شود؟ تمام اپوزیسیون جمهوری اسلامی در خارج از کشور به یکسان و با یک انگیزه، تحولات اخیر افغانستان را در خدمت نگرش نوین در سیاست خود تبدیل خواهند کرد؟

۲- برپائی جمهوری اسلامی در افغانستان و تحت رهبری ارتجاعی ترین گرایش‌های مذهبی، که خلافت "عمر" را می‌خواهند در افغانستان تکرار کنند، برای جناح‌بندی‌های درون حکومت جمهوری اسلامی، مخالفان مذهبی و پیرامونی حکومت از یکسو، و اپوزیسیون ملی-مذهبی، ملی و دگراندیش

سفر هیات رهبری موتلفه اسلامی به قم و ملاقات با تمام مراجع تقلید و آیت الله‌های صاحب اعتبار و نفوذ مذهبی در این شهر نیز تحلیلی جز این را نمی‌طلبد که موتلفه هم برای شکایات به قم رفته و هم برای جلب همکاری و متشکل ساختن این روحانیون در پیوند با خودش!

اگر موتلفه اسلامی در انتخابات پیروز شده بود، اگر کاندیدای آنها برای ریاست جمهوری، "علی اکبر ناطق نوری" با مشکلات و رقابت‌های جدی (حتی از سوی رهبر جمهوری اسلامی) روبرو نبود، اگر بحث‌های پشت پرده حکایت از کوتاه ساختن دست آنها از اهرم‌های قدرت نداشت، اگر بحث مربوط به احتمال شرکت میرحسین موسوی در انتخابات ریاست جمهوری آینده و پیروزی مردمی او وجود نداشت، اگر فشار به مقام رهبری، "علی خامنه‌ای"، برای باقی ماندن در ترکیب سازمانی و مافیاتی که حجتیه در ایران برپا داشته، ضرورت نداشت و... سران موتلفه به سفر به قم و چنین ملاقات‌ها و گفت‌ووهایی نیازی نداشتند. نتوانستند که همگی در تأیید مسلمان بودن، طرفدار ولایت فقیه بودن، با امام بودن، با انقلاب بودن و... است. موتلفه اسلامی اگر همه این صفاتش زیر علامت سوال نبود، ضرورتی به گرفتن تأییدیه در این زمینه‌ها از آیت الله هاشمی نظیر "مکارم شیرازی"، "مطهری"، "گنجرانی"، "امینی" و... نداشت، که هر کدامشان بخشی از الیگارش مذهبی-حکومتی را در اختیار دارند.

طرح استیضاح وزیر کشور وابسته به موتلفه اسلامی و حجتیه، "علی محمد بشارتی"، در مجلس اسلامی به بهانه سخنانی که تاکنون دهها مورد آنها در سفرها و سخنرانی‌های مختلف بر زبان رانده، خود دلیل بر وجود حلقه‌ایست که ظاهراً تلاش می‌شود در اطراف ارتجاع مذهبی-بازاری کشیده شود. حلقه‌ای که با ورود به صحنه مجمع روحانیون مبارز، ملاقات‌های نه آشکار فراکسیون "مجمع حزب ا" الله مجلس و سران مجمع روحانیون مبارز با رهبر جمهوری اسلامی صورت گرفته و... شاید ادامه یابد.

واقعیت یا تخیل؟

آیا همه این فعل و انفعالات به خواست واراده این و آن در جمهوری اسلامی انجام شده است و در نتیجه همه آنها تنها یک سلسله برخوردها و رقابت‌های درونی در رژیم است؟

ما همانطور که بارها نوشته و گفته‌ایم، با اینگونه تحلیل و ارزیابی‌ها سرسازش نداریم، چون آنها را اساساً درست و واقع بینانه نمی‌دانیم. هر نوع قشر بندی و جناح بندی در حکومت و پیرامون حکومت، ارتباط مستقیم با جنبش مردم و تشدید صف بندی‌های درون جامعه دارد. صف بندی‌ها و قشر بندی‌هایی که نمی‌تواند از ریشه طبقاتی آن جدا باشد. بنابراین حکومت مافوق طبقاتی در جمهوری اسلامی برسر کار نیست، که قشر بندی و جناح بندی در آن و یا در میان پیرامونیان آن نیز مافوق همین قشر بندی‌ها و جناح بندی‌ها در سطح جامعه باشد. کسانی که این نوع ارزیابی‌ها را مبنای کار و فعالیت خود قرار می‌دهند، عملاً از جنبش مردم فاصله می‌گیرند و به همین ترتیب است که نمی‌تواند تأثیر حوادث منطقه را بر رویدادهای ایران نیز ببینند و آنها با جسارت بیان کنند.

حکومت طالبان

در چنین شرایطی دو حادثه کردستان عراق و افغانستان روی داد، که بی تردید، رسیدن "طالبان" تحت حمایت آمریکا به حکومت در افغانستان دارای اهمیتی برتر بر اوضاع ایران است.

حکومت طالبان در افغانستان، علاوه بر آنکه مرزهای شرقی ایران را در اختیار عربستان سعودی و آمریکا قرار داد و یا آنها را به مرزهای تشنج نظامی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اسلامی افغانستان تبدیل ساخت، چند نتیجه بسیار جدی دیگر نیز دارد:

۱- اینکه سیاست‌های ماجراجویانه، حمایت‌های مقطعی از این و آن، به بهانه حمایت از شیعیان در کشورهای مختلف، چه عواقبی را می‌تواند برای ایران به همراه آورد؟

۲- بی‌اعتنایی به اصول اخلاقی در سیاست، انحصار طلبی و زد و بندهای پنهان و دیپلماسی پنهان از مردم، چگونه موجب از دست رفتن فرصت‌های ملی می‌شود؟

(تظنی فرصت مذاکره با دولت نجیب الله در افغانستان در جریان سیاست آشتی ملی در این کشور، خوش خیالی‌ها درباره دولت پاکستان و حتی فرصت‌های از دست رفته برای حل اختلافات با دولت عراق و مانور بین احزاب کردستان عراق با هدف و برنامه سرکوب کردهای ایران و...)

ارتجاع، در این فاصله سرعت گروه‌های فشار را سازمان داد و آنها را تحت اسمی "انصار حزب الله"، "بیتار الحسین" و... راهی خیابان‌ها و دانشگاه‌ها کرد. در سپاه و بسیج سپاه پاسداران نیز نیروی خود را به میدان کشید. اما در همین صف بندی جدید نیز سرعت مشخصی شد که در میان متحدهای روحانی و غیر روحانی ارتجاع "بازار-مذهب" شکاف وجود دارد.

روحانیون حکومتی تنها توانستند در مرحله دوم انتخابات گلیم خود را از آب بیرون بکشند و با جدا ساختن حساب خود از حساب سران "موتلفه اسلامی" که رهبران آن می‌خواستند از تهران به مجلس راه یابند، انتخابات تهران را با هر زحمت و تقلب و تهدیدی که ممکن بود، به سود خود پایان داد و با اصطلاح خودش "آبروی روحانیت" را نجات داد!

تعمیق زمان برگزاری انتخابات میان دوره‌ای مجلس، تشدید تبلیغات حزب موتلفه اسلامی در نشریات وابسته به خود، تلاش برای تفسیر تمام استاندارانی که می‌توانند در مرحله انتخابات میان دوره‌ای از خود استقلال عمل نشان دهند، طرح مبارزه با "لیبرالیسم"، یورش به دانشگاه‌ها برای تصفیه اسلامی آنها و... همگی از پیامدهای این شکست و عزم راسخ ارتجاع برای غلبه کامل بر سه توه قضائیه، مقننه و مجریه با همان اهداف بالاست!

این کوشش ارتجاع، از سوی نیروهای مخالف آن در جمهوری اسلامی بی‌عکس العمل باقی نماند. تشکیل فراکسیون مستقل از گروه بندی روحانیت مبارز-موتلفه اسلامی (حزب ا" الله مجلس)، تحت نام "مجمع حزب ا" الله مرکب از طرفداران خط امام و کارگزاران حکومتی آشکارترین صف بندی بود.

این صف بندی، که با کمال تأسف در مهاجرت و در میان اپوزیسیون جمهوری اسلامی همچنان جنگ "زرگری و حیدری و نعمتی" تحلیل می‌شود، با اعلام "میرحسین موسوی" بعنوان نماینده این طیف برای انتخابات آینده ریاست جمهوری و سرانجام ورود به صحنه دوباره "مجمع روحانیون مبارز" وارد مرحله‌ای بسیار جدی شد. این مجمع، که خود ترکیبی از روحانیون است، یگانه تشکل منسجمی است که در برابر روحانیون ارتجاعی و حزب طرفدار آن، "موتلفه اسلامی"، قرار دارد و رئیس سابق مجلس اسلامی، "حجت الاسلام کروی"، دبیرکل آنست.

از سوی دیگر، ورود به صحنه حجت الاسلام "ریشه‌ری" در راس گروه بندی "دفاع از ارزش‌ها"، که همه محافل سیاسی داخل کشور آنها را تشکیلات سیاسی مستقل رهبر جمهوری اسلامی، "علی خامنه‌ای"، ارزیابی کرده‌اند، در نوع خود، باز هم گامی در جهت فاصله گیری از سرمایه داری دلال و تجاری و روحانیون وابسته به آن تلقی شده است.

آشنائی با شکل سازمانی موتلفه اسلامی، خود به این شناخت کمک می‌کند:

حزب و یا هیات‌های "موتلفه اسلامی" که در واقع از ترکیب چند هیات عزاداری از زمان شاه تشکیل شده است، پیوسته جامعه روحانیون و وعاظ وابسته به خود را داشته است. این روحانیون و وعاظ که در هیات‌های عزاداری به سود موتلفه اسلامی عمل می‌کرده‌اند، از کنار بازار و سران موتلفه اسلامی ارتزاق نیز می‌کرده‌اند. پس از پیروزی انقلاب همین روحانیون وابسته به موتلفه اسلامی نه تنها به مقامات اجرائی و نظامی و قضائی دست یافتند، بلکه ترکیب پر قدرتی را نیز در حزب جمهوری اسلامی، شورای انقلاب وقت و "جامعه روحانیت مبارز تهران" به خود اختصاص دادند. در واقع فراکسیون روحانی حزب موتلفه اسلامی در تمام این سال‌های بعنوان رقیب روحانیون غیر وابسته به حزب عمل کرده و می‌کنند.

ورود به صحنه "جمعیت دفاع از ارزش‌ها" و آخرین مصاحبه حجت الاسلام ریشه‌ری با روزنامه‌های داخل کشور، بخش دیگری از علامت برخورد های پشت صحنه جمهوری اسلامی است. ریشه‌ری در مصاحبه خود گفت:

انجمن حجتیه ضد انقلاب است

ریشه‌ری گفت: «...انجمن حجتیه از ابتدا هم یک جریان ضد انقلابی بود، که با انقلاب هم موافق نبود و پیوسته در برابر امام قرار داشت».

این سخنان را، که نمی‌تواند بدون مشورت با رهبر جمهوری اسلامی مطرح شده باشد، دو گونه ارزیابی کرده‌اند:

۱- خنثی سازی شایعات پیرامون همکاری حجتیه با دفتر رهبری و تسلط حزب موتلفه اسلامی (که حجتیه بر آن نفوذ جدی دارد) بر این دفتر؛

۲- مقابله‌ای جدی با ادامه نفوذ حجتیه و حزب موتلفه اسلامی در جمهوری اسلامی، که حوادث اخیر افغانستان آنها را می‌تواند تشدید کند.

۳- و سرانجام اینکه مناسبات منطقی بین ارتجاع داخلی ایران و امپریالیسم امریکا اجتناب نا پذیر است و ارتجاع ایران چشم امیدش به حمایت جهانی امپریالیسم برای تسلط کامل بر قدرت در ایران است.

بحث امروز و این لحظه در جمهوری اسلامی، درست از همین نکته سوم شروع می شود و پاسخ به سوال ابتدای این مطلب (تاثیر حوادث افغانستان بر اوضاع ایران) نیز از همین جا شروع می شود.

حمایت امریکا از به قدرت رسیدن طالبان در کابل، پایتخت افغانستان، خود به خود این پیام را برای ارتجاعی ترین جناح های حاضر در جمهوری اسلامی نیز در بر دارد، که امریکا از چنین حکومت هایی در شرایط کنونی، علیرغم هتوتوج جار و جنجالی که در اروپا و یا هر نقطه جهان براه افتد، حمایت می کند. اینکه این سیاست فردا، تحت تاثیر موقعیت های نوین تغییر کند، ارتباطی با سیاست کنونی امریکا ندارد. بنابراین، ارتجاع هرچه سفاک تر، مذهبی تر، خشن تر، مصمم تر به در دست گرفتن قدرت متمرکز و... مورد حمایت امپریالیسم امریکاست. روندی که در خود امریکا نیز با تشدید بنیادگرایی مذهبی (مسیحی-یهودی-اسلامی) به چشم می خورد.

در جمهوری اسلامی، بویژه در جناح بندی ها و قشر بندی های نوین و همچنین در میان نیروهای حاشیه ای حکومت و اپوزیسیون مذهبی و غیر مذهبی آن در داخل کشور اکنون این سوالات محوری وجود دارد، که:

* آیا تمام برنامه ارتجاع حجتیه-موتلفه اسلامی برای قبضه کردن قدرت، با چشم داشت همین حمایت جهانی نبوده است؟

* ارتجاع تمام زندان های ایران را تحت سیطره خود نگهداشته است، برای فردای دست یابی به قدرت مطلق و اجرای کودتایی که چه از طریق قانونی - مجلس- و چه غیر قانونی دوسر دارد؟

* شبکه های فشار "بشارالحسین"، "حزب الله"، "انصارحزب الله" و... در سراسر ایران و تحت حمایت همین ارتجاع حکومتی، همان شبکه های شبه نظامی، شبه فاشیستی نیستند که باید بدست آنها کودتا انجام شود؟

* همین شبکه های فشار در جمهوری اسلامی و تحت حمایت ارتجاع حکومتی، سرکوب، سرکشانند مسلح شده و برای بدست گرفتن قدرت از طریق مقابله و سرکوب نیروهای نظامی مخالف وارد عمل شوند؟

* طرح خلق سلاح عمومی که اکنون جمهوری اسلامی با شدت در پی آنست، در همین رابطه نیست؟

* موضع گیری های فرمانده سپاه پاسداران، که شجره سیاسی و اقتصادی او به میدان تره بار و بازار تهران باز می گردد و پیوند با موتلفه اسلامی دارد، در چارچوب همین قدرت نمایی ارتجاع نیست؟

شاید طرح این نکته هنوز بسیار زود و نابهنگام باشد، که جناح بندی های حکومتی و پیرامونی حکومتی در جمهوری اسلامی با برقرار حکومت اسلامی طالبان در افغانستان بزرگترین ضربه را برای هوشیاری خوردند. تشابه اعمال و تصمیمات حکومت طالبان با آنچه که انصار حزب الله و "بشارالحسین" و سران موتلفه اسلامی نظیر بادامچیسان و عسگرولادی و پرورش و لاجوردی و میرسلیم و... می کنند و اعلام می کنند که خواهان آن هستند و جامعه باید آنها بپذیرد، یک ضربه افشاگرانه برای همگان بوده است. همه این اعمال نظیر خانه نشین کردن زنان، ریش اجباری برای مردان، پوشش اسلامی برای بانوان، مخالفت با نوار موسیقی، موسیقی، سینما و... دقیقاً تمام آن خواست هایی است که ارتجاع ایران نیز خواهان آنست و سران موتلفه اسلامی و روحانیت مبارز که وزارت ارشاد اسلامی، تبلیغات اسلامی، سانسور مطبوعات و سینما و... را در قبضه خود در آورده اند، نه تنها خواهان، بلکه مجری تمام اینها هستند. تفاوت در اینست که ارتجاع ایران (حجتیه-موتلفه) و روحانیت حکومتی هنوز نتوانسته اند مانند طالبان تمامی قدرت را در دست های خود قبضه کنند و همچنان با مقاومت نه تنها در جامعه، بلکه در میان نیروهای پیرامونی و مذهبی حکومت روبرو هستند.

ارتجاع ایران قصد داشت با قبضه کامل مجلس اسلامی و توه مجریه به چنین قدرتی دست یافته و طرح کودتایی خود را با همان اهدافی که طالبان آنرا در افغانستان و تحت حمایت امریکا پیگیری می کند، در ایران به اجرا بگذارد. این طرح در انتخابات مجلس پنجم عقیم ماند و مردم آگاهانه به مجریان و طرفداران آن "نه" گفتند. اما این پاسخ هرگز به معنای عقب نشینی ارتجاع نیست. آنها همچنان در این اندیشه اند، که ایران را سراسر آویز کنند!

یعنی همان مقررات زندان ها و قتل عامی که سازمان دادند را در سراسر ایران به اجرا بگذارند. تمام خاطراتی که از زندان های جمهوری اسلامی منتشر شده و تمام تحلیل ها و ارزیابی هایی که برخی رها شدگان این زندان ها در اختیار ما و طبعاً دیگر سازمان ها و گروه ها گذاشته اند، تشابه کامل با همه آن مقرراتی دارد که طالبان در خیابان های کابل به اجرا گذاشته است: نماز جماعت اجباری، مطالعه اجباری کتب مذهبی، قطع ارتباط با جهان، لازم القتل بودن غیر مذهبیون و کمونیست ها و...

کاری که طالبان با دکتر "حجتیه" الله، رئیس جمهور سابق افغانستان با اتهام کمونیست بودن کرد، همان است که ارتجاع در زندان های سراسر ایران- بویژه در جریان قتل عام ۶۷- مرتکب شد. با همان درنده خوئی و همان انگیزه ها.

پایان تردیدهای تشکل هائسی نظیر "مجمع روحانیون مبارز" برای ورود به صحنه سیاسی ایران، زمزمه های مربوط به عقب زدن ناطق نوری از صحنه (بعنوان کارگزار مستقیم این مرحله از نقشه های ارتجاع موتلفه-حجتیه)، موضع گیری منطقی و رسمی جمهوری اسلامی در برابر حکومت طالبان و تاکید بر اینکه چنین ارتجاعی (که کوچکترین تفاوتی با ارتجاع جمهوری اسلامی ندارد) با حمایت کامل امریکا در افغانستان به حکومت رسیده است، گشایش باب مذاکره با دولت عراق (در حالیکه روزنامه ارگان ارتجاع، "رسالت"، رسماً مخالف آنست)، زمزمه پذیرش نوعی رقابت انتخاباتی در جریان انتخابات میان دوره ای مجلس و ریاست جمهوری، نصیحت به ائمه جمعه سراسر ایران که در تهران اجتماع کرده بودند، به دخالت کمتر در امور اجرایی و سیاست خارجی کشور و... همگی باید نخستین اثرات حادثه افغانستان باشد. (روزنامه رسالت در تاریخ ۲۴ مهرماه خود، طی سرمقاله ای از اینکه شورای ائمه جمعه از موضع گیری های سیاسی پرهیز کرده و بصورت یک تشکل در جامعه عمل نمی کند، انتقاد کرد!)

در جامعه نیز، حکومت طالبان در افغانستان، گام دیگری در جهت شناخت بیشتر ارتجاع و حامیان بین المللی آن بوده است. این در حالی است که نیروهای مذهبی مسلح و غیر مسلح که همچنان به مبارزه با سلطه امریکا بر ایران بهای انقلابی می دهند، نیز با به قدرت رسیدن طالبان، تحت حمایت امریکا خاموش شدند. این نیرو، عملاً و خواسته و ناخواسته، تاکنون در جهت قدرت یابی ارتجاع ایران (طالبان ایران) و جاده صاف کن تسلط کامل امریکا بر ایران عمل کرده است. این حادثه سوالاتی را برای این نیروها نیز پیش آورده است که باید به آن پاسخ بدهند!

حتی اگر روزنامه "رسالت"، ارگان ارتجاع "موتلفه اسلامی"، "حجتیه" و "بخشی از روحانیت حکومتی" شتابزده به استقبال حکومت طالبان در افغانستان نمی رفت (خبر در زیر آمده) نیز پیوند معنوی این دو ارتجاع و قدرت یگانه ای که بالقوه و بالفعل حامی آنست (امریکا) خود به خود جمهوری اسلامی را با مشکلات جدید و صف بندی های نوین روبرو ساخته بود. (بخشی از این سرمقاله "رسالت" را در پی می خوانید)

اپوزیسیون خارج از کشور

در خارج از کشور، مانند همه موارد مشابه، دو گونه برخورد با حکومت طالبان در افغانستان صورت گرفته است. جناح راست اپوزیسیون در حالیکه تصمیمات دولت طالبان را بویژه در باره زنان و موسیقی و... به مسخره گرفته و یا آنها را با تصمیمات مشابه جمهوری اسلامی مقایسه می کند، در عین حال با سکوت در باره حمایت امریکا از این جریان ارتجاعی، امیدوار است، این حمایت و حکومت همانا مقدمه عنایت "عموماس" از به قدرت بازگشتن ظاهر شاه باشد. آنها این بازگشت را نشانه حمایت امریکا از بازگشت فرزند شاه سابق ایران به سلطنت ارزیابی کرده اند و به همین دلیل منتظرند ببینند، برگ دیگری که امریکا در منطقه بازی می کند، کدام است. جنبش مردم، استقلال کشور، تحولات مثبت و خواست مردم در این میان و در مقایسه با انتظاری که آنها از مناسبات سیاسی خود با امریکا و اسرائیل دارند، هیچ نقشی ندارد. بنابراین، آنها رویداد به قدرت رسیدن طالبان را هم در چارچوب همان سیاست و سیاست بازی که حرکات خود را بر اساس آن تنظیم کرده و می کنند، تحلیل می کنند.

در بخش دوم اپوزیسیون، که همچنان باید امینوار بود، حوادثی نظیر رویدادهای اخیر کردستان عراق و به قدرت رسیدن طالبان در افغانستان موجب هوشیاری آنها شده باشد، ارزیابی رویدادهای افغانستان همچنان در گرو تحلیلی است که آنها از جامعه امروز ایران برای خویش تنظیم کرده و مبلغ آن پیونده اند.

هر نوع تغییر در قسمتی از این تحلیل، طبعاً با فروپاشی تمام این تحلیل و طرح دهها سوال از سوی طرفداران این سازمان‌های روبرو خواهد شد. همین است که آنها نیز در عین حال که اخبار را منتشر می‌کنند و حتی آنها را در چارچوب خود کشور افغانستان تحلیل می‌کنند، از تحلیل رابطه این رویداد با حوادث ایران می‌گریزند و خوانندگان خود را همچنان به اسان چپ روی و یا راست روی‌های تبلیغاتی سرگرم می‌کنند.

این تحلیل که هرگونه تغییر در بخشی از آن، عملاً این بخش از اپوزیسیون (بویژه چپ) را ناچار به نگرشی جدید به اوضاع ایران می‌کند، عملاً بر این پایه قرار دارد، که پس از فروپاشی اتحاد شوروی و ضربات وارده به اردوگاه سوسیالیسم، دیگر آمریکا نیازمند حادثه آفرینی‌های جدید نیست و از حکومت‌های دیکتاتوری و مرتجع نیز حمایت نمی‌کند؛ زیرا نه به آنها نیازمند است و نه به جنجال‌های تبلیغاتی آن می‌آرزد. همین اندیشه و برداشت سرپا نادرست موجب شد، تا از جمله برخی نویسندگان "نامه مردم" و یا نشریه "کار" هنگام رویارویی با مداخلات آمریکا در شمال عراق و تشکیل دولت مستقل کردها در این منطقه، تز "آلترناتیو دمکراتیک" را نه تنها پذیرفته، بلکه تبلیغ کرده و آمریکا را موافق با آن معرفی کند!

همین نگرش، تمام جمهوری اسلامی را یکپارچه دیده و هر نوع قشر بندی و جناح بندی حکومتی -و طبعاً اجتماعی- را ندیده گرفته و در موضع انفعالی در برابر جنبش مردم قرار گرفته است. انتخابات مجلس اسلامی و تحریم باصطلاح انقلابی آن، خود بزرگترین نمونه و نشانه این سیاست است. در چنین شرایطی، به قدرت رسیدن طالبان، تحت حمایت آمریکا خواه نا خواه یک "شوگ" سیاسی باید باشد. این حادثه نشان داد، که

اول- آمریکا منافع خود را جستجو می‌کند و برای رسیدن به این منافع از هر جنایتی حمایت می‌کند؛

دوم - در جمهوری اسلامی "طالبانی" وجود دارد که تلاش دارد قدرت را قبضه کرده و با مردم رسماً و علناً همان کند که طالبان در کابل می‌کند.

بنابراین، حادثه افغانستان، اپوزیسیون جمهوری اسلامی را نیز همان اندازه باید به فکر فرو برده و به مرور پیشنهادی‌هایش وادارد که بخشی از حکومت و پیرامونیان آنرا بدان ناچار ساخته است. امروز سوال بزرگ اینست:

«اگر در ایران "طالبانی" وجود دارد که برای قبضه کامل قدرت از هیچ زود بند بین المللی و جنایتی رویگردان نیست، برای به اتزوا کشیدن آن کدام چاره، جز تشکیل عملی وسیع ترین جبهه‌ها وجود دارد؟»

البته پاسخ به این سوال و اعلام ضرورت فعال بودن درکنار جنبش داخل کشور، با واکنش‌های بسیار جنی می‌تواند همراه باشد (بویژه با جنجال‌های اپوزیسیون راست و سلطنت طلب)، اما هر اندازه که در پاسخ به این پرسش اساسی تاخیر شود، به همان اندازه این پاسخگویی در آینده دشوارتر خواهد بود. ضمناً این تاخیر موجب خواهد شد، تا بخشی از اپوزیسیون چپ و مترقی جمهوری اسلامی عملاً از تاثیر گذاری بر بسیاری از حوادث داخل کشور محروم بماند. این محرومیت در عین حال که عرصه را برای چپ مذهبی داخل کشور کاملاً خالی می‌گذارد، این چپ را از یک پشتوانه جنی - با شعارها و خواست‌های دمکراتیک و مردمی- محروم می‌سازد.

وزیر خارجه دولت ارتجاع :

از محمد جواد لاریجانی، بعنوان وزیر خارجه دولتی نام می‌برند، که "ناطق نوری" باید ریاست جمهوری، علینقی خاموشی وزیر دارائی، عسگراولای معاون اول ریاست جمهوری، رفیق دوست معاون ریاست جمهوری، احمد توکلی معاون ریاست جمهوری و... باشند. (این اسامی با همین سمت‌ها در محافل سیاسی تهران بر سر زبانهاست)

محمد جواد لاریجانی که تحصیل کرده امریکااست و اکنون سرمقاله‌های روزنامه "رسالت" را می‌نویسد، در شماره ۹ مهر روزنامه رسالت و در ارتباط با روی کار آمدن "طالبان" سرمقاله بسیار تاریخی نوشت. او طالبان را متحد طبیعی جمهوری اسلامی (تحت هدایت و زعامت حجتیه و مرتلفه) معرفی کرد. در روزهای بعد و با موضع گیری‌های دیگری که در جمهوری اسلامی شد، روزنامه رسالت در موضع خود تجدید نظر هائی کرد، اما حرف اول همیشه حرف دل است؛ آنچه که "لاریجانی" نوشت، دقیقاً حرف دل ارتجاع جمهوری اسلامی بود: بخش هائی از همین سرمقاله را در همین شماره راه توده و در ادامه این مطلب می‌خوانید)

بنابراین بزرگ ترین دست‌آورد حکومت طالبان در افغانستان، افشای ارتجاع مورد حمایت آمریکا در جمهوری اسلامی باید باشد. با تمام نیرو باید این واقعیت را در جامعه ایران گسترش داد و آنرا به یک آگاهی و بسیج عمومی علیه ارتجاع جمهوری اسلامی تبدیل ساخت. این یگانه راه حل موجود برای مقابله با ارتجاع قدرتمند در جمهوری اسلامی است. ارتجاعی که با سفر به قم، روحانیت قشری و مرتجع را در حمایت از خویش وارد میدان کرده و برای رویارویی نهائی خود را آماده می‌کند. برای این ارتجاع هر نیرویی که در برابر خواست‌های اقتصادی آن (با پوشش مذهبی) باشد، کمونیست و ملحد است و باید نابود شود. این همان وعده‌ایست که به "عباس عابدی"، سردبیر روزنامه "سلام"، در جریان بازداشت ۶ ماهه اش در زندان اوین داده‌اند! مجمع روحانیین مبارز، مجمع حزب ا لله، احزاب ملی، مجاهدین انقلاب اسلامی، طرفداران علمی شریعتی، طرفداران اندیشه‌های سرور، روحانیونی نظیر محقق داماد، رحیمیان و خوئیینی‌ها، درکنار ملیونی نظیر فروهر، دکتر یزدی، دکتر پیمان و ... همه مرتدینتی هستند که باید با همان طنابی در میدان‌ها آویزان شوند، که طالبان، در کابل پایتخت افغانستان، دکتر نجیب ا لله را آویزان کرد.

آنها که این ارزیابی را تحقق نیافتنی در ایران باز یافته و به خواب خرگوشی خویش می‌خواهند ادامه دهند و از بسیج مردم برای مقابله با ارتجاع غفلت می‌کنند، همانقدر در غفلت‌اند، که نیروهای ملی و مذهبی در افغانستان تا لحظه پیروزی برق آسای طالبان بر کابل در غفلت بودند. تاریخ ایران و منطقه بازی‌های بسیاری را از این دست به خاطر دارد!

سرمقاله امریکائی، آقای لاریجانی در روزنامه "رسالت"!

محمد جواد لاریجانی، که از او بعنوان وزیر خارجه دولت "ناطق نوری" نام می‌برند و زیر سایه حزب "موتلفه اسلامی" حرکت می‌کند، پس از به قدرت رسیدن طالبان در افغانستان، در شماره ۹ مهر ماه روزنامه رسالت، در سرمقاله صفحه اول این روزنامه نوشت:

«... اما جنگ قدرت و بی کفایتی رهبران جهادی سبب شد که این فتح عظیم (اشاره به جنگ ضد انقلاب با حکومت دکتر نجیب ا لله، که با کمک مستقیم آمریکا و پاکستان و در پایگاه‌های پاکستان ممکن شد) در کام نه تنها مردم مظلوم افغانستان، بلکه در کام همه مسلمانان دنیا تلخ گردد. در سوزی دیگر سکه گروه طالبان قرار دارند؛ مهارت این گروه در استفاده از فرصت‌ها و به کار گیری همه امکانات بسیار چشمگیر (همان فرصت‌ها و امکانات که مرتلفه اسلامی مترصد سودگرفتن از آنست). گروه طالبان از تعلق دینی مردم خوب استفاده می‌کنند (نگاه کنید به اخباری که در باره طالبان و استفاده‌ای که از قدرت بزائی قتل عام و برقرار مقررات قشری مذهبی استفاده کرد)، در تطمیع فرماندهان هم مهارت دارند و هم سخاوت و بسالخره در نمایش قدرت آنجا که زمینه داشته باشند هم دریغ ندارند...»

واقعاً به اینهمه جسارت برای توصیه به ارتجاع جهت استفاده از قدرت و تطمیع نظامیان باید احسنت گفت! لاریجانی که با همین اندیشه‌ها می‌خواهد وزیر خارجه شود، در ادامه همین سرمقاله می‌نویسد:

«... بنظر من رهبری این گروه تاکنون از خود لیاقت خوبی نشان داده و این برای آینده افغانستان باعث امیدواری است...»

این سرمقاله بلافاصله پس از پیروزی طالبان در کابل نوشته شده است و همانطور که می‌دانید، موضع گیری رسمی دولت جمهوری اسلامی در برابر طالبان، اجازه رشد این نظر را تا حد تبدیل شدن به سیاست خارجی جمهوری اسلامی و برقراری پیوند اسلامی بین دو ارتجاع مذهبی ایران و طالبان نداد!

خبرهای بدست آمده را به "راه توده" برسانید!

روح یلتسین در کالبد کدامیک از اطرافیانش زنده خواهد ماند:

لید؟ چرنومردین؟

حزب کمونیست روسیه وسیع ترین اتحاد را در روسیه، برای "نجات ملی" سازمان داده است!

حتی پیش از برگزاری انتخابات اخیر ریاست جمهوری در روسیه، محور بحث ها، دوران پس از یلتسین بود! در واقع آن رای گیری برای انتخاب دوباره رئیس جمهوری بود، که نه در تاریخ، بلکه در حیات نیز مرده است. قضاوت درباره او اکنون کار دشواری نیست، گرچه آینده گان بسی ترجمه تر درباره نقش او قضاوت خواهند کرد.

از همان فردای اعلام نتایج مرحله دوم انتخابات ریاست جمهوری، که کاندیدای کمونیست ها با فاصله کمی نتوانست انتخاب شود، ماجرای سکنه های قلبی پیایی و وضع نامناسب کید، جگر، کلیه و... برای انجام یک عمل جراحی جدی بر روی قلب وی به نشریات راه یافت. این وضع نامناسب بطور عمدت ناشی از صرف بی وقته مشروب الکلی است!

بحث هائی که بر سر یافتن یک جانشین مناسب و مورد تایید امریکا و اروپای سرمایه داری جریان داشت، اکنون که یلتسین بدنبال چهار حمله قلبی و در انتظار یک عمل جراحی خانه نشین است، جدی تر شده است. بسیاری بر این عقیده اند که امریکا نظر مناعندی نسبت به ژنرال خشن و کم حوصله ای بنام کید دارد. اندیشه های او برای محدود کردن نفوذ کمونیست ها تا حد ممنوع اعلام کردن فعالیت آنها، برچیندن یادگارهای باقی مانده از اتحاد شوروی سابق و... بر مزایای او از نظر امریکا افزوده است. در اروپا و پیشاپیش همه کشورهای آن، آلمان نگران افتادن همه برگ های برنده بدست امریکا و کم نصیب ماندن از تقسیم غنایم پیروزی در جنگ سرد! چرنومردین، نخست وزیر کنونی روسیه، بخت خود را در این تضاد جستجو می کند. سفر شتابزده صدراعظم آلمان به روسیه و ملاقات پنهانی با یلتسین و سپس با جانشینان احتمالی او، خود بیانگر این نگرانی آلمان است، همچنان که مخالف خوانی ژنرال لید با گسترش ناتو به مرزهای روسیه و استقرار در اروپای شرقی برای آرامش افکار عمومی مردم روسیه صورت گرفته، که بشدت تحقیر شده و روحیه ملنی آنها هر روز بیش از روز پیش برانگیخته می شود. کید در نقش ناپلئون دز روسیه ظاهر خواهد شد و یا یلتسین در کالبد چرنومردین ظهور دوباره خواهد یافت؟ در حالیکه این دو سوال بی وقته در ارتباط با اوضاع روسیه مطرح است، اما هیچکس نمی تواند منکر جنبش ملی مردم روسیه و تحولات برق آسای رویدادها در سراسر جهان بشود. رویداد اخیر افغانستان، شاید یکی از این تحولات و ضرباتی باشد که مردم روسیه و جمهوری های سابق اتحاد شوروی را بیش از پیش نسبت به تحولات داخلی و جهانی حساس سازد.

گزارش زیر با استفاده از نشریات مترقی اروپا (از جمله نشریات ارگان دو حزب کمونیست آلمان و فرانسه) و منابع خبری روسیه تنظیم شده است.

با پیروزی دوباره یلتسین، ویکتور چرنومردین مقام نخست وزیری را هم چنان حفظ کرد. او برخاسته از محافظت وابسته به مجتمع بزرگ گاز و نفت کشور و منافع منافع آنهاست. مجتمعی که منبع عظیم درآمد های ارزی است. وی در ابتدا سعی داشت خود را بعنوان یک کارفرمای سرخ معرفی کند، که تنها در اندیشه حفظ صنعت تولید ملی کشور است. اما بعدها بسرعت به دنباله رو یلتسین تبدیل شد. کابینه کنونی چرنومردین یگدست از هواداران بسی چون و چرای لیبرالیسم است که در بین آنها اکنون چهره تازه ای بنام ولادیسیر پوتانین نیز ظهور کرده است. او رئیس بانک تجاری است و نامش پیروزه در رابطه با رسوایی های مربوط به غارت مجتمع عظیم تولید مس در "تاریلکس" بر سر زبانها افتاد.

"آنا تولی چویایس" نیز سمت تعیین کننده رئیس دفتر ریاست جمهوری را در اختیار دارد. او در ابتدا مسئول به راه انداختن برنامه های خصوصی سازی بود که غالباً در شرایطی بسیار ننگین و غارت گرانه صورت گرفت. بنامی وی نیز سرانجام موجب شد که از وزارت برکنار شود، ولی در مقابل ریاست ستاد تامین مالی کارزارهای انتخاباتی یلتسین و ژنرال "کید" را بدست آورد. از طریق

همین دفتر و با توصیه هائی که از فراسوی مرزهای روسیه به گردانندگان این دفتر شد، یلتسین در نقش خنثی کننده تبلیغات کمونیست ها وارد صحنه شد. او سخنان انتخاباتی خود را با خواست های "گنادی زیوگانف"، دبیرکل حزب کمونیست و رقیب جدی انتخاباتی وی هماهنگ کرد. بیانیه ها و ژست های تبلیغاتی و "میهنی" یلتسین به همین دلیل و از طریق همین دفتر تنظیم شد. یلتسین وعده افزایش مستمری بازماندگان جنگ میهنی را داد و اینکه چرخ های اقتصادی را به گردش خواهد انداخت، سیاست اجتماعی جدیدی را پیش خواهد گرفت که به نیازهای توده های مردم بیشتر پاسخ بدهد، جنگ چین را خاتمه بخشیده و علیه جنایات مافیا قاطعانه مبارزه خواهد کرد. همه این تلاش ها برای شکستن جبهه ای بود که برای انتخاب زیوگانف تشکیل شده بود و مردم بدان متمایل بودند.

لید کیست؟

الکساندر لید، در کنار ویکتور چرنومردین و آنا تولی چویایس یکی از سه شخصیت اصلی یاری کننده یلتسین محسوب می شود، در حالیکه نزاع کمابیش آشکار آنها بر سر قدرت همچنان ادامه دارد. مانور او در جریان انتخابات برای نزدیکی به کمونیست ها و چرخش و معامله او با یلتسین در جریان دور دوم انتخابات ریاست جمهوری، ماهیت او را برهمگان بیش از پیش آشکار ساخت.

لید با برقراری اتحاد با یلتسین در فاصله مرحله اول و دوم انتخابات ریاست جمهوری، خود را همچون "قیم" رئیس جمهور معرفی کرد و مقام دبیر شورای امنیت روسیه را بدست آورد. وزیر تازه دفاع روسیه از نزدیکان "کید" است و این می تواند معنای جدی داشته باشد. کید متکرر طرح آتش بس در چین است، اما هنوز روشن نیست که ظرفیت او برای مانور، تا چه حد با جاه طلبی های او هماهنگ است!

لید خود را از نظر اقتصادی پیرو "لیبرالیسم اقتصادی" معرفی می کند و ضمناً از ناسیونالیسم معتدل نیز هواداری می کند. اما این ناسیونالیسم معتدل مانع از آن نشد که او صراحتاً اعلام دارد که "نگران گسترش ناتو به سمت شرق" و مرزهای روسیه نیست. وی می خواست نقش "مرد قوی" که می تواند نظم را به روسیه بازگرداند، بازی کند، اما مشارکت او در حکومت یلتسین به این تبلیغات او لطمه جدی زده است. اکنون باید دید که در پائیز امسال و در برابر بحران بودجه ای و مالی روسیه چگونه واکنش نشان خواهد داد؟ از هم اکنون روشن است که این بحران از نظر اجتماعی عواقبی سخت و نامعلوم در پی خواهد داشت.

تاخیر در پرداخت حقوق کارکنان دولت، تعلل دولت در پرداخت بدهی های خود به موسسات و دستگاه های عمومی و ملی، فشار دولت به موسسات برای پرداخت مالیات عقب افتاده از یکسو و تاخیر دستگاه اداری مناطق برای پرداخت سهم خود به بودجه، روانه شدن منابع دولتی به سمت سرمایه گذاری های احتکاری، تراکم تلخکامی های ناشی از وعده های تحقق نیافته، نبودن پول برای خورد و خوراک و غیره همگی زمینه های اعتصاب و اعتراضات آینده نزدیک را فراهم ساخته است. اعتصابی نظیر اعتصاب در منطقه "ولادیوستک" که حکومت را دچار سراسیمگی کرد.

مسئله اساسی که اکنون در برابر دستگاه حاکمه روسیه قرار دارد، اینست که چگونه می توان یک سیاست مبتنی بر رفرم های لیبرالی مطابق با دستورات صندوق بین المللی پول را به اجرا درآورد و در عین حال از اعتراضات اجتماعی جلوگیری کرد؟ آیا کرملین تحت فشار، ستگیری خود را بناچار تغییر خواهد داد؟ در این صورت تغییرات با کدام ماهیت و در کدام جهت خواهد بود: حمایت و مداخله بیشتر دولت و زنده ساختن مجدد دستاوردهای اجتماعی دوران اتحاد شوروی؟ آیا می توان تصور کرد که یلتسین و بویژه اطرافیانش که برای اجرای دستورات صندوق بین المللی پول و گروه های وابسته به غرب و معروب به روس های جدید می توانند چنین سمت گیری را اتخاذ کنند؟ و این در حالی است که جهان سرمایه داری غرب بر فشار خود به کرملین برای ادامه راه می افزاید. در ماه ژوئیه صندوق بین المللی پول پرداخت بخشی از اعتبار ۳۳۰ میلیون دلاری به روسیه را به تعویق انداخت. این نوع سیاست ها به معنی هشدار به حکومت برای برقرار نظم نیز می باشد!

در این شرایط است که اپوزیسیون که به دور نامزدی گنادیو زیوگانف حلقه زده بود، راه گذشته و چشم انداز آینده خود را بررسی می کند. ائتلاف نیروهای "خلق میهنی" که حزب کمونیست فدراسیون روسیه محور اصلی آن محسوب می شود توانست ۳۰ میلیون رای (۳۰٪ از صد آراء) را بدست آورد. این ائتلاف در حال حاضر یک نیروی جدی و در واقع تنها نیروی مقاومت در برابر لیبرالیسم لجام گسیخته است.

اندیشه های "زیوگانف"

کدام اپوزیسیون؟

"گنادی زیوگانف"، دبیرکل حزب کمونیست روسیه، کتابی منتشر ساخته است، بنام "پیرامون برنامه ها". بخش هایی از این کتاب اخیراً در ایران به فارسی ترجمه شده است. آنچه را در زیر می خوانید برگرفته شده از این ترجمه است:

"... انحصار قدرت در دست نخبگان حزبی و وجود تنها یک شکل از مالکیت (دولتی) سالها رکود اقتصادی و معنوی جامعه را موجب گردیده بود. اما وعده ها و انتظارات سیاسی و اقتصادی مطرح شده در مراحل اولیه تغییرات در اتحاد شوروی بسیار غیر واقعی بود. نتیجه این روند اکنون آن شده است که قدرت مدیران بنگاه های اقتصادی در اثر روند خصوصی سازی تضعیف شده، چنانچه کاملاً تحت کنترل دولت قرار گرفته و بوروکراسی فاسد دهها بار بیشتر از گذشته بر قدرت و نفوذ خویش افزوده است. آنچه وضع را وخیم تر ساخته، ظهور یک مافیای قدرتمند است که کل جهان را به مخاطره افکنده است. در رأس این هرم، اعضای دفتر سیاسی، دبیران کمیته مرکزی و روسای منطقه ای سابقه حزب قرار دارند که اکنون خود را "دمکرات" جا زده اند. این باصلاح دمکرات ها در حال حاضر قدرت را در کرملین، ایالات متحده و اغلب جمهوری های شوروی سابق در دست دارند. کسانی هستند که مسئول رکود فعلی، فروپاشی شوروی، سقوط کشور در دامن فقر و جنگ چین می باشند...

من جزو گروهی از کادرهای حزبی بودم که هم با رکود و خوددگی دوران برژنف و هم با سخن پراکنی های بی پشتوانه دوران گورباچف پیوسته مخالف بوده ام. مخالفت من با یلتسین نیز کاملاً طبیعی است... من برخلاف یلتسین قصد دارم به بخش خصوصی واقعا کمک کنم، از طریق واگذاری اعتبارات کم بهره و بکارگیری سیستم قیمت ها در کشاورزی. بنابراین اتهام ملی سازی مجدد بنگاه های اقتصادی که به ما نسبت داده می شود، عاری از حقیقت است. البته برخی از صنایع اساسی که در رأس لیست باصلاح انحصارات طبیعی قرار می گیرد (انرژی، حمل و نقل، ارتباطات، مواد خام استراتژیک و مجتمع نظامی-صنعتی) باید ملی شوند، زیرا دولت باید از این صنایع برای رهائی کشور از رکود فعلی استفاده کند. اشکال مختلف مالکیت و وجود مالکان مختلف در جامعه، فرصت مساوی را برای ابراز لیسانت ها فراهم می آورد...

به موازات خروج اقتصاد کشور از بحران و بهبود وضعیت مالی دولت، بخش بزرگتری از بودجه فدرال و منطقه ای را (باتوجه به اختیارات فراوانی که مناطق کسب می کنند) می توان در خدمت احیای شبکه گسترده تامین اجتماعی سابقه به کار گرفت...

میلیون ها مردم روسیه مرا یک وطن پرست واقعی می دانند و من از صمیم قلب امیدوارم که غربی ها این مسئله را درک کنند که میهن پرستی تنها منحصر به آمریکایی ها نیست. کمونیست های واقعی که هدف اصلی قانون شکنی ها و جنایات دوران استالین قرار داشتند، نخستین کسانی بودند که افراط و تفریط های این دوران از تاریخ کشور خود را محکوم کردند. رسانه های گروهی غرب، جهانیان را از دنیال کمونیسم می ترسانند و این تنها یکی از تحریف های جهان غرب است. اما من به کمونیست بودن خود افتخار می کنم زیرا این واژه فقط اشتباهات و تراژدی های تاریخ شوروی را به ذهن مردم ما نمی آورد، بلکه گام های بزرگ و پیروزی های درخشان آن را نیز به خاطر ایشان می آورد. کمونیسم توانست روسیه را از کشوری عقب مانده و فقیر به ابرقدرت جهان تبدیل کند. منظور من تنها مقایسه قدرت نظامی شوروی با آمریکا نیست، بلکه دستاوردهای علمی، فرهنگی، آموزشی و اجتماعی آن نیز هست. واژه کمونیست برای روس ها، حاوی یک سلسله مفاهیم سنتی است که ریشه در تعصبات قومی و هویت ملی ایشان دارد.

حزب کمونیست روسیه قصد ندارد امپراتوری گذشته را احیا نماید. اتحاد جهانی شوروی سوسیالیستی با تمامی پیروزی ها و شکست هایش دیگر به گذشته تعلق دارد و به قول معروف نمی توان دو بار در یک رودخانه شنا کرد. اما خلق های جمهوری های شوروی سابق، خواهان همپیوندی اقتصادی و مناسبات نزدیکتر سیاسی و فرهنگی با روسیه می باشند و بسیاری از ایشان آرزوی تشکیل اتحادیه به کنفدراسیون جدید را در سر می پرورند. هم ایشان هستند که در آینده درباره سرنوشت خویش در این زمینه تصمیم خواهند گرفت و نظر اعضای سابق "نومن کلاتور" که اکنون قدرت را در این جمهوری ها در دست دارند چندان اهمیت ندارد.

اهداف و برنامه های ما، با نگرش به آینده و نه گذشته، تنظیم شده است. روسیه بزرگ، ضمن حفظ حق خود در مورد تعیین سرنوشت خویش، جز و لاینفک دنیای دمکراتیک باقی مانده و به ارزش های پلورالیسم سیاسی و اقتصادی در داخل کشور و در مناسبات با دیگر شرکا و دوستانش پایبند خواهد ماند.

در ابتدا اینطور تبلیغ می شد که این ائتلاف نا همگونه بزودی پراکنده خواهد شد و از هم خواهد گسست، ولی پیش بینی های غرب درست از آب در نیامد. روز ۷ اوت سال جاری، ائتلاف میهنی کنگره ای در مسکو تشکیل داد و به تشکیل "اتحاد خلقی میهنی روسیه" فراروتید که شعبه های آن در سرتاسر کشور گسترش خواهد یافت. این امر امکان خواهد داد که در انتخابات پائیز امسال برای تعیین فرمانداران و نمایندگان محلی فهرست واحدی ارائه شود. در اتحاد خلقی میهنی روسیه علاوه بر کمونیست ها و حزب کشاورزان، برخی از شخصیت ها و گروه های متمایل به ناسیونالیسم و روسای کارخانه ها، مذهبیون و غیره نیز حضور دارند. تنها "سرگتسی بابورین"، ناسیونالیست و برخی سازمان های کوچک کمونیستی ائتلاف سابق را ترک کردند. همه سازمان هایی که در این اتحاد شرکت کرده اند، ضمن آزادی عمل خود را حفظ خواهند کرد.

اتحاد خلقی میهنی روسیه "که گنادی زیوگانف به ریاست آن انتخاب شده است، بیانیه ای منتشر ساخته که حاصل سازش میان نیروهای ملی، میهنی و چپ است و در آن از "سوسیالیسم" سخنی به میان نیامده است. در بیانیه این اتحاد که هدف آن "نجات ملی" کشور است گفته می شود که اتحاد تقسیم میان سرخ و سفید، غنی و فقیر، با ایمان و بی ایمان را نمی پذیرد و اعضای آن متفق القول هستند که "عشق به روسیه بر فراز اختلافات قرار دارد". آیا حزب کمونیست فدراسیون روسیه در چارچوب مجموعه ای این چنین ناهمگون هویت خود را از دست نخواهد داد؟ این سوالی بسیار جدی است، که در خود حزب کمونیست نیز مطرح است.

در جلسه کمیته مرکزی حزب کمونیست فدراسیون روسیه که قبل از تشکیل اتحاد... برگزار شد، برخی ها نگرانی خود را از چنین احتمالی بیان داشتند. در پاسخ "والنتین کویتسف"، معاون اول حزب گفت که وظیفه خود حزب است که فعالیت مستقل خود را توسعه دهد، هرچند که در حال همزیستی با برخی سازمان های ناسیونالیست بی مسئله و بی پیامد خواهد بود.

در این میان تقاضای کار حزب کمونیست در دوران فعالیت انتخابات ریاست جمهوری بیشتر روی ضعف پیوندهای آن با نیروی کار، زنان، جوانان تاکید می شود. بنظر زیوگانف، حزب از تمام ذخائر خود استفاده نکرد و بهمین دلیل باید اسناد برنامه ای خود را نوسازی کرده و سنگ بنای این اسناد باید دمکراسی واقعی، اقتصاد کارآمد، ارزش های تمدن روس، سنت های ملی، فرهنگی تمام خلق های روسیه باشد.

یکی دیگر از نتایجی که حزب کمونیست روسیه از انتخابات ریاست جمهوری گرفته است، آنست که دوران گذار در حیات سیاسی روسیه در اساس پایان یافته. یعنی جامعه قطبی شده و یک قشر ثابت، نسبتاً وسیع مدافع سرمایه داری بوجود آمده است. والنتین کویتسف به کسانی که حزب کمونیست را متهم به بازگشت به گذشته می کنند پاسخ می دهد که حزب بسیاری از اندیشه های گذشته خود را کنار گذاشته است. بنظر وی حزب مسئله نوع مالکیت بهینه برای توسعه اقتصادی روسیه را از سو و عمیقاً مورد بازبینی قرار داده، آنترانسینوالیسم و مناسبات ملی-جهانی را به شیوه ای نوین درک می کند. همچنین با اندیشه گسست تاریخی، با بستن توجیه ناپذیر درهای حزب به روی اندیشه های سازنده ای از جهانی دیگر می آید. وداع کرده است و معتقد است که تمدن انسانی پلورالیست و چندگراست.

"پراودا" بی وقفه بر نظرات زیوگانف در باره استالین و نقش او در حفظ وحدت ملی روس ها اشاره کرده و او را تقویت کننده بازگشت به دوران استالین معرفی می کند. این شیوه تبلیغاتی پراودا، متکی به نوشته های زیوگانف است، که چند جلد آن تاکنون در روسیه منتشر شده است. زیوگانف معتقد است که ارزش استالین در آن بود که در دوران جنگ دوم جهانی پا تکیه بر کلیسای ارتدکس وحدت ملی را حفظ کرد و بنظر وی همین ابتکار استالین موجب شد تا اتحاد شوروی به یک قدرت بزرگ تبدیل شود.

نظرات و ایده های زیوگانف تا چه حد درحزبی که در آن جریانات متضاد وجود دارند، تاثیر خواهد گذاشت؟

همانطور که رهبران حزب کمونیست نیز می پذیرند، این حزب هنوز دور از آن است که کار تجزیه و تحلیل گذشته و روشن ساختن اندیشه ها و چشم اندازهای آینده را پایان یافته اعلام کند. این احتمالاً موضوع یک بحث بزرگ ملی در باره آینده روسیه خواهد بود. بحثی که هر چند توسط کمونیست ها سازمان یافته است اما درهای آن به روی همگان - کمونیست و غیر کمونیست - باز خواهد بود. شاید پس از کنگره حزب کمونیست در سال ۱۹۹۷.

نگاهی به سخنرانی های اجلاس برلین -
سازمان فدائیان خلق ایران - اکثریت

بحث تئوریک در خدمت شناخت جنبش اجتماعی!

بدغروت برخی از کادرها و فعالان سازمان فدائیان خلق ایران (اکثریت) سه تن از اعضای رهبری سازمان در اجلاسی که بنظر تعریف "چپ" تشکیل شده بود، شرکت کردند. سخنرانی این افراد (امیرمبینی، بهزاد کریمی و فدایان) در نشریه کار منتشر شده است. آنچه را در زیر می خوانید در ارتباط با مطالب بیان شده از سوی امیر مبینی، در پاسخ به پرسش «ایدئولوژی چیست؟» و «چگونه یک ایدئولوژی می تواند علمی باشد؟» در این جلسه می باشد. راه توده در شماره ۵۲ نیز در ارتباط با این اجلاس مطالبی را منتشر ساخت.

امیر مبینی در پاسخ به سوال بالا، با اشاره به ضرباتی که به کشورهای سوسیالیستی وارد آمده است، در نفی «ایدئولوژی علمی مارکسیسم» و ضرورت یافتن نظرات ایدئولوژیکی جدید در «عصر فراصنعتی»، که گویا بشریت اکنون در آن قرار دارد، از جمله درباره «علل شکست» دالتلی را مطرح می کند. متأسفانه نظرات او در مورد «علل شکست» اتحاد شوروی و دیگر کشورهای سوسیالیستی و ریشه این شکست در سطح باقی می ماند.

امیر مبینی مدعی است که «ایدئولوژی مارکسیسم علیرغم تمام نیات خیرش... تکامل جدی» ای را از زمان مارکس در «ارکانش» ایجاد نکرده است. او سپس نتیجه می گیرد: «به این ترتیب ایدئولوژی علمی مارکسیسم چنان نیروی ماندنی پیدا کرد که نیروی خلاقیت را از پیروان آن در شوروی و دیگر کشورهای سوسیالیستی گرفت و نتیجتاً آنها را به چنان توهمی از خودشان کشاند، که فقط وقتی بیدار شدند، که متأسفانه جامعه شان شروع به سقوط کرده، در همه زمینه های عمده، به اعتقاد من یکی از مهمترین علل شکست آن روند در همین جا نهفته بود که از مارکسیسم یک ایدئولوژی کاذب، از این ایدئولوژی یک کیش، و از کیش یک مذهب ساختند، که قدرت تغییر و تکامل را از دست داده بود و نتیجتاً بین بود و نبود قرار گرفتن.»

از این نظرات امیر مبینی چنین برداشت می شود، که:

اول- باوجود آنکه «ایدئولوژی علمی مارکسیسم» برای رشد دارای شرایط درونی و ضروری بوده است، از چنین رشدی برخوردار نشده است؛

دوم- این عدم تغییر، تحول و رشد، مارکسیسم را به تاجر کشاند و از آن یک پدیده «ماندی» ساخت، و از این طریق «نیروی خلاقیت» را از جامعه سلب کرده، فروپاشی را باعث شد؛

سوم- فاجعه از آنرو پدید شد، که از مارکسیسم کیش شخصیت ساختند، آنرا به یک مذهب، و آنچه امیر مبینی تحت عنوان «ایدئولوژی کاذب» منظور است، تبدیل کردند.

آنچه امیرمبینی به آن برخورد نمی کند، آن «شرایطی» است که این فاجعه را موجب شد. او که ظاهراً در جستجوی علل شکست نیست، به آسانی از آنچه که بیان کرده، به این حکم می رسد: «اگر مارکسیسم-لنینیسم واقعا علم بود، نیازی نداشت که در شوروی برای دفاع از خود آنگونه به قهر متوسل شود.»

سخن بر سر این نحوه استدلال و رسیدن به چنین نتیجه ای نیست، چرا که بی پایه بودن آن نیازمند استدلال چندانی نیست.

باید دید علل شکست دومین کوشش بشریت برای ایجاد جامعه سوسیالیستی فارغ از استثمار انسان از انسان، در چه اشتباهاتی می توان جستجو کرد؟ احزاب و جنبش کمونیستی جهان در اجتماعاتی که طی سالهای

پس از ضربات وارده به اردوگاه سوسیالیسم داشته اند، در این باره به کدام نتایج دست یافته اند؟
راه توده در این ارتباط طی تمام دورانی که از انتشار آن می گذرد مطالب، تحلیل ها و گزارش های گوناگونی منتشر ساخته است.

۱- علل فروپاشی «سوسیالیسم واقعا موجود» چه بود؟

نگاهی انتقادی به آن سیاستی که احزاب کمونیستی و کارگری، به ویژه آنها که حاکمیت کشورهای سوسیالیستی سابق را در اختیار داشتند، اشتباهات تعیین کننده سیاسی-اجتماعی و اقتصادی ای را برملا می سازد، که ریشه فروپاشی اتحاد شوروی و دیگر این کشورها بود.

مارکسیست ها از این موضوع تئوریک حرکت می کنند، که نفی «دمکراسی بورژوازی»، یعنی «نفی در نفی» این دمکراسی. این نفی دیالکتیکی می توانسته به معنای ارتقای این دمکراسی به مراحل بالاتری از محتوا، سازماندهی و تظاهر اجتماعی آن، باشد. یعنی برقراری محتوا و شکل سوسیالیستی دمکراسی: شرکت وسیع تر، خلاق تر و بدون قید و بند ترانسان در شکوفائی خویش و جامعه.

تقسیم سه توه مجریه، مقننه و قضائیه از یکدیگر بدنبال برقراری حاکمیت بورژوازی نمی توانسته است در شکل سوسیالیستی آن به مفهوم برافشاندن آن درک شود. این یک برداشت عمیقاً ضدمارکسیستی (ضددیالکتیکی) بود که از خارج و به «قهر» به این بینش علمی تحمیل شد و با مارکسیسم در ستیز قرار گرفت.

حق بیان و عقیده و آزادی های سیاسی بورژوازی برپایه آزادی «مالکیت» شهروندان آزاد که علیه مالکیت و حاکمیت فئودالی بیاخته و بر آن پیروز شده بود، قرار داشت. این آزادی ها نمی توانست در جامعه سوسیالیستی بکلی برافتد و این فاجعه ضدمارکسیستی «نفی در نفی» دیالکتیکی فهمیده شود.

درک ضدمارکسیستی از «دیکتاتوری پرولتاریا»، یعنی این تصور که اعمال قدرت کارگری پیرومند در انقلاب علیه بقایای حاکمیت سرکوبگر سرمایه داری و مابقی عناصر طبقه، به مفهوم ابدی بودن شکل «دیکتاتوری پرولتری» باید فهمیده شود! یعنی نه تنها علیه بقایای طبقه کهن و امکانات آن، بلکه در شرایط تداوم نبرد طبقاتی در سطح جهان، خطر ضدانقلاب داخلی و خطر تجاوز مداوم پوشیده و علنی امپریالیستی. باید بطور دائمی و در سطح کل جامعه اعمال گردد! این نیز یکی دیگر از اشتباهات سیاسی احزاب کمونیستی حاکم بود، که امکان «نفی در نفی» دیکتاتوری بورژوازی (آن روی دیگر دمکراسی بورژوازی) را بوجود نیاورد. نفی دیالکتیکی ای که با توجه به تجربه کوتاه کمون پاریس و نتیجه گیری های بلافاصله مارکس از این حاکمیت گذرا، و به ویژه با توجه به شیوه عمل عمیقاً دیالکتیکی و دمکراتیک لنین در سال های بعد از پیروزی انقلاب اکتبر، می بایستی در جهت رشد اشکال سوسیالیستی شرکت واقعی و عملی زحمتکشان در پروسه تولید اجتماعی و حاکمیت محلی و سراسری در کشور رشد می یافت. اشکالی که «مرگ دولت» را در آینده تدارک می دیدند، نه تمرکز و بلامنزاع بودن آنرا در تمام شئون حیات اجتماعی.

درک ضدمارکسیستی از کنترل تولید اجتماعی توسط اجتماع و نمایندگان انتخابی آن، عملاً به مفهوم کنترل متمرکز و مداوم دولتی-حزبی، و بدون شرکت خاص تولید کننده مشخص فهمیده شد. این تصور، موجب بیگانگی تولید کننده از روند تولید در چارچوب مالکیت سوسیالیستی و اجتماعی نیز شد. نکته ای که توسط مارکس در چارچوب مالکیت خصوصی سرمایه داری برشمرده شده بود. در این مورد نیز نمی توان از پایبندی به اصل دیالکتیکی «نفی در نفی» در این بخش عمده حیات اجتماعی در کشورهای سوسیالیستی سابق دفاع کرد.

این اشتباهات سنگین سیاسی-اقتصادی نمی توانست بدون زیرپایه نادرست تئوریک باشد.

علل تئوریک اشتباهات

پایه عمده تئوریک اشتباهاتی که منجر به «فروپاشی...» شد را باید در نقض خشن قوانین دیالکتیکی رشد در دوران رشد تدریجی و رفرمیستی ساختمان جامعه پس از پیروزی انقلاب در این کشورها دانست. عدم امکان و فضای لازم برای بروز تضادهای آشتی پذیر در جامعه (و حزب) اجازه نداد، تا با طرح و شناختن همه راه حل (سنن) های دیالکتیکی ممکن برای حل این و یا آن معضل اجتماعی (اقتصادی، سیاسی و...)، مناسب ترین راه حل انتخاب

اهمیت کشف «ارزش اضافه» توسط مارکس در صورتبندی اقتصادی-اجتماعی سرمایه داری، که منبع «انباشت سرمایه» است، و بیان عینی-ماتریالیستی ماهیت «استثمارگرانه» سرمایه داری را تشکیل می دهد، قبل و پیش از آنکه کشف و بیان موضوع و محتوای نبرد داد و بیداد را در جامعه طبقاتی سرمایه داری بطور اخص و در جوامع طبقاتی بطور اعم تشکیل دهد، قبل و پیش از آنکه به قول امیر مبینی یک «ایده دادخواهانه» باشد، کشف دورانساز ساختار این صورتبندی اقتصادی-اجتماعی برپایه شناخت ماتریالیستی از تاریخ جامعه بشری است.

اگر «علم شناخت بی طرفانه است»، آنطور که امیر مبینی اعلام می دارد، آنوقت نمی توان مسکوت گذاشتن بخش عمده واقعیت «پدیده به نام ایدئولوژی مارکسیسم» را یک برخورد بیطرفانه و علمی ارزیابی کرد.

برداشت ایده آلیستی امیر مبینی از مارکسیسم، که به محدود و مثله کردن آن می انجامد، در مورد سیستم سرمایه داری نیز ایده آلیستی بانی می ماند، تنها اینبار از موضع تائید آمیز!

با کمی دقت به سطور بعدی این برخورد جانبدارانه خود را اینگونه نشان می دهد: «اکنون ما در عصر فراصنعتی، در عصر اطلاعات قرار داریم».

تعریف علمی و بنسار این «بیطرفانه» یک چهارگوش روشن است: چهارگوش عبارتست از شکلی که چهار نقطه را بهم متصل ساخته است، فاصله این نقاط از یکدیگر یک اندازه است، و زاویه بین دو خطی که سه نقطه را بهم متصل می سازد، یک زاویه ۹۰ درجه ای است. این تعریف علمی-هندسی از چهارگوش هم در دورانی درست بوده است، که برای ترسیم آن از انگشت و خاک نرم استفاده می کردند، و هم در دورانی که با مباد روی کاغذ به ترسیم آن می پرداختند، و امروز هم چنین است، که آنرا با وسایل الکترونیکی بر روی صفحه تلویزیون می آورند. همانطور که در ماهیت وجودی «مار»، ترسیم شکل آن و یا نوشتن لغت مار تغییری بوجود نمی آورد.

امیر مبینی در تعریف «عصر کنونی»، واقعیت تاریخی سیستم اقتصادی-اجتماعی ای را که برپایه مالکیت خصوصی بر ابزار تولید بنا شده است، و هدف آن تحصیل سود در یک رقابت بی بنوبار است، به عنوان ویژه گی تعیین کننده «عصر کنونی» مسکوت می گذارد، یعنی تعریف علمی تاریخی-ماتریالیستی آنرا. در عوض می کوشد این تصور را القاء کند که گویا «عصر فراصنعتی، عصر اطلاعات»، عصر نوینی است، که ماهیت سرمایه داری را تغییر داده است! نگارش الکترونیکی چهارگوش بر روی صفحه تلویزیون گویا مجاز می دارد، تعریف علمی-هندسی چهارگوش از دور خارج شود. (برای شناخت محتوای «عصر فراصنعتی» به مقاله «بندهای اجتماعی را باید پاره کرد» در راه توده شماره ۴۵ نیز مراجعه شود)

این برداشت اراده گرایانه (ولونتاریستی) ایده آلیستی از «عصر کنونی»، مسکوت گذاشتن جانبدارانه تعریف علمی-ماتریالیستی محتوای واقعی سرمایه داری است، که در «عصر فراصنعتی و اطلاعات» نیز در کل و محتوای خود (مالکیت خصوصی بر ابزار تولید) بدون تغییر مانده است. آنوقت این مسکوت گذاشتن و تحریف واقعیت به وسیله توجیه ضرورت تجدیدنظر در «ایده های دادخواهانه»، محتوای محدود و مثله شده مارکسیسم، بکار گرفته می شود.

مبینی ادامه می دهد: «در این عصر دیگر پنداری ایدئولوژی یک به شکل کهنه، حتی اگر بتواند احساسات عاشقانه ما را نسبت به عدالت نزد خودمان ارضا بکند، ما را به عنوان اعضای یک ملت که می باید اراده سازندگی یک کشور مغرور را داشته باشیم، تخدیر می کند و سرانجام به شکست می کشاند، آن گونه که صوفی گری و عرفان کرد... ما را خواب می کند... و زیر تانک واقعیت [عصر فراصنعتی] له می شویم. ما ناچاریم جهان بینی... خود را مداوم بازسازی کنیم... من... بیشتر یک کمونیست هستم... کمونیسم آرمانی است که مظهر نیمه نیک آدمی است، اما آدمی آمیزه نیمه بد خود نیز هست... او سپس نتیجه می گیرد: «مارکس بالاتر از ظرفیت دوران ما خواسته است...»، و رهنمود می دهد: «خلاصه کلام... منافع داد و منافع مردم و منافع بشریت ایجاب می کند که از ایجاد کیش های بی تغییر و از پرستش آئین های بیگانه با علم و ضرورت پرهیز شود». رهنمودی که، نهی از هرگونه «برنامه سازندگی برای یک کشور مغرور»، عملاً خواستار آنست که «بکشیم در دنیای سرمایه داری جای خود را بیابیم»

۳- جانبداری - حقیقت

یکی از انتقادات امیر مبینی به «پدیده ای به نام ایدئولوژی مارکسیسم» این نکته است، که جانبدار بودن مارکسیسم، در تضاد است با علمی بودن آن، زیرا «علم شناخت بیطرفانه است و برای آن هیچ چیز مقدس و

گردد. در حالیکه میلیون ها انسان متفکر، فعال، دلسوز و...، و از جمله هزاران دانشمند مارکسیست نیز به مشکلات می اندیشیدند و برای حل آنها صاحب نظر بودند، یافتن «راه حل»، و یا دقیق تر انتخاب بین راه حل های متفاوت ممکن تنها در اختیار رهبران قرار گرفت. این امر موجب برقراری شیوه اراده گرایانه (ولونتاریستی) و ایده آلیستی در رهبری شد، که اجباراً به ایجاد کیش شخصیت در جامعه (و حزب) نیز انجامید. نتیجه این روند، نقض مداوم قانونیت جامعه سوسیالیستی و علم رشد ضروری جامعه مدنی-قانونی سوسیالیستی بود. (پدیده ای که حتی پس ضربات وارده به اردوگاه سوسیالیسم نیز هنوز برخی احزاب نمی خواهند از آن درس لازم را گرفته و بدان پشت کنند)

دوران رشد تدریجی و رفرمیستی جامعه بدنبال تغییرات بنیادی و انقلابی آغاز می شود. در این دوران تغییرات تدریجی رفرمیستی مسئله روز هستند، برپایه نتایج بدست آمده از این تغییرات، باید آمادگی ذهنی، روحی و همچنین سازمانی-اجتماعی برای تغییر و تعویض آنها، حتی بازگشت از آنها، وجود داشته باشد. از اینروست که باید برای تصحیح کم عارضه، آسان و سریع آنها، امکان شرکت وسیع ترین توده ها در این روند وجود داشته باشد. همچنین باید توجه واقع بینانه و نه اراده گرایانه (ولونتاریستی)، تحت کنترل ارگان های اجتماعی، به نتایج تغییرات و رفرم ها و به ویژه به نظر و برداشت توده ها از تغییرات و نتایج آنها برقرار باشد. در این صحنه است، که از جمله نقش ارگان های صنفی، فرهنگی، مطبوعاتی، هنری و همچنین تحقیقات آزاد علمی دانشمندان می توان تعیین کننده باشد.

بر این پایه است که دموکراسی سوسیالیستی، یعنی شرکت مداوم و واقعی وسیع ترین نیروهای اجتماعی-این روند، یعنی تحقق محتوای سوسیالیستی دموکراسی و رشد واقعی و ارتقای تاریخی شکل و محتوای دموکراسی بورژوازی در جامعه سوسیالیستی و نفی در نفی دیالکتیکی آن.

در مورد مکانیسم ایجاد اشتباهات برشمرده شده، دانشمندان اتحاد شوروی سابق در اولین کنفرانس خود در سال ۱۹۹۵ با صراحت اعلام داشتند، که علت این اشتباهات بزرگ، بی توجهی گسترده به نتایج تحقیقات علمی دانشمندان اتحاد شوروی بود. تحقیقاتی که تحت کنترل دستگاه «آکادمی علوم جنب کیهان مرکزی» قرار داشت. با این کنترل، تحقیقات علمی وسیله دقیق تر کردن شناخت رهبری حزب از واقعیت نبود. تحقیقات به وسیله ای برای توجیه و توضیح تصمیمات سیاسی آن تبدیل شده بود. کنفرانس تصریح کرد: «نتایج تحقیقات به سطح درک مسئولان حزبی نزول کرد!»

همین مفهوم را پرفسور «هانس هینس هولس»، مارکسیست معاصر و عضو رهبری حزب کمونیست آلمان درباره اشتباهات این حزب برمی شمرد. «راه توده» نیز در اولین شماره دوره دوم خود (مهرماه ۱۳۷۱) با انتشار گزارش اولین کنفرانس ۷۰ عضو رهبری احزاب کمونیستی در پراگ در ۱۷ ماه مه ۱۹۹۲ بر همین نکته تاکید کرد. (مراجعه شود از جمله به مقالات «دموکراسی سوسیالیستی را بازشناسیم» و «ریشه بحران در کجاست»، راه توده شماره ۲، «مفهوم دموکراسی سوسیالیستی» راه توده شماره ۱۷ و ۱۸، «دموکراسی آرمان مقدس زحمتکش است»، راه توده شماره ۴۷).

البته انتقاد به گذشته و آموزش از آن برای آینده اگر در سطح سطح بانی باشد، همانقدر یکطرفه و ضد دیالکتیکی است، که اشتباهات گذشته بودند.

۲- برداشت ایده آلیستی از مارکسیسم

اکنون به بیان وظایف و «مسئله اساسی» ای بپردازیم، که به نظر امیر مبینی در برابر سازمان فدائیان خلق ایران (اکثریت) قرار دارد.

او می نویسد: «ما اکنون در برابر این مسئله اساسی قرار داریم که با این پدیده به نام ایدئولوژی مارکسیستی چگونه برخورد کنیم، یا به طور مشخص تر، با ایده های دادخواهانه ای که با طی تاریخ جنبش سوسیالیستی گرد آمده است، چگونه باید برخورد کنیم، با این ایده ها به عنوان باورهای مقدس و بی تغییر باید برخورد شود؟ [آیا مجاز هستیم یا هم تبادل نظر کنیم در این مورد که این ایده ها تا چه حد درست اند و تا چه حد نادرست و به سود عدالت، راه رسیدن به عدالت را تلقین کنیم؟ به سود عدالت تعریف از عدالت را تکامل بدهیم؟ آیا منافع مردم ایجاب می کند که مفهوم و محتوای عدالت و سوسیالیسم را مورد بررسی و باز تعریف قرار بدهیم؟ یا منافع آن ها در اینست که از هرگونه باز تعریف آن پرهیز کنیم؟»

در بیان فوق، «پدیده به نام ایدئولوژی مارکسیسم» و مارکسیسم به «ایده های دادخواهانه» خلاصه می شود و برداشت از مارکسیسم به سطح برداشت ایده آلیستی «سوسیالیسم تحلیلی» قرن هفدهم و هیجدهم سوسیالیست هایی همانند گون می رسد.

ابدی نیست.» با این برداشت او به نفی پایه علمی برداشت ایدئولوژی مارکسیسم می پردازد.

او برای توضیح نظرات خود می نویسد: «چگونه یک ایدئولوژی می تواند علمی باشد؟ شکل ایجاد ایدئولوژی با شکل پیدایش شناخت علمی متفاوت است. شناخت علمی از راه برخورد بی طرفانه با واقعیت ها و بررسی و آزمایش و تجزیه و تحلیل و غیره بدست می آید و سرانجام باید در عمل به اثبات برسد. ولی ایدئولوژی از این روش استفاده نمی کند. در اینجا منافع [یعنی جانبداری] اساس است...»

او در توضیح چگونگی جانبدار بودن مارکسیسم می نویسد: «شکل پیدایش ایدئولوژی با شکل پیدایش شناخت علمی متفاوت است. شناخت علمی از راه برخورد بی طرفانه با واقعیت ها و بررسی و آزمایش و تجزیه و تحلیل و غیره بدست می آید و سرانجام باید در عمل به اثبات برسد. ولی ایدئولوژی از این روش استفاده نمی کند. در اینجا منافع [یعنی جانبداری] اساس است.» او سپس برای تفهیم دقیقتر نظرش به آرایه مثال می پردازد و ادامه می دهد: «کارگر استثمار می شود، پس مخالف بهره کشی سرمایه داری است. برعکس سرمایه دار به دلیل منافع خود از سرمایه داری دفاع می کند.»

به این ترتیب برای «امیر ممبینی» مفهوم جانبدار بودن، دقیقاً در انطباق است با جانبدار حفظ منافع خود بودن. منافع کارگر، در برابر منافع سرمایه دار. تنها قیمتی که او آماده است برای محدود ساختن این منافع بپذیرد، مسئله «ضرورت» است. او می نویسد: «آنها [کارگر و سرمایه دار] دیگر آزمایش نمی کنند و محاسبه نمی کنند (معمولاً) که چه چیز ضروری است و چه چیز ضروری نیست. [زیرا] این یک واکنش متناسب با موقعیت [بخوان منافع] اجتماعی-خطباتی از سوی این نیروها است. این واکنش در یک جا می تواند مطابق با ضرورت باشد و در جای دیگر عکس آن.»

بدون آنکه «امیر ممبینی» درباره مقوله «ضرورت» توضیحی بدهد، و بنویسد، ضرورت برای چه چیزی، برای چه کسی و یا برای کدام منافع عالیله اجتماعی، به توضیح «توجیه» مارکسیست ها می پردازد. درباره کوشش آنها برای اثبات آنکه مارکسیسم «از یکسو ایدئولوژی مبتنی بر دانش است و از سوی دیگر دانش بر منافع پرولتاریا بر منافع پرولتاریا بر دانش منطبق است.» با این توجیه، مارکسیست ها به نظر او مدعی شدند: «پس ایدئولوژی اش [طبقه کارگر] می تواند علمی و یا برآمده از علم باشد.» سپس «امیر ممبینی» می پرسد: «آیا چنین حکمی کاملاً درست بوده است؟»

در این نقطه نظرات «امیر ممبینی» درباره نظرات مارکسیستی یک سو تفاهم بزرگ از آنچه نظر مارکسیسم است، به چشم می خورد! ریشه این سو تفاهم را باید در برداشت ایده آلیستی «امیر ممبینی» از تاریخ و از نظرات بشر در طول تاریخ، که تعریف مارکسیستی از مقوله ایدئولوژی است، دانست.

اول- مفهوم مارکسیستی مقوله «جانبداری»

برای درک برداشت مارکسیستی از این مقوله باید به تاریخ جوامع بشری با دید ماتریالیستی برخورد کرد و مثلاً پرسید، مهمترین عمل یک جاندار چیست؟ پاسخ روشن است: تغذیه. تفاوت انسان و حیوان در چیست؟ حیوان برای تغذیه خود به جستجوی مواد موجود در طبیعت می پردازد، درحالیکه انسان به تولید این مواد دست می زند. تولید مواد مورد نیاز انسان به این ترتیب به مرکزی ترین عمل انسان و کار اجتماعی او تبدیل می شود. آنطور که استاد تاریخی نشان می دهند، انسان در دوران های رشد تاریخی خود و به منظور تولید مواد مورد نیازش تن به روابط تولیدی می دهد، که برپایه رشد ابزار تولید، تغییر می یابد. برداشت ماتریالیست دیالکتیکی و یا مارکسیستی از تاریخ جوامع بشری می آموزد، که بشر مراحل کمون اولیه، برده داری و فئودالیسم را پشت سر گذاشته است، و به نظر مارکسیست ها، در حال حاضر در دوران گذار از سرمایه داری به سوسیالیسم قرار دارد.

این درک ماتریالیست-دیالکتیکی از تاریخ برپایه و در راستای رشد ماده از ساده به بفرنج و از بیسط به مرکب استوار است، که در مرحله ای مرز ماده-بی جان را پشت سر گذاشت و به ماده جاندار رشد کرد. آنچه که در طول تاریخ در راستای رشد ماده قرار دارد، یعنی در راستای حرکت و تغییر بسوی بفرنج تر و مرکب تر شدن ماده و سازماندهی حیات (در مورد انسان اجتماعی) او قرار دارد، به درک ماتریالیستی، در جهت ترقی ارزیابی می شود. آنچه و آنکس که طالب ترقی خواهی در روند تاریخی است، «جانبدار» رشد تاریخی است.

همانطور که ملاحظه می شود، درک و برداشت ماتریالیستی از مقوله «جانبداری» نه یک برداشت ذهنی-ایده آلیستی از «منافع» خرد شده (Partikular) این یا آن گروه و طبقه است، آنطور که برای «امیر ممبینی» سو تفاهم شده، بلکه باید آنرا به عنوان جانبداری از رشد و تکامل در کل خود دانست، که البته در صورتبندی اقتصادی-اجتماعی سرمایه داری در انطباق است با منافع طبقه کارگران؛ مزهبران و زحمتکشان پدنی و فکری. یعنی طبقه و اقشاری که قادراند بندهای صورتبندی سرمایه داری را از دست و پای رشد و ترقی اجتماعی بکشایند و با آزادی خود سپایان بخشیدن به استثمار انسان-آزادی برای بشر را میسر سازند.

این برداشت از مقوله «جانبداری» با برداشت ذهنی-ایده آلیستی «کارگر استثمار می شود، پس مخالف بهره کشی سرمایه داری است، برعکس سرمایه دار به دلیل منافع خود از سرمایه داری دفاع می کند.» بطور ریشه ای تفاوت دارد.

دوم- «ضرورت» از دید مارکسیستی

آنجا هم که «امیر ممبینی» در این ارتباط به مقوله «ضرورت» برخورد می کند، منظور او ضرورت و یا جبر Determinismus تاریخی نیست -که باید بمرور به آن پرداخت- بلکه منظور ضروریات «سازندگی یک کشور مخروبه» است، که او را مجاز می سازد «آزمایش کند، که چه چیز ضروری و چه چیز ضروری نیست» و بر مبنای آن امروز از منافع این و فردا از منافع آن دفاع کند. این برداشت از «ضرورت» در نظرات او با برداشت مارکسیستی از آن، که به مقوله «حقیقت»، و دیالکتیک بین حقیقت مطلق و نسبی بازمی گردد نیز بکلی متفاوت است.

درحالیکه حقیقت مطلق در مفهوم تاریخی-ماتریالیستی آن نزد مارکسیسم بطور کلی همان برداشت رشد ماده است، که از قانونندی جبر-رشد تاریخی پیروی می کند، حقیقت نسبی-جایگزین شده در مسیر حقیقت تاریخی و نهایتاً حلقه ای از آن- به مفهوم جستجو، آزمایش، یک گام به پیش، دوگام به پس، و... است، به منظور یافتن مناسب ترین امکان در بین امکانات ممکن در دوران رشد تدریجی (کمی) ماده. این برداشت یک نوسان پاندولی بین منافع این و آن طبقه اجتماعی نیست، آنطور که «امیر ممبینی» بیان می کند، بلکه بیان دیالکتیکی پلورالیسم امکانات رشد تدریجی، در کلیت وحدت مونیستی روند رشد ماده از ساده به بفرنج، از بیسط به مرکب، از بی جان به جاندار و از جامعه کمون اولیه به جامعه کمونیستی فارغ از استثمار انسان از انسان است؛ که در کل خود محتوای مقوله «حقیقت تاریخی» را نشان می دهد. ضرورت و یا فقدان ضرورت ساختن یک جاده بین نقطه یک و دو با تخریب یک جنگل، بیان امکان پلورالیسم در حقیقت نسبی «سازندگی یک کشور مخروبه» است، که حلقه ایست در زنجیر ترقی اجتماعی در کل آن.

با چنین درک از مقوله «ضرورت»، دیگر «سازندگی یک کشور مخروبه» به مفهوم «ضرورت» تسلیم در برابر «تانک واقعیت عصر فراصنعتی» ذرک نمی شود و نمی توان آنرا اینگونه توجیه و القا کرد، بلکه به آن مفهومی برداشت می شود، که اکنون کمونیست ها و مردم کوبا آنرا درک می کنند. بر مبنای واقعیت موجود، و در چهارچوب آن، «جانبدار» ترقی اجتماعی ماندن و برای توسعه عدالت اجتماعی نسبی کوشیدن و در این راه سرمایه خارجی را هم بکار گرفتن و برای دورانی عدم تساوی های اجتماعی را اجباراً و «ضرورتاً» پذیرفتن، اما از هدف «جانبدارانه» و طبقاتی ترقی تاریخی-اجتماعی صرف نظر نکردن و در خدمت منافع تاریخی غارت شدگان باقی ماندن و تسلیم «آلترناتیر دمکراتیک» امپریالیسم نشدن. (مراجعه شود به مقاله «کوبا اینگونه از انقلاب و استقلال خود دفاع کرد!» در راه توده ۵۲ درباره وضع اقتصادی-اجتماعی در کوبا شش سال پس از تنهایی آن در برابر امپریالیسم آمریکا).

۴- «ایدئولوژی چیست»؟

آنجا که «امیر ممبینی» جانبداری طبقاتی در برداشت ایدئولوژی مارکسیستی را در برابر «علم» قرار می دهد، و به ویژه زمانی که او برداشت خود را از دلایل غیرعلمی بودن ایدئولوژی مارکسیستی ارائه می دهد، برداشت نادرست دیگری را به معرض قضاوت می گذارد.

تعریف شناخته شده مارکسیستی از ایدئولوژی طبقاتی حاکم عبارتست از: «مجموعه نظرات فلسفی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، هنری، مذهبی و...» در جامعه، که ریشه در «مناسبات تولیدی حاکم» داشته و طی زمان جای خود را به ایدئولوژی در ابتدا «محموم» واگذار می کند، که ایدئولوژی نیروی نو دوران معین تاریخی است.

(بقیه نفت، استراتژی ثرو و مسئله توسعه از ص ۳۲)

- تشویق به جلوگیری از اسراف در جهت حفظ محیط زیست و استفاده از مواد انرژی کمتر آلوده ساز.

- در این شرایط و بدون آنکه بخواهیم قیمت ثابتی را به دلار پیشنهاد کرده باشیم (که با توجه به نوسانات قیمت دلار بکارگیری مکانیسمی که این نوسانات را در نظر بگیرد، ضروری است) بنظر ما قیمت نفت در هر حال نباید از بشکه ای ۳۰ دلار بالاتر باشد، و این آن بهائی است که اگر بخواهیم به نیازهای مردم پاسخ دهیم، دستیابی به آن ضرورت عینی دارد (ضرورت چنین بهائسی بطور ضمنی در پروژه موسوم به «اکوتکس» نیز مشخص بود، اما به شکلی انحرافی)

بشکه ای ۵ دلار نیز باید به صندوق بین المللی مخصوصی که برای حل مشکلات انرژی کشورهای فقیر جنوب تشکیل می شود، اختصاص یابد. چگونه می توان در سمت این نظم نوین انرژی که راه را بر توسعه بگشاید پیش رفت؟

نقش مردم

امروز جهان در شرایطی قرار دارد که وسیع ترین توافق بین المللی بر روی قیمت بالا و پایه نفت و گاز و حسابرسی واقعا بین المللی سرمایه ها در جهت منافع کشورهای جنوب به یک ضرورت عینی تبدیل شده است. با اینحال به نظر ما اشتباه است، اگر تصور کنیم راه حل وضعیت کنونی همان است که کشورهای غربی پیشنهاد می کنند و خواهان جمع شدن کشورهای صادرکننده و مصرف کننده نفت در کنار یکدیگر و مذاکره آنها هستند.

(از قماش سمینار «قرانکو ونزول» از ۲۵ کشور عمده تولید کننده و مصرف کننده نفت در ژوئیه ۱۹۹۱) و یا آنکه تصور کنیم راه حل تشکیل موسسات و ساختارهای ویژه ای از قبیل بانک های بین المللی با سیستم امنیتی انرژی و غیره است. هدف از این پیشنهادات غرب بر عکس آن است که اوپک را به حاشیه براند و آن را در نهادهائی که خود بر آن مسلط است، خفه کرده، به نظم نوین نفتی امریکائی شکل سازمانی اعطاء کند. در این زمینه کافی است به یاد آوریم که در سمینار «قرانکو ونزول» که ذکر آن رفت، تنها یک مسئله بود که جنبه «تابو» داشت و آن هم بهای نفت بود.

چگونه می توان تصور کرد که بدون مبارزه خلق ها خواهیم توانست تناسب کنونی نیروها در عرصه جهانی را که به نفع ایالات متحده است، دگرگون کنیم؟ آن هم در شرایطی که این کشور تا دست زدن به جنگ خلیج و کشتار هزاران انسان برای تحمیل نظام مورد نظر خود بر جهان پیشرفته است؟ امپریالیسم امریکا همان است که همیشه بوده است! هرگز نمی توان آن را در پشت میز مذاکره، در گفتگوی میان «متخصصان» بر روی فرش های رنگین به عقب نشینی وادار کرد. تنها فشار و مبارزه خلق ها، افکار عمومی جهان می تواند امپریالیسم را به عقب نشینی وا دارد.

به نظر ما تقدم هم چنان با مبارزه فکری در جهت آگاهی افکار عمومی است. از یکسو تجهیز افکار عمومی کشورهای مصرف کننده نفت ضروری است تا بتوان به مردم این کشورها توضیح داد و آنها را قانع ساخت که مسئله توسعه با مسئله انرژی، بدهی ها و ارزش گذاری مجدد بهای مواد اولیه و بویژه نفت و گاز در ارتباط است و نیز ضرورت پیش بردن مبارزه طبقاتی برای آنکه هزینه های انتقال منابع از منافع سرمایه داران حاکم تامین شود.

از سوی دیگر افکار عمومی کشورهای تولید کننده نفت که به مسئله بهای نفت بسیار حساس است و از تاثیر درد آور آن بر شرایط زیست خود آگاهی دارد و باید در جهت استفاده بهینه از درآمد نفتی خود مبارزه کند. در بسیاری از این کشورها می توان بطور عمومی بر روی این مسائل بحث و گفتگو انجام داد. در اینجا به نظر ما یک عرصه همکاری های سیاسی میان نیروهای مترقی کشورهای تولید کننده و مصرف کننده نفت وجود دارد. تنها با تکیه بر مبارزه توده هاست که می توان بتدریج ابتدا تناسب نیروها را در درون یک کشور و سپس میان اوپک (که باید جنبه جهانی به خود بگیرد) و کشورهای غربی برقرار کرد. دوران اوپک پایان نیافته است، برعکس تنها نیروی ممکن برای تناسب نیروها در این عرصه است!

در اینجا توضیح ویژگی های تاریخی-گنرایسی و طبقاتی بودن ایدئولوژی منظور نیست، بلکه هدف تنها اشاره به این نکته است، که اگر این «مجموعه نظرات» برپایه باورها و اعتقادات سنتی-اسطوره ای گذشته و یا مذهبی قرار داشته باشد، از دیدگاه مارکسیستی باید آنرا ایدئولوژی متکی به ضوابط غیر علمی ارزیابی کرد. اما اگر این «مجموعه نظرات» ریشه در شناخت علمی، یعنی در ماتریالیسم دیالکتیک دارد، می توان آنرا یک شناخت، جهان بینی و یا ایدئولوژی علمی نامید.

بدیهی است، که با رشد علوم، این شناخت و یا ایدئولوژی علمی، یعنی «مجموعه نظرات» باید تکامل یابد، و با داده های جدید علمی همراهی کند، در غیر اینصورت پایگاه و محتوای علمی خود را از دست می دهد، متحجر می شود و محتوای مارکسیستی خود را از دست می دهد. اگر در کشورهای سابق سوسیالیستی چنین شد، و اولین کنگره دانشمندان اتحاد شوروی که در بالا از آن نام بردیم، بر این فاجعه تاکید دارد، آنوقت باید عدول کنندگان از علم و تحریف کنندگان مارکسیسم و انحرافات و تحجر تحمیل شده به مارکسیسم را مورد خطاب و انتقاد قرار داد، و نه ایدئولوژی مارکسیسم را. تنها با این برداشت و انتقاد سازنده است، که می توان از اشتباهات گذشته برای مبارزات آینده آموخت.

۵- آگاهی کاذب

با توجه به امکان رشد جهان بینی، ایدئولوژی و شناخت مارکسیستی است، که نمی توان با تصور غیرمستدل «بهراد کریسی» نیز در «اجلاس برلین» موافق بود، وقتی که او «پیروی مارکسیسم بودن را جزم اندیشی» می نامد. اگر مارکسیسم ایدئولوژی علمی نامیده می شود، از آنروست که عمیقا پایبند به مادی بودن واقعیت موجود جهان خارج از ذهن است (پایه ماتریالیستی آن)، واقعیتی که برپایه و در چهارچوب تضاد و نبرد تضاد - آشتی پذیر و آشتی ناپذیر - در حال تغییر، تحول و شدن ابدی است (پایه دیالکتیکی آن).

تمام علوم طبیعی و دقیقه نیز، برای حفظ پایه علمی تحقیقات خود، از دو اصل ماتریالیستی بودن واقعیت جهان خارج و برقراری اصول دیالکتیکی در آن حرکت می کنند.

برای افشای شناخت متفکران معتقد به ایده آلیسم است، که مارکس و انگلس از «آگاهی کاذب» متفکرانی صحبت می کنند، که معتقدند، شناخت خود را نه بر پایه واقعیت خارجی و ماتریالیستی، بلکه از ذهن و «اندیشه ناب» خود استخراج می کنند. در کلیات مارکس-انگلس، جلد دوم، صفحه ۴۶۷ (زبان آلمانی) این نکته را آنها چنین توضیح می دهند: ایدئولوژی روندی است، که گرچه در آگاهی به اصطلاح متفکران جریان می یابد و توسط آنان توضیح داده می شود، اما نزد آنان یک آگاهی کاذب از کار در می آید. زیرا برای آنان عوامل واقعی، که اندیشه او را باعث می شوند، پنهان باقی می ماند؛ آنها نیروهای غیرواقعی و دقیقتر، کاذبی را برای شکل گرفتن آگاهی خود موثر می دانند. از آنجا که این روند برای آنان یک روند اندیشه ای است، محتوا و شکل بروز آنرا از اندیشه ناب منبعث تصور می کنند، یا منبعث از مغز خود و یا از مغز گذشتگان. آنها تنها با حلاجی اندیشه می کوشند به مطالب مطروحه پاسخ دهند، پاسخی که آنرا بدون هر نوع تردیدی ناشی از تراوش مغز خود می پندارد، بدون آنکه منشاء دور و مستقل از اندیشه آنرا (یعنی واقعیت مادی جهان خارج از ذهن خود را) مورد بررسی قرار دهند. این امر برای آنان بسیار طبیعی نیز هست، زیرا برای آنها عمل، که از طریق اندیشه به آن دست یافته اند، در تحلیل نهایی ریشه در اندیشه دارد.

ادعای آنکه «حزب به ایدئولوژی از پیش آماده شده نیاز ندارد»، نبرد طبقاتی برافشاده است و یا می توان با توافق بر سر یک قرارداد اجتماعی به آن پایان داد، «جایگزین شدن منافع همه بشری بجای منافع طبقاتی»، آنکه می توان به کمک «کشورهای متمدن جهان»، که منظور امپریالیسم است، از طریق «انتخابات آزاد» تحت کنترل آنان به «آلترناتیو دمکراتیک» دست یافت و حاکمیت ملئ را در کشور برقرار کرد... همه و همه تصویری هستند، که از نظرات «کاذب»، از «ایدئولوژی کاذب» مورد اشاره مارکس و انگلس سرچشمه می گیرند تصویری که صاحبان آن تحلیل و شناخت خود را نه برپایه واقعیت نبرد طبقاتی در جهان و در جامعه خود، بلکه آنرا برپایه ذهنیات و آرزوهای ایده آلیستی خود بنا نهاده اند. از اینروست که بحث های تئوریک را نباید یک چدل «دانشگاهی» ارزیابی کرد، بلکه باید آنرا به عنوان استخوانبندی استراتژی و تاکتیک نبرد سیاسی در اجتماع بازشناخت.

* امیر مبینی، نظیر «عبدالکریم سرور» (تشریح کیسان شماره ۳۱، مقاله «دین ایدئولوژیک») این توضیحات مارکس-انگلس را به نادرست به اینگونه توضیح می دهند: «مارکس ایدئولوژی را به معنی آگاهی کاذب تعریف کرد.»

در آنها احساس عدم اعتماد ایجاد کرده و نسبت به خودشان نگرانند. آنها نگرانند از اینکه موقعیت آنها بیش از پیش تضعیف شود و جامعه در مقابل متوجه قطب های دیگر فکری و سیاسی بشود و بر محور آنها تشکیک و اتحادی را صورت دهد. البته بنظر این برنامه ها نمی تواند تاثیر زیادی داشته باشد، بخصوص که مردم ظرف این ۱۵ سال با این نوع برنامه های تلویزیونی و مصاحبه ها آشنا شده اند و به این حرف ها اعتماد ندارند.

بیانیه نهضت آزادی ایران به مناسبت انتخابات ریاست جمهوری

نهضت آزادی ایران، با صدور اطلاعیه ای، ضمن اشاره به بحران همه جانبه ای که جمهوری اسلامی در آن گرفتار آمده است، آمادگی خود را برای شرکت در انتخابات آینده میان دوره ای مجلس و ریاست جمهوری اعلام داشت. در این بیانیه که به تاریخ ۱۴ مهر صادر شده، آمده است:

... نهضت آزادی ایران معتقد است که جلب نظر و اعتماد و مشارکت مردم در امور سیاسی سرفصل همه تحولات و تغییرات در سایر زمینه هاست و چنین شرایطی را مردم خود باید از راه های قانونی به مسئولان کشور تحمیل کنند و نگذارند که در موقعیت هایی نظیر انتخابات میان دوره ای مجلس و انتخابات ریاست جمهوری که در آینده نزدیک انجام خواهد یافت، حقوق قانونی و حق حاکمیت آنان بر سرنوشتشان ندیده گرفته شود و یا بازیچه تبلیغات مصنوعی و یکسویه گروه های خاص شود... در شرایط کنونی چاره چیست و وظیفه آزادیخواهان، صاحب نظران، گروه ها و احزاب سیاسی و آگاهان جامعه و علاتمندان به سرنوشت مملکت و نظام جمهوری اسلامی چیست و چه راهی می توان پیش پای مردم قرار داد؟ ... نهضت آزادی یکی از راه های مهم و اصلی تغییر و تحول اجتماعی و سیاسی را دخالت مردم در انتخابات و تلاش در جهت باز کردن فضای جامعه با استفاده از اهرم انتخابات ریاست جمهوری، یا نمایندگان مجلس دانسته است. از این نظر، انتخابات ریاست جمهوری موقعیتی ممتاز برای کشاندن مردم به صحنه سیاسی جامعه و شناساندن حقوق و وظائف شهروندی اعضای جامعه و دخالت مستقیم آنها در امور سیاسی و سرنوشت خویش است. شرایط جامعه ما و روند تحولات و تغییرات آن به گونه ایست که اگر گروه های آگاه و مردم حق جو و آزادیخواه ایران وارد صحنه نشوند و هر چه زودتر حقوق حقه مردم را از هیات حاکمه طلب نکنند، جامعه در آینده دور یا نزدیک با بحران های سهمگین روبرو خواهد شد.

در چنین شرایطی، ما مصمم هستیم که در برابر قانون شکنی و بی اعتنائی به حقوق اساسی مردم از جانب گروه های فشار و انحصار گرانی که هیچ حقی برای مردم قائل نیستند... بایستیم و از همه کسانی که به اصول ساده مورد نظر ما پایبند هستند... بخواهیم که از هم اکنون خود را برای تدارک شرکت در انتخابات ریاست جمهوری آماده سازند و اجازه ندهند که گروه های انحصارگر، سلطه جو، متعصب و واپسگرا خود را به عنوان متولیان و صاحبان انقلاب تا ابد قیم مردم بدانند... انتخابات تنها هنگامی آزاد، سالم، مشروع و قابل قبول خواهد بود که همه شخصیت های مورد وثوق مردم و احزاب سیاسی موافق و غیر موافق با حاکمیت بتوانند آزادانه در آن شرکت کنند.

نهضت آزادی سپس به منتقدان این نوع موضعگیری های این حزب پاسخ داده و می نویسد: ... ممکن است به نهضت آزادی ایراد بگیرند که یا توجه به تجربه انتخابات دوره پنجم مجلس که در شرایط بسته سیاسی برگزار شد... چرا و چگونه باید در انتخابات ریاست جمهوری شرکت کرد؟

پاسخ و ایراد بالا بجااست اما پاسخ مانیز روشن است. مشارکت در انتخابات یکی از عرصه های مناسب و ابزارهای عمده برای مطالبه حقوق و آزادی هاست. هر اندازه بدهکاران به ملت از پرداخت دیون خود به مردم و ادای حقوق آنان سرباز زنند، یا حقوق مردم را انکار کنند... ملت نباید ذره ای در حقانیت خود شک کند و از مطالبه حقوق خود مایوس و سرخورده گردد، بلکه باید در هر شرایطی و با استفاده از هر فرصتی حقوق غصب شده خود را مطالبه کند.

دکتر پیمان: بنظر من و دوستانم

برای انتخابات آینده همه نیروهای اجتماعی باید فعال شوند!

در داخل کشور، علیرغم تمام مشکلات موجود بر سر راه فعالیت سیاسی در جامعه، شخصیت ها و احزاب و سازمان های سیاسی مخالف سیاست های حاکم و جاری، خود را برای تاثیر گذاری روی انتخابات آینده ریاست جمهوری و پیش از آن، انتخابات میان دوره ای مجلس پنجم آماده می کنند. این تلاش از سوی اپوزیسیون داخل کشور، همزمان است با انواع توطئه ها، فشارها، تهدیدها، ارعاب و صف آرائی نیروهای ارتجاعی حاکم، یا هدف سرهم بندی کردن دو انتخابات و مشروعیت بخشیدن به نامشروعیت خویش!

نهضت آزادی ایران، با صدور اطلاعیه ای مواضع خود را تا این مرحله، درباره انتخابات آینده اعلام داشته است و دکتر پیمان از جنبش مسلمان مبارز نیز طی مصاحبه ای که بخش هایی از آن از رادیو محلی ایرانیان مقیم سوئد پخش شد، در این باره نظرش را اعلام داشت. دکتر پیمان که از تهران مصاحبه می کرد، در ارتباط با تشدید فشارهای ارتجاع گفت:

در این ماه ها شاهد شدت فشارها و محدودیت ها هستیم. شاید هم خیلی ها اطلاع نداشته باشند، که در زیر این تبلیغات سنگینی که الان در جامعه هست (اشاره به درگیری های متولفه اسلامی با بخشی از روحانیت، صف بندی در برابر انجمن حجتیه و جنجال پیرامون لیبرالیسم و اسلامی کردن دانشگاه ها و...) نسبت به مسائل مختلف، چه اعمال فشاری روی جریانات روشنفکری، مولفین و منتشر کنندگان کتاب، نشریات و اهل قلم و این نوع محافل سیاسی وجود دارد. بطوریکه نوعی یاس بیشتری را ایجاد کرده و خیلی ها مجبور شده اند که از همان مقدار فعالیت گذشته شان هم دست بردارند. شما منتقعات را که نگاه کنید، متوجه می شوید، که کسی مقاله ای نمی نویسد، اظهارنظری نمی کند، کاری انجام نمی دهد، کتابی در نمی آید. فشار روی نویسندگانی که اخیرا، همین چند هفته چندین حادقه برایشان انقضا افتاده و زیر فشار ارعاب شدید قرار داشتند. (اشاره به توطئه برای سقوط بنه دره، اتومبیل عامل نویسندگان و هنرمندان ایران در جریان سفر به جمهوری ارمنستان).

انتخابات ریاست جمهوری

من و دوستانم معتقدیم که باید حتما در این مبارزات انتخاباتی شرکت کرد و از این فرصتی که یکبار دیگر بوجود آمده برای فعال کردن نیروهای اجتماعی جامعه باید استفاده شود. همانطور که در انتخابات قبل هم شد و بنظر من به رغم همه محدودیت ها و نارسائی که در کار گروه های معترض وجود داشت، دستاوردها خوب بود. یکبار دیگر این فرصت دارد پیش می آید و باید حتما از انفعال و رکود کنونی نیروها خارج شوند و فعالانه برای این مبارزات انتخاباتی با قصد گسترش فضای دموکراتیک و طرح دیدگاه ها و ارتباط و تماس با جامعه و مردم استفاده کنند.

درباره برنامه هویت

برنامه هویت به نظر من از طرف محافل راست ارتجاعی حاکمیت نظارهی و اجرا می شود. انگیزه این برنامه لجن سال کردن جریانات روشنفکری داخل کشور است. انگیزه و فکر تهیه این برنامه از زمانی تقویت شد و به عمل در آمد که در جریان انتخابات جریان راست ارتجاعی (متولفه اسلامی- روحانیت حکومتی) شکست سختی را متحمل شد و احساس کرد پایگاه اجتماعی بسیار ضعیف است و اکثریت مردم نسبت به آنها نظر منفی دارند. این شکست

آنها که "سر به هوا" می نویسند!

الف. مانی

در شماره ۲۵ نشریه "ایران فردا" در رابطه با برنامه تلویزیونی "هویت" سرمقاله‌ای به قلم آقای عزت ا الله سبحانی آمده است، که شما نیز بخش‌هایی از آنرا به نقل از ایران فردا در نشریه "راه توده" منتشر ساخته بودید. این سرمقاله اعتراضی است به جعل اکاذیب و مطالب سرهم‌بندی شده رسالت‌حجتیه که از شبکه اول تلویزیون جمهوری اسلامی پخش می‌شود. این برنامه می‌کوشد روشنفکران و معترضین به رژیم وابوژیسیون مترقی و ملی را زیر علام سوال ببرد و باصطلاح خودشان از نزدیکی مردم به آنها جلوگیری کند.

نشریه "نامه مردم" در شماره ۴۸۶ مطلبی را تحت عنوان آقای سبحانی سران رژیم جمهوری اسلامی ضد انقلاب هستند نه نیروهای مردمی و آزادیخواه در پاسخ به این سرمقاله منتشر ساخته است، که با کمال تعجب باید گفت هیچ ربطی با مطالب مندرج در سرمقاله ایران فردا ندارد. بنظر من اگر "نامه مردم" به مشی سیاسی این نشریه و منتشر کننده آن اعتراض داشت، پسندیده بود که بطور مشخص به نقد نظرات این جریان ملی-مذهبی می پرداخت نه اینکه کوشش شود با حذف بخش‌هایی از مطلب، تلاش کند نظر خود را به اثبات برساند.

ایران فردا می‌نویسد: شاید برنامه "هویت" شبکه اول جمهوری اسلامی را بسیاری از بینندگان تلویزیون مشاهده کرده و از مضمون و محتوای آن مطلع شده‌اند. متعاقب آن پخش برنامه دیگری از اواخر فروردین ماه جاری آغاز شده که مضمون آن عبارت بود از نفی و ملوکوت کردن رهبر نهضت ملی ایران، مرحوم دکتر مصدق و برخی شخصیت‌های دیگر ملی و مذهبی که در رابطه با نهضت ملی قرار داشتند. وقتی رهبران و فعالان و موسسان یک جنبش یا حرکت ملی، خدشه دار و لکه دار شدند خود آن جنبش نیز طبعاً در معرض سوال و شبهه و بالاخره بی اعتباری قرار می‌گیرند. طبعاً برای بسیاری از مردمان صاحب عقل و تفکر این سوال پیش آمده و می‌آید، که انگیزه و هدف پخش کنندگان این برنامه چیست و به کجا می‌خواهند بروند و به چه چیز می‌خواهند برسند؟ در برنامه "هویت" با فنون نمایشی، مجلاتی را گزرا عبور می‌دهند، ولی در متن، دو تا چهار مجله را به صورت ثابت نگاه می‌دارند که یکی از آنها همین مجله یعنی ایران فرداست و می‌خواهند به بینندگان تلویزیون چنین القا نمایند که همه این مطبوعات مظاهر و عوامل تهاجم فرهنگی غرب هستند و در مرکز و محور آنها نیز این چند نشریه قرار دارند و بعد با ترفندی‌های تبلیغاتی و در واقع مغالطه‌ای زیرکانه مجلسی کنفرانس مانند و گویینده‌ای را نشان می‌دهد و سخنانی را پخش می‌کند تا بفهماند که آن گونه کنفرانس‌ها یا فعالیت‌ها که از طرف گروه‌های ضد انقلاب، با هدایت غرب در خارج از کشور در جریان است، منبع تغذیه نشریاتی چون ایران فردا هستند. (در این قسمت مقاله توجه خوانندگان را به کلمات کنفرانس و ضد انقلاب و هدایت غرب در خارج کشور جلب می‌کنم، زیرا در نقد مطالب نامه مردم به آن‌ها استناد خواهم کرد) و دیگر سخنی از تناقض و مبارزه میان آنها با مواضع ایران فردا به میان نمی‌آورد و رندانه نسبت به جملات آنها به این نویسنده (عزت ا الله سبحانی) تجاهل می‌نماید و ترتیب دهندگان آن کنفرانس (اشاره به کنفرانس اشتوتگارت) را با مجلات نامبرده هم هویت می‌کنند. یعنی همگی در جهت تهاجم فرهنگی غرب و عامل آن هستند.

سر مقاله ایران فردا ادامه می‌دهد: "... شاید با این برنامه خواسته باشند که ابتدا از این گونه مطبوعات مستقل داخلی سلب هویت مستقل و مالا سلب حیثیت و اعتبار اجتماعی و ملی کرده و آنگاه به تهاجم فیزیکی و حذف آنها از صحنه اقدام نمایند! مسأله اینست که چرا به تلویزیون دولتی اجازه و امکان داده می‌شود که به این پرده دریاها بپردازد و در عمل خود را به عنوان دستگاه تبلیغاتی یک جناح خاص از سیاستمداران قدیمی و پوسیده کشور و برخی از روحانیون که در کودتای ۲۸ با رژیم کودتا همکاری کردند و مقدمات پیروزی آنرا فراهم نمودند، درآورد و نظرات و کینه‌های شخصی و گروهی آنها را منعکس نماید. تلویزیون متعلق به ملت و کشور است و نمی‌تواند بجز آنچه را مشترک و محترم بین همه ایرانیان است پخش نماید... مبلغین صدا و سینمای ری اسلامی در برنامه "هویت" و برنامه بعدی آن نیز می‌خواهند بگویند هر انتقادی یا ترقی خواهی که یکصد سال پیش در این سرزمین پیدا شده غرب است و این چیزی نیست جز آب به آسیاب امپریالیسم غرب ریختن،

در جهت تثبیت حاکمیت انحصاری و وابسته گروهی خاص... این جناح با وجود آن که بر تمام منابع، ابزار و نهادهای قدرت سلطه انحصاری دارند، معدالک بین ۸۵ تا ۹۰ درصد جمعیت رای دهنده به آنها "نه" گفته‌اند... (انتخابات اخیر مجلس)... مصدق نبود که با روحانیت در افتاد، بلکه بخشی از روحانیت، همان بخشی از روحانیت که بعدها رهبر نقید انقلاب اسلامی آنرا روحانیون دریاری نام نهادند، بود که به مصدق اعلام جنگ داد... آن جناح (حجتیه رسالت و مؤلفه اسلامی) علیرغم شکست در انتخابات اخیر، هنوز خود را دایرمدار قدرت انحصاری می‌داند و واکنش آرام و بی صدای جامعه را نسبت به خود به رسمیت نمی‌شناسد و آنرا معلول تمهیدات جناح رقیب خود در درون حاکمیت می‌شناسد و قانیا اگر که چنین هم بود باز موضع ضعف و احساس خطر نیز ایجاد می‌کند که میان منتقدین و معترضین متمایل به حفظ نظام و برخورد مسالمت آمیز و استقلال طلبان، وطن دوستان (معروف به ملیون) با معارضین معاندی که در خارج از کشور در حلقه وابستگی به قدرت های خارجی در صدد ایجاد تائیری به نام "همبستگی ملی" می‌باشند تفکیک و تمایزی بنماید و بی تدبیرانه، مجلاتی چون ایران فردا، کیان، آدینه، گردون و... را با بازی های تصویری به جلسات کنفرانس مزبور در شهر اشتوتگارت آلمان پیوند نزنند... اعمال حاکمیت یک اقلیت محدود بر اکثریت شهروندان یک کشور، کدام ارزش انقلابی و اسلامی و اخلاقی است که استفاده از تمام امکانات و ابزار رسمی و مملکتی را در جهت تبلیغ و تحکیم مواضع یک جناح خاص، مباح، بلکه مستحب می‌سازد؟... ما از عربستان شدن می‌ترسیم، اکنون باید از افغانستان شدن نگران باشیم.

نامه مردم

حال ببینیم نامه مردم که نویسندگانش فراموش کرده‌اند، فردا باید پاسخگویی مطالبی باشند که امروز می‌نویسند و در راه اتحاد و همکاری با نیروهای دیگر سنگ می‌اندازند، درباره این نوشته عزت ا الله سبحانی که اساساً خطاب به اپوزیسیون راست جمهوری اسلامی در خارج از کشور و برنامه حجتیه ساخته "هویت" است و ارتباطی با ما نمی‌تواند داشته باشد، چه می‌نویسند! باید امیدوار بود، که نوشته نامه مردم فقط در چارچوب درک غلط از مطلب و یا بی اطلاعاتی از ماجراهای داخل کشور منتشر شده باشد و نه مثلاً انتقام گیری از سیاسی که نیروهای نظیر نهضت آزادی در برابر جمهوری اسلامی و یا مثلاً انتخابات اخیر مجلس داشته و دارند!

نامه مردم می‌نویسد:

۱- "سحابی در سرمقاله مجله ایران فردای شماره ۲۵، در نامه سرگشاده‌ای به هاشمی رفسنجانی..."

(من ضمن کنترل کامل سرمقاله ایران فردا اتیری از این که این سرمقاله نامه سرگشاده برای هاشمی رفسنجانی باشد نیافتم)

...احساس خطر، نیز ایجاد می‌کند که در میان منتقدین و معترضین متمایل به حفظ نظام و برخورد مسالمت آمیز و استقلال طلبان وطن دوستان (۱-...) با معارضین معاندی که در خارج از کشور در حلقه وابستگی به قدرت های خارجی (۲-...) تفکیک و تمایزی بنماید (۳-...)

همانطور که در مقایسه این نوشته نامه مردم با اصل مطلب که در بالا آمده مشاهده می‌شود، کلمات و جملات زیر، که من جای خالی آنها را نقطه چین کرده‌ام، حذف شده و مفهوم موضوع بکلی دگرگون و باب طبع نویسنده مقاله نامه مردم شده است:

"۱- معروف به ملیون"، "۲- در صدد ایجاد تائیری به نام همبستگی ملی می‌باشند"، "۳- بی تدبیرانه، مجلاتی چون ایران فردا، کیان، آدینه و گردون و... را با بازی های تصویری به جلسات کنفرانس مزبور در شهر اشتوتگارت آلمان پیوند نزنند..."

نامه مردم سپس نتیجه دلخواه خود را از مطلبی که آنگونه سر و ته آن زده شده، گرفته و ادامه می‌دهد:

"صرف نظر از اینکه حزب توده ایران با برخی از نیروهای اپوزیسیون در خارج، از جمله سلطنت طلبان خط کشی مشخص و روشنی دارد و این نیروها را نیروی وابسته به امپریالیسم امریکسا و خواهان بازگرداند دیکتاتوری شاهنشاهی به ایران ارزیابی می‌کند، حمله به پختن و وسیعی از نیروهای اپوزیسیون که در هنگامه بیداد استبداد، جنایت و کشتار آزادیخواهان مجبور به جلا وطن شده‌اند و مبارزه آشکار علیه ترور و اختناق را به سکوت ممانعت طلبانه برای حفظ موقعیت ترجیح دادند، (که لابد اینجا هم اشاره به امثال عزت ا الله سبحانی و یزدی و دکتر پیمان و... است) آنهم از جانب کسانی که مدعی دمکراسی و آزادی هستند موضوع کوچکی نیست که بتوان آنرا ندیده گرفت.

این حرف‌ها یعنی ارج گذاشتن به تلاش ملی و وطن دوستانه کسانی که در داخل کشور و در جهت مقابله با رژیم و رشد آگاهی مردم جهت مقابله با آن مبارزه می‌کنند؟

در حقیقت نامه مردم با نوشتن جمله بالا، حمله عزت ا الله سبحانی به برگزار کنندگان کنفرانس "همبستگی ملی" و برنامه هویت را نفی می‌کند و از قول وی مدعی می‌شود که گویا سحابی اپوزیسیون مترقی خارج از کشور را ضد انقلابی و وابسته اعلام داشته است!

برخی مذهبیون مشهور به "چپ ملی" بود. دولت هاشمی رفسنجانی نیز خود پشت آنها سنگر گرفته بود، درحالیکه چندان هم نمی توانست موافق رشد فرهنگ مستقل از حکومت و دولت باشد. دولت بدین ترتیب از آزادی عمل خودش می خواست دفاع کند. از سوی دیگر وزارت ارشاد اسلامی برای دولت خاک ریز اولی بود که در صورت فتح آن بدست ارتجاع بازارمذهب، آنوقت سنگر دوم، یعنی تلویزیون خیلی زود فتح می شد. حادثه ای که سرانجام نیز اتفاق افتاد!

چپ ملی مذهبی، هر چند در آن زمان هنوز به دیدگاه های امروزی خود در باره ضرورت دفاع از آزادی ها نرسیده بود، اما بهر حال می کوشید به گشایش فضائی را که بعد از پایان جنگ رو به آزادی داشت، کمک کند.

شرح دقیق تر مسائل شاید روشنتر تر باشد:

در آن زمان، مثلاً معاونت سینمایی وزارت ارشاد در اختیار "فخرالدین انوار" بود که سیاست های سینمایی را آنگونه که دست اندرکاران می گویند، در ازبساط با سید محمد بهشتی هماهنگ می کرد. این دو، از شاگردان دکترعلی شریعتی بودند و قبل از انقلاب نیز یک گروه فیلمسازی داشتند. کار عاقلانه این دو، دعوت از دو تن از کارشناسان سینمایی قدیمی ایران برای مشورت بود و سازمان سینمای ایران را بدین ترتیب سازمان دادند. امروز می توان گفت سینمای ایران، که اینهمه در خارج از کشور درباره پیشرفت آن سخن گفته می شود، هرچه دارد از تلاش های این افراد دارد. از جمله موفقیت همین محسن مخلیباف بدون یاری پشت پرده این افراد ممکن نبود!

معاونت مطبوعاتی دکتر خاتمی نیز در گشایش فضای مطبوعاتی ایران، بدنبال پایان رسمی جنگ نقش بسیار تاریخی ایفاء کرد. بسیاری از نشریات نیمه دولتی و غیر حکومتی که امروز ارتجاع مسلط بر وزارت ارشاد و کمیسیون مطبوعات با تمام نیروی خود می کوشد آنها را تعطیل کند و چرخ زمان را به دوران جنگ برگرداند، به همت یکی از این معاونت ها "محمد ستاری" اجازه انتشار گرفتند. البته، این فضا بیشتر شامل حال نشریاتی شد، که یا چپ مذهبی بودند و یا چپ میانه، باقیمانده سمومات ضد سوسیالیستی در این دوران نیز مانع از صدور اجازه انتشار به نشریاتی شد که چنین سمت و سویی را احتمال می دادند، داشته باشند.

تلویزیون

رادیو و تلویزیون ایران هر چند توسط نماینده جناح دولتی معروف به "راست مذهبی مدرن" اداره می شد ("محمد هاشمی")، اما حضور برخی از روحانیون وابسته به جناح چپ در شورای رهبری آن تاثیر معین خود را داشت. از جمله شبکه دوم را یکی از وابستگان جناح چپ مذهبی بنام "محمد ارکانی" اداره می کرد....

این مجموعه طبیعتاً مورد پسند ارتجاع نبود و هرگام مثبتی که در عرصه فرهنگی برداشته می شد، ارتجاع زیر پای خود را خالی تر می دید. سرانجام یورش همه سویه به وزارت ارشاد و شخص دکتر خاتمی شروع شد. در جریان این یورش نیز مانند بسیاری رویدادهای دیگر، رهبر کنونی جمهوری اسلامی که می داند مجلس خبرگان در اختیارش نیست و ادامه موقعیتش در گرو حمایت ارتجاع مذهبی و بازار است، بدنبال موج ضد فرهنگی حرکت کرد. این موج سرانجام حجت الاسلام دکتر خاتمی را خانه نشین ساخت و ارتجاع به موفقیت بزرگی دست یافت. موفقیتی که علیرغم همه قدرتش نتوانسته بود در زمان آیت الله خمینی بدان دست یابد. بازاری ها و بازرگانان اوین و گهردشت، که تحت شبکه سازمانی ارتجاع، در دل حجره های بازار و اتاق های شکنجه و بازجویی و ارشاد (!) زندان ها قرار داشتند، بدین ترتیب در سنگرهای مختلف در ادارات وابسته و مدیریت های وزارت ارشاد جای گرفتند.

یکی از سردمداران یورش تبلیغاتی علیه وزارت ارشاد و شخص حجت الاسلام خاتمی، همین "مهدی نصیری"، سردبیر کنونی هفته نامه (و حالا ماهنامه) "صبح" بود. او برای دورانی سردبیر کیهان چاپ تهران بود. "پهروز افخمی"، کارگردان جوان و صاحب نام سینما در جمهوری اسلامی است. او را که افتخاری برای سینمای متعهد اسلامی معرفی می کنند، اخیراً و در جریان انتخابات مجلس چند نامه افشاگرانه علیه "مهدی نصیری" در تهران پخش کرد و او را تهدید کرد، که اگر بیش از این به تحریک این و آن ادامه دهد پرونده اش را رو خواهد کرد. افخمی در همین نامه ها نوشت که "مهدی نصیری" در جلد یک مامور سازمان سیا آمریکا در ایران عمل می کند!

مهدی نصیری، در آن دوران (یورش علیه حجت الاسلام خاتمی و وزارت ارشاد تحت وزارت او) دو فیلم "توبت عاشقی" و "شب های زاینده رود" را بهانه سخت ترین حملات ارتجاع قرار داد. شبیه همین کارهایی که حالا درباره

در ماه های گذشته، چند گزارش مختلف از منابع گوناگون پیرامون وضع انتشار کتاب، نحوه ساتور، فشار علیه سینماگران ایران، نقش وابستگان دستگاه امنیتی کشور در مطبوعات حکومتی، نقش توابعین زندان ها در تلویزیون و مطبوعات (بویژه کیهان چاپ تهران) بدست ما رسیده است. مجموعه این گزارش ها نشان می دهد که بازار و حزب وابسته به آن، "مؤلفه اسلامی"، وابستگان شناخته و ناشناخته انجمن حججه و ارتجاعی ترین گرایش های مذهبی چگونه در لذارک دو انتخابات مجلس و ریاست جمهوری مواضع کلیدی را در سازمان های فرهنگی کشور قبضه کرده اند.

آنچه را در زیر می خوانید، دستچینی است از این مجموعه گزارش ها، که بصورت یک گزارش مستقل تنظیم کرده ایم.

همین گزارش مستند نیز می تواند بخوبی نشان دهد، که چگونه ارتجاع سنگرهای خود را یکی بعد از دیگری و در فضای توام با جنجال های نویستی بر سر آنتن تلویزیون، یورش فرهنگی غرب، ماهواره، سلمان رشد و حالا "لبرالسم" فتح کرده و برای تسخیر سنگرهای بزرگ تر خود را آماده ساخته است. شاید بتوان چا پانسی از فطرت های عبرت آموز نیروهای مترقی برای افشای واقعی حرکات سازمان یافته ارتجاع برای فتح این سنگرها نیز در این گزارش پیدا کرد. فطرتی که امروز هم، علیرغم همه تجربه تلخ گذشته ادامه دارد و در حالیکه نیروهای مترقی همچنان در دایره ای که خود برای خویش تعیین کرده، بصورت پراننده اما در یک محور حرکت می کنند، ارتجاع سازمان یافته، متمرکز و همه جانبه برای تسلط کامل بر جامعه در حرکت است. در همین گزارش با اسامی برخورد می شود که با تجربه اندوزی از آنچه در زندان های جمهوری اسلامی کردند، حالا قصد دارند در تمام ایران آنرا پیاده کنند. در واقع ایران را سراسر "اوین" کنند!

این گزارش، در همین حال نشان می دهد، که فطرت برای دفاع از آزادی های محدود و روز به روز محدودتر مطبوعات چه پیامدهائی را به همراه داشته است. دفاعی که تا متکی به شناخت از شکل گیری، موفقیت آن و توازن نیروها در جامعه نباشد، راه به جایی نمی برد.

بازاری های وابسته به مؤلفه اسلامی و حججیه، ریشه های فرهنگ و هنر ایران را می خوراهند از بن در آورند!

سایه سیاه "ارتجاع مذهبی"

گروه فرهنگی زندان ها و شکنجه گاه ها، اکنون برای نابودی فرهنگ و هنر ایران ماموریت وزارتخانه ای یافته اند!

اعضای شبکه مافیائی و بهیم پیوسته ای که مطبوعات حکومتی، تلویزیون، رادیو و سینمای ایران را اداره می کنند، چه کسانی هستند و از کجا تامین مالی و حمایت دولتی می شوند؟

اگر بخواهیم تاریخی برای آغاز فتح رسمی سنگرهای فرهنگی کشور، از طرف ارتجاع بازارمذهب پیدا کنیم، بهترین ماه های وزارت حجت الاسلام "خاتمی" اشاره کنیم، که بدون تردید یکی از روشنفکران مذهبی و یکی از روحانیون فهیم و نادری است که در جمهوری اسلامی، هنوز نتوانسته اند سرش را بطور کامل زیر آب کنند!

تسخیر سنگرها، با یورش همه جانبه ارتجاع، که توپخانه اش در آن دوران فقط روزنامه "رسالت" بود و به تلویزیون دست نیافته بود، به همین حجت الاسلام شروع شد. در زمان وزارت او، هنوز ساکنان نهادهای فرهنگی در دست

اکنون اداره "حراست"، که همان وزارت اطلاعات و ارگان امنیتی وزارتخانه هاست، در تلویزیون جمهوری اسلامی به سپاه پاسداران سپرده شده است. "پورنجانی" که در بالا موقعیتش تشریح شد، سرپرستی تمام عملیات سنزکوب را در تلویزیون برعهده دارد. در حال حاضر رادیو و بویژه تلویزیون ایران بیشتر به پادگان‌های سپاه شایهت دارد، تا یک نهاد فرهنگی.

در زیر این چتر امنیتی-نظامی که ارتجاع بر پا کرده، بودجه کلان تلویزیون که از آغاز سال جدید ۵ در صد مصرف برق ماهانه هر شهروند هم قانونا به آن تعلق پیدا کرده در اختیار شبکه وسیعی از دلالان و وابستگان بازار و ارتجاعی ترین جناح حاکم قرار گرفته است. بخش اندکسی از این بودجه صرف تهیه برنامه های مبتذل و بی محتوا و روضه خوانی تلویزیونی می شود و بقیه به غارت می رود. نشریه "پیام دانشجو" در یکی از شماره های گذشته خود فاش ساخته بود که وزارت نفت ۹۰۰ میلیون تومان برای تهیه یک سریال به تلویزیون کمک کرده، اما بعد معلوم شده که اصلا چنین سریالی در کار نبوده و پول را بالا کشیده اند!!

تلویزیون ایران که قبل از انقلاب توسط ۲ هزار نفر اداره می شد، اکنون ۱۵ هزار پرسنل در تهران دارد که نیمی از آنها امنیتی هستند. در چنین فضائی است که صاحبان اندیشه تلویزیون را ترک می کنند و دلالان، وابستگان امنیتی و نان به نرخ روزخورها وارد صحنه شده و می شوند. کسانی که شاید چند خط نامه فارسی نتوانند بنویسند! هنر و سناریو و ... پیش کش همه شان! بنابراین می بینید که ضرورت خفه کردن مطبوعات و کشیدن بندهای سانسور بیشتر، برای ارتجاع چقدر اهمیت مالی دارد؟ و چگونه این اهمیت مالی را پشت شعارهای مذهبی پنهان می کنند؟ و چرا حالا یاد اسلامی کردن دانشگاه ها و مبارزه با لیبرالیسم افتاده اند؟ و ...

کانال دوم تلویزیون بعد از کنار گذاشتن "مهدی ارکانی" به اتهام لیبرال، این شبکه فرهنگی به فرستنده ای مبتذل تبدیل شد. ارکانی اکنون مشاور فرهنگی شهردار تهران است، که سر هردو زیر تیغ است! رادیو و تلویزیون در جریان انتخابات، با حمایت همه جانبه ای که از مولفان اسلامی و روحانیت مبارز کرد، نشان داد، که ارگان رسمی کیست!

در وزارت ارشاد اسلامی نیز وضع همین است. طبقه آخر وزارتخانه به "حراست" اختصاص دارد. ماموران امنیتی با بیسیم و افراد سپاه با لباس نظامی تمام وزارتخانه را اشغال کرده اند. این وضع به گونه ایست، که گوی سیه لشکر موتوریزه فرهنگی غرب تا طبقه دوم ساختمان رسیده و این نیروی خودی سرگرم آرایش جنگی برای مقابله با این یورش است. خودشان می گویند یورش فرهنگی است، اما مقابله را با قوای نظامی سازمان داده اند! وارد وزارت ارشاد اسلامی شدن، یعنی وارد یک پایگاه نظامی شدن! بدین ترتیب است که هر هنرمند ایرانی گناهکار است، مگر بتواند خلاف آنرا ثابت کند! هر روز چند تن از دست اندرکاران سینمایی، انتشاراتی ها، کاغذ فروش ها و ... به حراست وزارت ارشاد احضار می شوند. رفتار با احضار شدگان به گونه ایست که گوی سیه جاسوس جنگی را دستگیر کرده و برای بازجویی به پایگاه خودی منتقل کرده اند! هزار ادا و اصول خنده دار جنگی و پارتیزانی را در طبقات مختلف می تواند شاهد بود. انگار نه انگار که قوای اشغالگر در این ساختمان استقرار دارد. از میان آنها که به حراست احضار می شوند، آن تعداد که سروکارشان در سال های گذشته با زندان های جمهوری اسلامی افتاده، فوراً به یاد اوین و ... می افتند!

احضار شدگان را رو به دیوار می نشانند و باجویی های طولانی شروع می شود. زنان باید ثابت کنند فاحشه نیستند و با کسی در جریان فیلم سازی ارتباط نداشته و یا ندارند! و البته آبان این بازجویی با پیشنهادات بی شرمانه خود بازجوها همراه است، که واقعا فصل شرم آور تاریخ فرهنگ و هنر کشور است. اغلب دریافت مجوز ادامه کار با همین پیشنهادها همراه است. هنرپیشه های مرد، اگر کارشان با اشکال و ایراد شرعی همراه باشد، نباید تعهد بدهند که هر گاه وزارت ارشاد و یا وزارت امنیت خواست، در هر نقشی که به آنها در فیلم مورد نظرش سپرده می شود ایفای نقش کنند!

اخیرا با یورش به خانه هنرپیشه های سینما، فیلم های ویدئویی آنها را ضبط می کنند و آنوقت احضار به حراست و بازجویی با ارائه مدارک زنده همراه است. چرا روسری نداشتی؟ چرا می رقصیدی؟ و ... یعنی حریم شخصی خانه هم، بی حریم شخصی!

این یورش جدید موجب شده است، تا اغلب هنرمندان تئاتر و سینما نه عکس شخصی بگیرند و نه فیلم ویدئویی شخصی.

وضع در روزنامه ها - بویژه روزنامه کیهان- نیز به همین شکل است. ساختمان زن روز سابق این موسسه به اداره حراست تبدیل شده است. فراموش نشود که این ادارات حراست، برای خودشان حاکم شرع دارند، محاکمه می کنند

بسم و حجاب و لغات خارجی در مطبوعات و عینک و سنجاق روسری بران در دانشگاه ها راه انداخته است و دو آتشه برای انقلاب فرهنگی در نشگاه ها سینه می زند و در تشریه اش "صبح" مطلب می نویسد و پرونده می سازد. او با همین پرونده ها در دادگاه عباس معروفی حاضر شده بود... مجموعه رویدادها و تغییر توازن ها در جناح های حکومتی، سزانجام به حذف دکتر خانی انجامید. وزیر جانشین او از وابستگان مستقیم و درجه اول جناح روحانیت مبارز- مولفان اسلامی بود: "علی لاریجانی"

علی لاریجانی به محض رسیدن به وزارت، "محمد عبدالهیان" از اعضای مرکزی هیات مولفان اسلامی و بازاری معروف را قائم مقام خود کرد! عبدالهیان، صاحب یکی از بزرگ ترین میل فروشی های تهران است و سالها در مولفان اسلامی، مشاور فرهنگی دبیرکل این حزب "عسکراولادی" بوده است. همانطور که پیش بینی می شد، فتح وزارت ارشاد باید با گام و فتح دوم کامل می شد. این فتح، همان قبضه کردن تلویزیون بود، که چنین نیز شد و محمد هاشمی (برادر رئیس جمهور) را از راس آن پائین کشیدند. علی لاریجانی که در جاسازی مهره های مولفان اسلامی در وزارت ارشاد و بگرو بینه از خود جسارت نشان داده بود، بلافاصله با در دست داشتن حکم رهبر تلویزیون را تحت مدیریت گرفت و مصطفی میرسلیم بجای او به وزارت ارشاد اسلامی رفت. اطلاع از برخی وابستگی ها خود بهترین گواه بر گرایش ها وابستگی های بزرگ تر توسط بزرگ تران است!

مصطفی میر سلیم که پس از پیروزی انقلاب مدتی رئیس شهرانی و سپس وزیر کشور بود، از اعضای مرکزی مولفان اسلامی است. در زمان وزارت او نیز، همان میل فروش معروف تهران که در بالا درباره اش نوشتیم "عبدالهیان" بر سر پست خود ماند. تسخیر مواضع کاملا از طریق سازمانی (هجرتیه)، مولفان، روحانیت مبارز) انجام شد و بنابراین اختلافی برسر تعویض افراد زیر دست نبود!

در تلویزیون، علی لاریجانی بلافاصله احمد پورنجانی را به سمت قائم مقام منصوب کرد. او در عین حال معاون فرهنگی وزارت اطلاعات و امنیت نیز هست و با دفتر رهبری نیز مستقیما تماس دارد و رابط است. در جریان انتخابات اخیر که "جمعیت دفاع از ارزش های انقلاب اسلامی" به رهبری حجت الاسلام ریشهری شکل گرفت، او نیز مانند سردبیر کیهان هوانی، عباس سلیمی نمین، در این جمع قرار گرفت. همینجا بد نیست اضافه کنم، که این جمعیت دفاع ... از نظر فرهنگی همخوانی کامل با مولفان اسلامی و روحانیت مبارز دارد، اما در برخی زمینه های اقتصادی نظراتشان با هم تفاوت می کند. اینکه بعد و بر اثر سیر حوادث این نوع تشکل ها چه سمت و سوی مثبت و یا منفی بگیرند و مواضع خود را مثبت یا منفی کنند، هنوز معلوم نیست!

درباره این جمعیت و وابستگان آن، با آنکه کمتر سخن گفته می شود، اما بر اثر برخی رقابت ها، اطلاعات قابل توجهی از هم اکنون افشاء شده است. مثلا از گروه فرهنگی وابسته به این جمعیت اکنون بسیار سخن گفته می شود. این گروه، گرچه در گذشته کمتر مناسبات آشکار سازمانی داشتند، اکنون آنرا پنهان نمی کنند. سرپرستی گروه فرهنگی مورد بحث را "حسین شریعتمداری"، مدیر و سردبیر فعلی کیهان چاپ تهران برعهده دارد. این گروه، با همین سرپرستی در سال های ۵۹-۶۷ کارگزاران فرهنگی زندان ها بودند و برای شست و شوی مغزی زندانیان و بویژه روشنفکران سخت می کوشیدند. بعد از تصدی کیهان توسط حسین شریعتمداری، یکی از دیگر از افراد گروه فرهنگی زندان ها بنام "حسن داداش زاده"، که در زندان ها با نام های مستعار "برادر حسن" و "معصومی" فعال بود، به معاونت کیهان هوانی گماشته شد. از طریق همین گروه بتدریج سروکله توابعین شناخته شده و نفرین شده ای نظیر "راضیه نجار" و "هما گلهر" (از اعضای بریده مجاهدین خلق) و همچنین "شاهرخ سنائی" (از افراد بریده سازمان پیکار) تلم زدن مطبوعات حکومتی و از جمله کیهان هوانی شدند. از میان توابعین عده ای هم بعنوان خبرنگار و خبرنگار نشریات و خبرنگاری جمهوری اسلامی روانه جمهوری ها مسلمان نشین اتحاد شوروی سابق شدند، که شرح آن جداگانه است...

حاصل تصفیه ها، تغییر برنامه ها و اجرای برنامه های مورد نظر ارتجاع بازار-مذهب، وضع نهاد های فرهنگی کشور به این صورت است:

امنیتی کردن فرهنگ

اولین اقدام ارتجاع، امنیتی کردن فرهنگ از طریق استقرار نیروهای امنیتی و سپاه در نهاد های فرهنگی بود. اقدامی که گویا قرار است با یورش به بااصطلاح "لیبرالیسم" کامل شود! جنبه ای که برای اسلامی کردن دانشگاه ها جریان دارد، تداعی همان زمینه سازی تبلیقاتی را می کند، که منجر به تسخیر تلویزیون و وزارت ارشاد و امنیتی شدن فرهنگ کشور شد!

کردن بسیاری از آنها صادر شده است. کتاب های چاپ دوم و سوم به بعد هم همین وضع را دارند و بسیاری از کتاب های که حتی به چاپ دهم رسیده اند نیز اجازه انتشار مجدد ندارند. در فهرست کتب و نویسندگان ممنوعه این اسامی و عناوین از همه جالب تر و دانستنی تر است:

* مجموعه آثار "هاین ریش بل" * مجموعه آثار محمود دولت آبادی * مجموعه آثار احمد محمود * مجموعه آثار علی اشرف درویشیان * مجموعه آثار صادق هدایت * مجموعه آثار رومن رولان * "سیاوش" نوشته دکتر اصغر الهی * مجموعه آثار فروغ فرخزاد...

این افتضاح فرهنگی، به همت بازار و ارتجاع وابسته به آن که روز به روز مواضع جدیدی را بدست می آورند، چنان بالا گرفته که اخیراً حتی لیست جملات، لغات، بخش ها و ابیات ممنوع در آثار کلاسیک ایران نیز ابلاغ شده است! مثلاً دستور داده اند از شعر مولوی، کلمه "رقص" را در چاپ های بعد حذف کنند زیرا سکسی است و غریب!

دستی به جام باده و دستی به زلف یار
رقصی چنین، میانه می دامن آرزوست

کیهان لندن از اتحاد سران عشایر جنوب ایران خبر می دهد!

"ایران پرس سرویس" از یک گروه همآنسی در شهر "بری برگن"، هلند گزارش داده است، که براساس آن سران عشایر جنوب ایران با یکدیگر اتحاد کرده اند. اجلاسی که حاصل آن تحت عنوان اتحاد عشایر جنوب ایران اعلام شده، در تاریخ ۷ مهرماه تشکیل شده است.

کیهان چاپ لندن، که لشکر کشتی ارتش شاه به آذربایجان و کردستان و سرکوب حکومت های محلی و خواهان خودمختاری در این منطقه را، عملی در جهت نجات ایران از خطر تجزیه مغربی می کند، این خبر را بدون افزودن تفسیری بر آن و به نقل از خبرگزاری یاد شده در بالا منتشر ساخته است. کیهان می نویسد:

«... نمایندگان عشایر ایران در بیانیه ای، اصول اعتقادی خود را بدین شرح اعلام داشتند:

* استقلال سیاسی و تمامیت ارضی ایران؛

* جدائی دین از حکومت؛

* نفی کامل نظام جمهوری اسلامی؛

* حقوق بشر براساس اعلامیه جهانی حقوق بشر؛

* مراجعه به آراء همگانی برای تعیین نظام سیاسی آینده ایران.

این بیانیه امضای ذیل را دارد:

پرویز طرغامی از طرف عشایر عرب باصری، عبدالله سعیدی از طرف عشایر عرب، داور عبداللهی، رئیس عشایر ابی وردی، مهرداد شش بلوکی به نمایندگی قشقانی ها، آرش بهارلو به نمایندگی عشیره اینانلو، بهرام طرغامی. نمایندگی بختیاری ها و بویر احمدی ها (که در اجلاس شرکت داشته اند) خواسته اند نامشان فاش گردد.

طرغامی و عبداللهی یاد آور شدند که برای مبارزه با جمهوری اسلامی اگر چه به نبرد مسلحانه متوسل نخواهند شد، ولی نوع برخورد رژیم با مبارزه مسالمت آمیز آنان می تواند راه های دیگر مبارزه را نیز به آنها تحمیل کند: "ما حق مقاومت را برای خود قائل هستیم"

ایران پرس سرویس در گزارشی از این گروه همآنسی می نویسد، که عشایر ایران شامل ۶۰ هزار خانوار می شوند و جمعیت آنها به تخمین ۷ میلیون نفر است.

و محکوم می سازند و حکم اجرا می کنند. این وضع در کیهان به مراتب بدتر از نشریات دیگر است و این بخاطر تسلط امنیتی ها بر این موسسه است. در اداره حراست کیهان، مرتکبین خطا را شلاق می زنند. در دوران اخیر برخی از دست اندرکاران نسبتاً قدیمی این روزنامه، از بخش های فنی و تحریری که دیگر توان تحمل شرایط را نداشته اند، آنجا را ترک کرده و به مطبوعات دیگر رفته اند.

سینما

سینما در میان ایرانیان، بویژه جوانان از اقبال بسیار زیادی برخوردار است. کافی است توجه کنیم که سالی حداقل ۵۰ فیلم در ایران ساخته می شود که از نظر تولید فیلم در جهان سوم بالاترین رده است. در ارتباط با سینما ۱۱ مجله سینمایی اعم از هفتگی و ماهانه منتشر می شود و علاوه بر این، سینما پیوسته بخشی از صفحات روزنامه ها را نیز به خود اختصاص می دهد.

پس از حذف دکتر خاتمی و انتصاب میرسلیم، اولین اقدامات در زمینه سینما آغاز شد. میرسلیم که در سال های قبل از انقلاب از استاتید حوزه های انجمن حجیه در مشهد بوده است، پیوسته در کنار رهبر جمهوری اسلامی، "علی خامنه ای"، تا حد رئیس دفتر او در زمان ریاست جمهوری اش بوده است. آشنائی آنها با یکدیگر به فعالیت مشترک در مشهد نیز ختم می شود.

با انتصاب میرسلیم به وزارت ارشاد اسلامی، همه چیز آماده شد، تا برنامه های فرهنگی دیکته شده از سوی جمعیت مولفه اسلامی به اجرا در آید. برای اینکار ابتدا معاونت سینمایی در اختیار عزت الله ضرغامی قرار گرفت، که جزو شورای فرماندهی سپاه پاسداران است و از مسئولین عالی رتبه امنیتی آنست. ضرغامی در سال های آغاز انقلاب دانشجو بود و در حمله به احزاب و کتابفروشی ها و فعالیت های ضد فرهنگی آن دوران بسیار فعال بود. او نیز مانند بسیاری از دیگر چماقداران ارتجاع درس خوانده و خواننده مدرکش را دادند و حالا معاون وزارتخانه است.

او پس از انتصاب به این سمت، همه سینماگران را نزد ناطق نوری برد و مدام با تکرار "حاجی ناطق، حاجی ناطق" به همه اطرفیاناش وعده می دهد که او همه کارها را بزودی راست و ریس خواهد کرد. جالب است که با رسیدن او به معاونت سینمایی ناگهان بازار تهران طرفدار سینما شد و یک میلیارد تومان برای راه اندازی سینما در اختیار او گذاشت!

کادربندی دور و بر ضرغامی که به آنها وعده می دهد با آمدن "حاجی ناطق" همه کارها راست و ریس خواهد شد ببینید کیستند: "حسن اسلامی مهر"، قائم مقام ضرغامی است. خانواده اسلامی مهر از سالیان دور کبابی معروف بازار شاه عبدالعظیم را اداره می کنند و خود او نیز دخل بگیر این کبابی بوده است!

به همین خاطر است که اهل درد می گویند فرهنگ مملکت افتاده است دست میل فروش ها و کبابی ها!

از میان بردن سینما، سرکوب سینماگران، از بین بردن تشکیلات صنفی آنها (معروف به خانه سینما)، حذف زنان از سینما و ... کار مهم این دار و دسته است! همین گروه مقررات جدید فیلم سازی را به فیلم سازان ابلاغ کرده است. (بخشی هایی از این مقررات را در شماره ۵۲ راه توده منتشر کردیم)

کتاب

با تسلط بیشتر ارتجاع وضع کتاب ناگهان دگرگون شد. پس از یک دوره جنجال تبلیغاتی توأم با تحریک و براه انداختن نیروهای فشار برای حمله به کتابفروشی ها، انفجار در آنها و آتش زدن کتابفروشی ها، سرانجام وابستگان مولفه اسلامی توانستند مواضع کلید را قبضه کنند. "علیرضا برازش" به معاونت فرهنگی وزارت ارشاد منصوب شد و تمام کسانی که کار بررسی کتاب ها را برعهده داشتند و تا حدودی می شد با آنها چهار کلام حرف در باره کتاب زد، کنار گذاشته شدند. مدیریت جدید نیابت درهای بسته را اعلام داشت!

در این سیاست هیچکس با ناشر و نویسنده حرف نمی زند. درست به سبک دیوانسالاری تزاری، در آثار چخوب و داستایفسکی!

پنج نسخه از کتاب همراه فرمی تحویل داده می شود و تاریخی دریافت می شود که باید مراجعه شود. این مقررات حتی شامل کتاب های چاپ دوم به بعد هم می شود. روز مراجعه لیستی به دیوار زده شده که اسامی کتاب های ممنوع و مجاز در آن آمده است. البته همه چیز غیر از آنچه مورد نظر ارتجاع است ممنوع می باشد. از بهمن ماه سال گذشته، یعنی آستانه انتخابات مجلس پنجم تاکنون ۶ هزار عنوان کتاب برای اجازه برده شده که فقط به ۳۷ عنوان مجوز داده شده است. علاوه بر این کلیه کتاب هایی که توسط شورای تبلی مجوز کتبی گرفته، چاپ و صحافی شده اند، ممنوع هستند و دستور مقوا

مقاومت در برابر ویروس "لیبرالیسم اقتصادی"

مجازات کلیه کسانی که مسئول قتل یا شکنجه بمنظور نجات کشور از استبداد مارکسیستی-لنینیستی بوده‌اند پایان داده می‌شود! این اظهارات پینوشه موجب شد که میان وی و دولت که می‌خواهد قدرتی که ارتش از او سلب کرده را دوباره چنگ آورد، نوعی زور آزمایی شروع شود. درحالی‌که اپوزیسیون چپ از محاکمه جنایتکاران جانبداری می‌کند، رئیس جمهور، آداورد فری از نظامیان خواسته است که همانند همقطاران آرژانتینی خود به گناهاشان اعتراف کنند، اعترافاتی که البته هیچ محاکمه یا محکومیتی برای مسئولین جنایت‌های دوران دیکتاتوری به دنبال نخواهد داشت. درهمه این حوادث دست دوستان آمریکایی نیز به روشنی دیده می‌شود. آمریکایی‌ها که همواره خود را ضامن رو به راه بودن اوضاع در شبه قاره می‌دانند بویژه اکنون که بحث بر سر آن است که شیلی به عنوان با ثبات‌ترین کشور آمریکا لاتین به پیمان "فلتا" بپیوندد. (پیمان میان آمریکا، کانادا و مکزیک)

محافظین آمریکایی دیکتاتورها

مسئله تحکیم نهادهای دمکراتیک امروز نیز یکی از معضلات کشور شیلی است و محاکمه جنایتکاران دوران دیکتاتوری از این نظر اهمیت اساسی دارد. ولی دولت دمکرات مسیحی به عکس، روشی معتدل در برابر نظامیان در پیش گرفته است، نظامیانیکه قصد دارند تاریخ شیلی را وارونه بازنویسی کرده، جنایت‌های خود را با همه رنج‌ها و مصیبت‌های آن، همچون عملی قهرمانانه وانمود سازند و خود را "نخستین کسانی که قبل از لهستان کمونیسم را شکست دادند" معرفی نمایند!

اکنون به اوضاع در پاراگوئه توجه کنیم. در این کشور سایه ژنرال "لیناویدئو" است که بر فراز آن سنگینی می‌کند. پاراگوئه کشوری است که بدت ۴۰ سال زیر مشت آهنین "آئودو استروسر" از همه جهان جدا شده بود. استروسر در جریان کودتای سال ۱۹۵۹ به قدرت رسید و در فوریه ۱۹۸۹ با کودتای ژنرال "آندره رودریگز" از کار برکنار شد. رودریگز بعدها زیر نام حزب "کولرادو" به ریاست جمهوری انتخاب شد، حزبی که همه نظامیان نیز بطور خودبخود عضوان محسوب می‌شدند. تا آنکه در قانون اساسی ۱۹۹۰ وابستگی نظامیان به کلیه احزاب سیاسی ممنوع اعلام شد. ژنرال "لیناویدئو" که در برکناری دیکتاتور سابق خود را سهم کرده بود، بعداً در انتخابات نامزد حزب "کولرادو" متعلق به "خوان کارلوس واسموسی" در مه ۱۹۹۳ به مقام ریاست جمهوری، نقش مهمی ایفا کرد. ژنرال اویدئو با استفاده از نفوذ ارتش در جامعه و ترسی که بر می‌انگیخت توانست "واسموسی" را به کرسی ریاست جمهوری بنشاند. اما در ۲۲ آوریل امسال رئیس جمهور تصمیم گرفت ژنرال اویدئو را از منصب وزارت دفاع برکنار کرده و این وزارتخانه را در اختیار خود بگیرد. این امر موجب شد که ژنرال سر به شورش برداشته و مبارزه‌ای آشکار را با حکومت آغاز کند. وی در این مبارزه از حمایت مقامات حزب کومسورادو نیز برخوردار است. اکنون کارزار سم پاشی و تحریک زیر شعارهای ساده لوحانه‌ای نظیر "اویدئو ناچی ما"، "اویدئو قهرمان میهن" آغاز شده است. نزدیکان ژنرال وی را "مسیح زاده" و "شیر طبقه سیاسی پاراگوئه" معرفی می‌کنند و البته از "موش بودن وی در برابر آمریکایی‌ها حرفی نمی‌زنند! اپوزیسیون چپ، خواهان محاکمه اویدئو است، اما نه رئیس جمهور واسموسی که پیروزی خود را در انتخابات مدیون ژنرال است و نه دستگاه قضائی اراده و امکان جلوگیری از عروج ژنرال و البته نامزد طبیعی ریاست جمهوری. ۱۹۹۸ را ندادند. شورش "لیناویدئو" علیه خوان کارلوس واسموسی در واقع پرده‌ای از جنسک بیرحمانه‌ایست که بر سر کنترل عبور مواد مخدر و دیگر کالاها قاچاق در این کشور ۵ میلیونی جریان دارد. نفس حضور ژنرال اویدئو یادآور اضطراب و آشوب کنونی زندگی در پاراگوئه است. کشوری که در زیر بار گذشته‌ای از ترور و وحشت و امروری انباشته از فساد طبقه سیاسی له می‌شود. اکنون کشورهای آمریکای لاتین می‌کوشند، تا ژنرال‌های بد سابقه و شناخته شده‌ای که ممکن است سرمایه‌گذاران خارجی را بترسانند، کمابیش از جلو صحن به عقب صحنه قدرت ببرند، اما سایه نیروهای مسلح به عنوان مانعی در برابر دمکراتیزه کردن واقعی این کشورها هم چنان پنهان و آشکار حفظ می‌شود.

درآستانه هزاره سوم، مبارزه برای دمکراسی هم چنان از عرصه‌های عمده مبارزه مردم آمریکای لاتین است، مردمی که اقتصاد و جامعه آنها تحت دیکتاتوری بانک جهانی، صندوق بین المللی پول، بانک آمریکایی توسعه، کلوب پاریس و غیره در احتضار فرو رفته است. احتضار از ابتلا به ویروسی مرگ آور: لیبرالیسم اقتصادی بدون مرز که سفارتخانه‌های ایالات متحده در کشورهای آمریکای لاتین ماموریت بکار بستن و اجرای آن را بر عهده دارند!

۱- قهرمانان استقلال در آمریکای لاتین

آمریکا لاتین همواره به قاره‌ای دیکتاتورخیز شهرت داشته است. طی دهه هفتاد اوضاع از این نظر حتی بدتر گردید و شیلی، آرژانتین و اروگوئه نیز به دنبال دیکتاتورهای جنایتکاری از نوع برزی و پاراگوئه به راه افتادند. فرماندهان ارتش نام ژنرال‌های قهرمانی چون "سیمون بولیوار" و "خوزه سن مارتین" (۱) را به افتخار کشاندند و بنام مبارزه با "براندازی مارکسیسم" هر روز خون‌های تازه‌ای را بر زمین ریختند.

دهه هشتاد سرانجام با بازگشت به نوعی دمکراسی در کشورهای آمریکا لاتین پایان گرفت که آخرین آنها پاراگوئه ۱۹۸۹ و شیلی ۱۹۹۰ است. اما هنوز بسیار دور از آن هستیم که نظامیان این کشورها بتوانند به دمکراسی گردن بگذارند. مثلاً در آرژانتین طی سال‌های ۱۹۸۷، ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰ چند برنامه شورش و کودتا شکست خورد. بعدها نام برخی از کودتاچیان در ارتباط با حمله به مرکز یهودیان بوئنوس آیرس در ژوئیه ۱۹۹۴ مجدداً مطرح گردید. در سال ۱۹۹۵ رئیس ستاد ارتش، ژنرال مارتین بازا و یکی دیگر از بلندپایگان نظامی به گوشه‌ای از جنایات گذشته خود اعتراف کردند. اعترافاتی که خشم ۶۹ افسر ارتشی را برانگیخت.

در میان افسرانی که مسئول سرکوب‌های خونین شناخته می‌شوند، البته نام ژنرال "بینگون"، آخرین رئیس جمهوری دیکتاتور کشور نیز به چشم می‌خورد. وی قبل از واگذاری قدرت، قانونی ناظر بر عفو خود و دیگر مسئولین کشتارها را به تصویب رساند؛ از دیگر فرماندهان مورد اتهام می‌توان از رئیس ستاد ارتش در دوران کودتای ۱۹۶۶ و رئیس پلیس بوئنوس آیرس در فاصله ۱۹۸۳-۱۹۷۶ نیز نام برد.

شبح کودتا در پادگان‌ها

پس از آنکه روسای جمهور قبلی و فعلی آرژانتین به نوبت توانیتی را به تصویب مجلس رساندند که بموجب آنها مسئولین کشتارها از مجازات معاف می‌شدند، نظامیان آرژانتین پذیرفتند که به پادگان‌های خود بازگردند. اکنون هم رئیس جمهور، "کارلوس سنم" و هم ارتش از محاکمه مسئولین قتل عام‌ها سر باز می‌زنند و از ضرورت "تفاهم" سخن می‌گویند. اما تصمیمات رئیس جمهور آرژانتین در مورد عفو عاملین شورش سال ۱۹۹۰ و یا ژنرال "محمد علی زین الدین"، مسئول شورش ۱۹۸۷ نخواهد توانست فاصله‌ای که میان ارتش و مردم بوجود آمده است را پر کند.

در شیلی سایه سیاه ارتش و واحد ویژه محافظت از جنایتکار شیلی، ژنرال "اگوستینو پینوشه" از یکسال پیش بدین سو بر سر این کشور سنگینی می‌کند. جنایتکاران دوران دیکتاتوری بر اثر تضمین‌های قانونی اساسی، که پینوشه قبل از تفریض قدرت آن را سرهم بندی کرد، با آرامش خاطر زندگی می‌کنند. اما محاکمه "مانوئل کونتراس"، رئیس پلیس مخوف سیاسی و مسئول صدها قتل در خارج از کشور و معاون وی، اشباح گذشته را به پرواز در آورد. پینوشه که هم چنان ریاست ارتش را در چنگ خود دارد، بی پروا اعلام کرده است، که اگر جنایتکاران پلیس سیاسی محکوم شناخته شوند، آنگاه گویا لازم خواهد بود که به گذشته پرشکوه "بازگشت" هرچند که وی زیر فشار ایالات متحده ناچار شد مجازات سبک هفت سال زندان را که برای دوست وی "کونتراس" در نظر گرفته شده بود، بپذیرد. در این مورد استننا جرم کونتراس آن بود که در واشنگتن مشاور پیشین "سالوادور آلنده" و منشی وی را به قتل رسانده است. در ۱۱ سپتامبر سال گذشته، در مراسمی که به مناسبت سالگرد سرنگونی سالوادور آلنده برگزار گردید، پلیس جوان ۱۶ ساله‌ای را به قتل رساند. پینوشه به بهانه این حادثه مجدداً احتمال کودتا را مطرح ساخت و رسماً خواست قانون "تهانی و قطعی" به تصویب رسانده شود. به موجب این قانون به تعقیب و

همایش بین المللی

حمایت از جنبش

"زاپاتیست ها" در مکزیک

* رهبر جنبش ملی زاپاتیست های مکزیک در مصاحبه با اومانیتیه: ما در دو جبهه نظامی و سیاسی امر مبارزه با حکومت مکزیک را که می خواهد با قدرت نظامی با ما گفتگو کند، پیش می بریم!

«بگذار پنج قاره سخن بگویند و همه سراپا گوش باشیم. بگذار بشریت در یک لحظه سکوت، اضطراب را متوقف سازد. بگذار بشریت بگوید و بشنود! بشنود درباره آنها که قدرت را در اختیار دارند و برای حفظ آن کشتار می کنند و بگویند از اینکه برای انسان، جانی برای امید به فردا باقی نمانده است. قدرتمندان، میان بردگی یا مرگ راه سومی را در برابر جهان قرار نمی دهند. جهان آنها، جهان پول است که از بازارهای بورس، قدرت خود را کسب می کند. بورس بازی، که اکنون به منبع اصلی ثروت اندوزی این قدرت تبدیل شده، نشانه عقیم نگهداشتن ظرفیت کارآیی درجهان قدرتمندان است. قدرتمندان بورس می گویند که برای تولید ثروت دیگر به کار انسان ها نیاز نیست، بازار بورس، جانشین تولید شده اند. در این میان میلیون ها زن، جوان، مرد و میلیون ها انسان بومی و سرانجام میلیون ها انسان، از هرنژاد و رنگ در بازارهای بورس به سکه هانی بی ارزش تبدیل شده اند. سکه هانی که خون در رگ های آنها جاریست و برای انباشت سود و ثروت رایج شده اند...»

این بخشی از سخنرانی شاعرانه، انقلابی و دلنشین رهبر زاپاتیست های مکزیک، "مارکوس"، در گرد هم آیی بزرگ "شیپاس" است. این گرد هم آیی مرداد ماه امسال با شرکت ۴ هزار نفر از ۴۰ کشور جهان در ایالت "شیپاس" مکزیک برپا شد. دیدار مذکور، که به یک گرد هم آیی بین المللی می مانست، به ابتکار ارتش زاپاتیست آزادیبخش مکزیک و با شعار «برای انسانیت - علیه نولیبرالیسم» برپا شد.

بسیاری از نشریات مترقی و احزاب انقلابی جهان این گرد هم آیی را در نوع خود و در سطح جهانی، طی سال های پس از ضربات وارده به اردوگاه سوسیالیسم، بی نظیر ارزیابی کرده و در عین حال آنرا نمایی عظیم برای اعلام همبستگی با مردم مکزیک در برابر فشار حکومت این کشور علیه جنبش انقلابی دانسته اند. در طول این گرد هم آیی جلسات بحث به مدت سه روز در ۵ گروه و در قسمت های مختلف ایالت انقلابی شیپاس ادامه یافت. در پایان این سه روز، همه شرکت کنندگان در گرد هم آیی در مرکز مقاومت زاپاتیست ها در کوهستان های جنوب شرقی مکزیک گرد آمدند. رهبر زاپاتیست ها در همین گرد هم آیی سخنرانی شاعرانه و انقلابی خود را ایراد کرد.

بر اساس قطعنامه پایانی این دیدار، همه شرکت کنندگان آمادگی خود را برای دیدارها و کنفرانس های میان قاره ای، به منظور مقاومت در برابر "نولیبرالیسم"، اعلام داشتند و همچنین بر ضرورت گسترش ارتباطات آکترناتیو، برای خنثی سازی توطئه سکوت و تحریف شبکه های خبری و رادیو تلویزیونی جهان امپریالیستی، تاکید کردند. بر اساس قطعنامه پایانی اجلاس، در سال ۱۹۹۷ اجلاس بعدی بین المللی در اروپا (احتمالا در فرانسه) برگزار خواهد شد. در پایان گرد هم آیی فوق، خبرنگار روزنامه اومانیتیه، ارگان مرکزی حزب کمونیست فرانسه، که در این گرد هم آیی شرکت داشته، مصاحبه ای با رهبر

زاپاتیست های مکزیک، "مارکوس"، انجام داده است، که بخش هانی از آنرا در زیر می خوانید:

س- فرارونی (ارتش زاپاتیست آزادی بخش ملی)، به یک جنبش سیاسی اکنون در چه مرحله ایست؟

ج- این تحول در دو جهت سیر می کند. نخست تشکیل یک "جبهه زاپاتیست" که سازمانی در سطح ملی خواهد بود، که این حرکت با اجلاس اخیر بومیان در ماه ژوئیه تسریع گردیده است. جهت دیگر مذاکراتی است که ارتش زاپاتیست هم اکنون با حکومت انجام می دهد، تا بتواند به عنوان یک جنبش سیاسی فعالیت کند، اما در عین حال با سیاست دوگانه حکومت نیز مقابله می کنیم.

این سیاست لازم است، زیرا حکومت از یکسو مدعی است که مایل به مذاکره با زاپاتیست ها است، تا آنها از حالت نظامی خارج شوند و از سوی دیگر بی وقته علیه ما به عملیات نظامی دست می زند. آرایش کنونی نیروهای نظامی در منطقه به شکلی است که به نظر ما حکومت قصد دارد یک ضربه سنگین و سریع نظامی به ما بزند، تا ستاد رهبری ارتش زاپاتیست ها را نابود کند. حکومت بر این تصور است که با این ضربه نظامی، زاپاتیست ها را از رهبری محروم کرده و به مذاکره دلخواه خود بکشد. بنظر ما، حکومت تصمیم دارد نشان دهد، که تیم ژانویه ۹۴ زاپاتیست ها، سرانجام برای آنها گران تمام خواهد شد. در حال و علیرغم همه این مشکلات، بزودی برخی از اعضای فرماندهی ارتش زاپاتیست ها از حالت مخفی خارج شده و در امر تشکیل "جبهه آزادیبخش" مشارکت خواهند کرد.

س- تصور می کنید، چه زمانی سلاح را زمین خواهید گذاشت؟
ج- اینکه ارتش زاپاتیست تصمیم بگیرد به جنبش سیاسی تبدیل شود، یک چیز است و تسلیم سلاح به دشمنی که هم چنان مسلح با ما گفتگو می کند، چیز دیگر!

البته ما شاهدیم که بسیاری از جنبش های مسلحانه آمریکا مرکزی راه صلح آمیز و مدنی را برگزیده اند و سلاح های خود را زمین گذاشته اند. آنها اعتقاد دارند که در عرصه صلح آمیز موفقیت بیشتر به دست خواهند آورد، تا عرصه نظامی. ما نمی دانیم که آیا آنها به اهداف خود از این طریق دست یافته اند، یا خیر؟ این روندی است که تازه آغاز شده و هنوز نتیجه آن معلوم نیست.

س- در مبارزه شما با حکومت مکزیک، همبستگی بین المللی تا چه حد نقش و اهمیت داشته است؟

ج- حملات نظامیان و ارتش مکزیک به ما در فوریه ۹۵ ما را در موقعیت بسیار دشواری قرار داده بود. در آن زمان جنبش همبستگی بین المللی به سود ما گسترش یافت و در این شرایط بود که حکومت ناچار شد حملات را متوقف کرده و به مذاکره تن بدهد. در حقیقت آنچه که حکومت مکزیک را در حال حاضر بیش از هر چیز ناراحت می کند، آنست، که انعکاس مبارزه زاپاتیست ها در جهان انعکاس یافته و افکار بین المللی را پیرامون این مبارزه به حق بسیج می کند. رئیس جمهور مکزیک زمانی اعلام کرده بود، که جنبش زاپاتیست ها به چهار منطقه در شیپاس محدود است و مشکلی برای کنترل آن وجود نخواهد داشت، امروز چهار منطقه مورد اشاره رئیس جمهور در کنار چهل کشور در اینجا حضور دارند و این معنی و مفهوم دیگری جدا از تصورات رئیس جمهور دارد.

س- آیا می توان گفت که کار پایه سیاسی "جبهه" در حال تشکیل زاپاتیست ها، در جریان همین دیدار بین المللی و در تصمیمات اجلاس ملی بومیان مکزیک در حال تدوین است؟

ج- بله. سمتگیری ملی جنبش در اجلاس ملی بومیان، که اکنون شکل دائمی به خود گرفته است، تعیین گردیده و اکنون ما می توانیم از یک جنبش ملی و مستقل بومیان سخن بگوئیم که منطبق و برنامه خاص خود را دارد. ما در ابتدا کسی نگران بودیم، زیرا که این نخستین بار بود که می گوئیدیم، تا آنچه را که در سخنرانی ها و اطلاعیه های خود بیان می داشتیم را به واقعیت در آوریم. یعنی انسان ها را در تماس با یکدیگر قرار دهیم، تا سیاست را به شکلی نوین اجرا نمایند. اجلاس ملی بومیان به خوبی کار خود را آغاز کرد و اکنون برگزاری این دیدار بین المللی از حد امیدهای پیشین ما نیز فراتر رفته است. ما فکر می کنیم اثرات این دیدار بین المللی برای همه و بویژه بومیان مکزیک مفید خواهد بود، بنابراین جبهه زاپاتیست بر روی این دو پایه یعنی پایه ملی و بین المللی بنا خواهد شد.

درسال ۱۹۹۷

"فستیوال بین المللی جوانان" در "کوبا"

اعتصاب علیه خصوصی سازی

در آرژانتین

فستیوال جوانان از نظر بودجه خود کفا خواهد بود، بدین طریق که شرکت کنندگان هزینه شرکت در فستیوال را خود خواهند پرداخت و نیز هزینه شرکت در فستیوال برای شرکت کنندگان از کشورهای جهان سوم بوسیله همبستگی بین المللی تامین خواهد شد. جوانان و ارگان‌های دانشجویی کوبا با شور و شوق فراوان آماده پذیرایی از شرکت کنندگان می‌باشند و مایل به آشنائی و تبادل نظر هرچه بیشتر و عمیق‌تر با آنان هستند. جوانان در سال ۱۹۹۷ در کوبای سوسیالیستی و در کنار یکدیگر، فستیوال بین المللی را برگزار خواهند کرد. در کوبا، در بخشی از قاره امریکا، که "زوزه ساتوی" بدان عشق می‌ورزید!

سه مرکز عمده سندیکائی آرژانتین، یعنی جنبش کارگری آرژانتین، کنگره کارگران آرژانتین و کنفدراسیون عمومی کنار این کشور، علیه سیاست اقتصادی حکومت، یک اعتصاب عمومی را سازمان دادند. این اعتصاب از زمان آغاز ریاست جمهوری کارلوس منم پنجمین اعتصاب بزرگ سرتاسری در آرژانتین محسوب می‌شود و براساس گزارش‌ها حدود ۷۰ تا ۱۰۰ درصد کارگران بسته به مناطق مختلف در آن شرکت کردند. بر اثر این اعتصاب که در مرداد ماه امسال سازمان داده شد، حمل و نقل شهری فلج شد و رفت و آمد هوائی مختل گردید و مغازه‌ها و کارگاه‌های کوچک به عنوان همبستگی با کارگران تعطیل شدند. در بونوس آیرس (پایتخت) پلیس با خشونت بسیار با اعتصابیون و تظاهر کنندگان روبرو شد و ادعا کرد که نه برای سرکوب، بلکه برای "پیشگیری" دست به این یورش زده است! در این شهر پلیس کمی پیش از آغاز تظاهرات کارگران، به محل تجمع جمعی از مادران ناپدید شدگان دوران دیکتاتوری نظامی حمله ور شده بود. اکنون ۱۹ سال است که هر ۵ شنبه این مادران در میدانی بنام "میدان ماه مه" جمع می‌شوند و ضمن ائتلافی پیرامون جنایات دوران دیکتاتوری، خواهان محاکمه و مجازات جنایتکاران می‌شوند. تجمع این مادران، در آرژانتین بتدریج به توده‌ای ترین تجمع سیاسی در این کشور تبدیل شده است. پلیس در آستانه اعتصاب و تظاهرات کارگران، از بیم پیوستن آنها به مادران ناپدیدشدگان، به این تجمع حمله کرد و با استفاده از پاشیدن آب داغ و باطوم از تجمع آنها جلوگیری کرد. این یورش پلیس نتیجه معکوس داد و مردم وسیعاً به حمایت از تظاهر کنندگان، کارگران و مادران ناپدید شدگان برخاستند.

آنچه که اکنون در مرکز مبارزه کارگران قرار دارد، مسئله خصوصی سازی است و کارگران اعم از بخش عمومی یا خصوصی، خشم و نارضایتی خود را نسبت به برنامه‌های حکومت در این مورد نشان می‌دهند. این خصوصی سازی تا حدی است که دولت اخیراً تصمیم گرفته مراکز اتسی را نیز به بخش خصوصی واگذار کند! پس از آن قرار است فرودگاه، مراکز پست به بخش خصوصی واگذار شود.

(جامعه پر قدرت یهودیان در آرژانتین، که یکی از بزرگترین دفاتر سیاسی اقتصادی بنام "خودبیری" را در پایتخت آرژانتین در اختیار دارند، از جمله خریداران این تاسیسات است. این مرکز دوسال پیش منفجر شد و بدینال آن دولت آرژانتین امکاناتی به مراتب وسیع تر را بعنوان جبران خسارات در اختیار یهودیان این کشور قرار داد. هدایت و رهبری این جامعه در اختیار جامعه یهودیان نیویورک است!)

برنامه خصوصی سازی در آرژانتین نیز مانند اکثر کشورها از مراکز نسبتاً کوچک تر و با این ادعا که صنایع بزرگ متعلق به ملت باقی خواهد ماند آغاز شد، اما سیاست‌های پیشنهادهای صندوق بین المللی پول و در نهایت چنان کشور را ورشکسته ساخته است، که چاره‌ای جز فروش و غالباً حراج آنها باقی نمانده است. (نمونه آرژانتین، نمونه‌ای برجسته از سرنوشت نهائی خصوصی سازی هاست)

همانگونه که رهبر یکی از مراکز سندیکائی می‌گوید: اعتصاب عمومی مردادماه یک رفتارندوم و همه پرسى واقعى و ملیى بود و حکومت چاره‌ای جز در نظر گرفتن این همه پرسى نخواهد داشت. یکی دیگر از رهبران سندیکائی نیز به دولت هشدار داد که در صورت بی‌توجهی حکومت به خواسته‌های مردم آرژانتین که بیش از ۲۲ درصد جمعیت آن بیکار و ۳۳ درصد دیگر نیمه بیکارند، باید در انتظار قیام مردم باشد!

۱۳ ماه اگوست امسال، فیدل کاستر رهبر انقلاب کوبا ۷۰ ساله شد. همه آنها که درس‌های اخیر او را دیده‌اند، بر این نکته تاکید می‌کنند، که او علیرغم سال‌هائی که بر وی رفته است، همچنان با ذهنی خلاق کشورش را اداره می‌کند و پرچم مبارزه را در جزیره کوبا و در مقابل امریکا برافراشته نگاه داشته است.

کوبای انقلابی در شرایطی خاص، پس از ضربات وارده به اردوگاه سوسیالیسم و درحالی که در محاصره مظلومانه اقتصادی از جانب امریکا قرار دارد، استوار ایستاده و علیرغم تبلیغات زهر آگین و بی‌وقفه رسانه‌های امپریالیستی، می‌کوشد به عنوان یک سبیل در قلب قاره امریکا استوار باقی مانده و به مبارزه عدالت طلبانه خود ادامه دهد.

نشریه "عصر ما"، ارگان مرکزی حزب کمونیست آلمان به نقل از نشریه "گرانما بین المللی" اطلاعیه‌ای را در رابطه با تدارک برگزاری جشنواره جهانی جوانان در کوبا چاپ کرده است. در این اطلاعیه آمده است:

"پایان قرن حاضر، پایان تاریخ نیست. دنیا و انسان‌ها از اینکه در تملک زورمندان باشند، خرسند نیستند و می‌خواهند شانسانشان را از زیر این بار بیرون بکشند. آنها می‌دانند، که مدنیت و انسانیت از رشد و تعالی باز خواهد ایستاد و هرچه زودتر باید به سلطه زورمندان خاتمه بدهند. زورمندان که می‌کوشند با تئوری‌های خویش، بشریت را از خود بیگانه ساخته و در مقابل خویش به زانو درآورند.

چنان‌نا برابر ما، امروز به دو قطب و دو نیمکره کاملاً متفاوت، از نظر امکانات و ثروت تقسیم شده است. در یک قطب فقر، بیماری و استثمار پیدای می‌کند و در قطب دیگر ثروت و سود جمع می‌شود. کودکان و پیران از این فاصله طبقاتی فاحش رنج می‌برند. فاصله طبقاتی شمال و جنوب حتی برای تئورسین‌های سرمایه داری نیز قابل انکار نیست، بهمین دلیل عدالت اجتماعی همچنان یک هدف و آرزوست! هدفی که متأسفانه بشریت هنوز بسیار از آن دور است، اما همگان می‌دانند که این هدف دست یافتنی است و مبارزه برای آن همچنان ادامه دارد. سیمای این جغرافیای ویژه، این فاصله فاحش طبقاتی موجود مابین شمال و جنوب، ما را بر آن می‌دارد تا به اتحاد و همبستگی بین المللی بیناندیشیم. بشریت مترقی با هدف رسیدن به عدالت اجتماعی و برابری، آرزوهای شیرین خویش را فراموش نخواهد کرد. این مبارزه‌ای جدی و خستگی ناپذیر بشریت است، برای دستیابی به کار، مسکن و آزادی که حق طبیعی اوست! برای کوبا سال ۱۹۷۸ سالی فراموش نشدنی است. سالی که فستیوال جهانی جوانان در آن برگزار کردیم. در آن زمان هم مثل امروز ما در مقابل دشمنان خود پرچم مبارزه را برافراشته نگاه داشتیم و ثابت کردیم که کوبا و جوانان آن در سطح بین المللی و در میان خلق‌های جهان تنها نیست!

در فستیوال جدید بین المللی جوانان که ما اکنون در تدارک آن هستیم، بحث‌های بسیاری را با خود همراه دارد. سؤالاتی درباره دموکراسی، صلح، امنیت، برتری طلبی و حق تعیین سرنوشت خلق‌ها. ما در رابطه با آموزش و پرورش، بهداشت و بهداشت و در رابطه با بیماری مهلک اینز بحث خواهیم کرد. درباره پدیده‌هایی چون اعتیاد، اعمال زور و بزهکاری، ماجراجویی، زنان، بیکاری، مشکل محیط زیست، تهاجم فرهنگی و رشد و تعالی واقعی فرهنگ ملت‌ها. ما درباره "توسعه" بحث خواهیم کرد. درباره اخبار موقعیت جنبش جهانی جوانان و دانشجویان را بدرستی و درباره وضعیت کودکان، فرهنگی و ورزش و همبستگی بین المللی و همکاری‌های همه جانبه قطب فقر و عدالت، نژادپرستی، بیگانه ستیزی و امپریالیسم به بحث خواهیم نشست. ما کشور فقیری هستیم، اما درستکاری و صداقت ما ثروت ماست. ما حداقل امکانات را برای برگزاری این جشن در اختیار داریم، اما در عوض روحیه انقلابی و مقاومت داریم.

لنین و لنینیسم!

دو برخورد

با یک هدف

داد، تا گام‌هایی را که در سال‌های پس از جنگ دوم جهانی به عقب برداشته بود، بار دیگر به جلو بردارد. این تغییرات بیان اجتماعی نبرد طبقاتی بر سر «اصلاحات ممکن» و «دموکراسی ممکن» با جهت ترقی خواهانه در شرایط حاکمیت سرمایه است.

آن نیروهای ترقی خواه و چپی که «هیچگونه تغییراتی را در جمهوری اسلامی کنونی ممکن نمی‌دانند»، عملاً امکان تغییرات تدریجی و رفرمیستی را نفی می‌کنند. این نیروها می‌توانند خود را معتقد به بینش ماتریالیستی هم بدانند، اما در عمل و با فاصله گرفتن از درک مارکسیستی پدیده‌ها، در تحلیل نهایی، بناگهان خواستار تغییرات بنیادی و انقلابی به نظر «نامه مردم» (آسانی) در ایران امروز می‌شوند، بدون آنکه اصلاح کنند، کدام طبقات و اقشار و نیروهای اجتماعی حامل این تغییرات باید باشند، و چه صورتی اقتصادی-اجتماعی را در نظر دارد. اگر نظر برقراری سوسیالیسم نیست، که نمی‌تواند باشد، بلکه هدف، برقراری یک حاکمیت «لاتیک» در ایران امروز است. این یعنی تغییراتی در ادامه برقراری سرمایه داری در ایران، که آنرا نمی‌توان به مفهوم مارکسیستی، تغییرات «آسانی» دانست. این خواست رفرمیستی را باید تغییراتی، از جمله در روابط «دموکراتیک» و حفظ قانون در چارچوب شرایط مشخص حاکم ارزیابی کرد، یعنی جایجایی اقشار حاکم از طبقات معین اجتماعی در کل حاکمیت طبقه!

محتوای برخورد نیروها و احزاب فعال در ایران، مانند سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، و بطور کلی همه کسانی که خود را «خط امامی» معرفی می‌کنند، «نهضت آزادی»، «حزب ملت ایران» و دیگر جریان‌های مذهبی و ملی، که همگی متحدان تاریخی ما در این مرحله محسوب می‌شوند، با حاکمیت سرمایه‌تجاری و روحانیت ارتجاعی، که عمدتاً در «حزب مؤتلفه اسلامی» و «جامعه روحانیت مبارز تهران» متمرکز شده‌اند، نیز جز فعالیت برای تغییرات ممکن تدریجی و رفرمیستی در ایران فعلی با حفظ صورتی اقتصادی-اجتماعی آن نیست. در کل خود، موضوع برخوردهای اجتماعی آنان، مسئله جایجایی اقشار ملی-خورده بورژوازی میهن دوست و خواستار رشد صنعتی کشور به ضرر اقشار سرمایه داری تجاری و... است.

عدم شرکت فعال در این نبرد واقعا موجود در جامعه به هر بهانه‌ای، نشان عدم شناخت دیالکتیکی واقعیت موجود است، که با تنها گذاشتن متحدان تاریخی در این نبرد، عملاً کمک به ارتجاع از کار در می‌آید. در عین حال که صحنه را برای رقبای نظری ما در این دوران باز می‌گذارد و ارتباط ما را با توده‌های مردم قطع می‌کند!

از این تغییرات تدریجی، از جمله در ایران امروز باید آن تغییراتی را جدا ساخت، که دیگر بدون زایل شدن نو ناممکن است. آنجا که صحبت بر سر برقراری سوسیالیسم است، آنوقت دیگر صحبت بر سر تغییرات کیفی است؛ صحبت بر سر زایش ساختار نوی است، که در شرایط آن «دموکراسی تا به انتها»، استوار خواهد شد و به محدودیت دموکراسی بورژوازی-آزادی‌های دموکراتیک پایان می‌دهد، و کیفیت نوین سوسیالیستی، یعنی حقوق دموکراتیک-حق کار، تحصیل، مسکن و... را نیز دربر می‌گیرد و به آزادی‌های دموکراتیک می‌افزاید.

گذارد از یک مرحله کیفی به مرحله کیفی دیگر، بدون «انتقال قدرت»، یعنی یک برش انقلابی در روند رشد جامعه، ممکن نیست. شکل و نحوه این انتقال را البته و در تایید تجربه تمام انقلابات تاریخ بشری، تناسب قوای بین نیروی نو و کهن تعیین می‌کند. «حضور آگاهانه توده‌های مردم، براساس نیازهای جامعه، محدودیت‌های یک نظام را آشکار می‌سازد» و بدین ترتیب همانطور که در مقاله پدرستی اشاره شده بود، «... مردم بدین نتیجه دست می‌یابند، که پیشروی بیشتر بدون یک تحول بنیادین امکان پذیر نیست.»

۱- آنچه که باید به دقت و در سریع‌ترین امکان موجود روشن شود، مسئله شناخت چپ ایران و همه توده‌ای‌ها از واقعیت جهان پیرامون است، که بدون اتکاء به جهان بینی علمی ممکن نیست.

حزب ما جانبدار جامعه آزاد شده از استثمار انسان از انسان است، زیرا با دید علمی به طبیعت و جامعه انسانی می‌نگرد، و تغییرات واقعی و مستقل از خواست و ذهن انسان، اما بدست آن و در خدمت انسان را در آن برپایه اصول و قواعد رشد دیالکتیکی ساده از ساده به پرنج و از پیچیده به مرکب تشخیص می‌دهد. این شناخت علمی، که بانیان سوسیالیسم علمی، مارکس و انگلس و ادامه دهندگان این اندیشه و در راس آنان لنین به آن پایبند بوده‌اند، نه سرداری ساده، بلکه معتقد بودن و عمل کردن به یک وظیفه تاریخی-علمی است. وظیفه‌ای که با انطباق مداوم این اصول برپایه شناخت‌های جدید علمی بر شرایط واقعا موجود و در خدمت بشر و ترقی اجتماعی، از جمله در ایران همراه است.

مباحثی که پیرامون لنین و لنینیسم تاکنون در راه توده منتشر شده، در مجموع خود نگرش تازه‌ایست در این باب که با برخی یکسویه نگری‌های تکراری و رایج متفاوت است. باید امیدوار بود، که این بحث‌ها بتواند بجای طرد لنین و لنینیسم در برخی گرایش‌های چپ ایرانی، به تفکر و تفحص بیشتر پیرامون آن بیانجامد. برای آنکه در این بحث شرکت داشته باشیم، نکاتی که با مطالعه مقاله «نکیاتی» بنظرم رسیده است را برای چاپ در اختیاران می‌گذارم.

۱- درباره دو برخورد احزاب کارگری و کمونیستی (از جمله حزب کمونیست آلمان و فرانسه) با لنینیسم و «استراتژی و تاکتیک انقلابی»، که یکی معتقد است «جنبش توانست استراتژی لنین را عیناً و بدرستی پیاده کند»، و دیگری که اعتقاد دارد، ضعف جنبش در عدم توانایی برای «هماهنگ ساختن خود با تحولات جهانی و رشد استراتژی و اندیشه لنین» است، که به نظر من در واقع هر دو نظریه یک هدف را دنبال می‌کنند و به نوعی نیز یکدیگر را کامل می‌سازند. بنابراین تفکیک مطلق آنها از یکدیگر الزامی نیست.

اگر شیوه عمل و تفکر لنین را نمونه یک برخورد دیالکتیکی «برخورد مشخص با پدیده‌ها، متکی به تحلیل مشخص از شرایط واقعیت تاریخی موجود نازجمله روحیات، پسیکولوژی تاریخی-ملی، سنت‌ها، تصورات مذهبی و... تشخیص عمده و غیر عمده در لحظه» ارزیابی کنیم، آنوقت می‌توان دو نظریه فوق را ماهیتاً منطبق با یکدیگر دانست. براین اساس، ضعف جنبش طی چند دهه دوری از برخورد دیالکتیکی به واقعیات باید ارزیابی شود. آموزش جنبش از اشتباهات گذشته نیز چیزی نمی‌تواند باشد، جز دوری از ذهن‌گرایی ایده‌آلیستی و بازگشت به آن شیوه تفکر و عمل که توانست انقلاب اکتبر را رهبری کند.

۲- در دو تز «الغاء و یا براندازی سرمایه داری» و «بشت سر گذاشتن سرمایه داری» نیز اختلاف چندانی وجود ندارد؛ هر کدام بیان‌شده (یعنی شعار) برای شرایط مشخصی است، که برپایه تناسب نیروها و سطح این تناسب برای هدف مشترک انتخاب می‌شوند. انتخاب یکی بجای دیگری - بی توجه به سطح فرهنگی و رشد جامعه - می‌تواند در بسیج توده‌ها ناتوان از کار در آید.

دورماندن از توده‌ها، عدم توانایی برای تجهیز آنان و در تحلیل نهایی منفعل شدن (که در مقاله مربوطه، در اشاره به موضعگیری‌های مربوط به انتخابات اخیر مجلس اسلامی بدان اشاره شده)، نیز بیان همین عدم توانایی هماهنگ ساختن خود با واقعیت است.

۳- مسئله مهمی که در مقاله مربوطه مطرح شده و بویژه در شرایط کنونی بحث پیرامون آن باید گسترش یابد، ارتباط دیالکتیکی «دموکراسی» و «سوسیالیسم» است. به نظر نگارنده درک این رابطه پیچیده و در عین حال روشن، بدون پایبندی به اصل «تغییرات کمی به کیفی» و بطور مشخص، واقعیت تغییرات بنیادی و «انقلاب»، که در آن مقاله نیز بدان اشاره شده، ممکن نیست. تا آنجا که صحبت بر سر رشد دموکراسی در دوران سرمایه داری است، همانند تمامی تغییرات تدریجی و رفرمیستی دیگر در این دوران، رشد دموکراسی در جهت ترقی اجتماعی است و تغییرات نیز کمی است. چرا که تلاش در این دوران در جهت تمهیل عقب‌نشینی‌ها به سرمایه داری است. سرمایه داری برای بقاء خویش، همانطور که در طول تاریخ معاصر نشان داده، تن به عقب‌نشینی‌هایی در برابر جنبش می‌دهد، بدون آنکه قانون اساسی صورتی اقتصادی-اجتماعی خویش را نقض کند. شدت و ضعف، سطحی بودن و عمیق بودن این تغییرات و عقب‌نشینی‌ها بستگی به تناسب نیروها چه در صحنه داخلی و چه صحنه جهانی دارد. حوادثی که در همین سال‌های اخیر در برابر ما روی داده، خود بهترین دلیل است. تغییر تناسب جهانی به سرمایه داری امکان

کارگری و توده‌های محروم از مبارزه ضد امپریالیستی و ایجاد پراگندگی در این جنبش نیست. این در حالی است که توده‌های مردم در چارچوب ایندولژی عمومی خود، بی‌وقته درگیر مبارزه با امپریالیسم هستند، زیرا پیوسته تحت ستم و استثمار آن قرار دارند.

اهمیت اثر دورانساز لنین:

لنین بعنوان یک مارکسیست خلاق، توقف در مرزهایی را که مارکس و انگلس بنیان‌گذاران سوسیالیسم علمی، در دوران خود بدان رسیده بودند، مغایر با روح مارکسیسم می‌دید. وی ضمن پژوهش امپریالیسم، تائون ناموزنی رشد اقتصادی و سیاسی سرمایه‌داری را کشف کرد. «آلوارده و کولبال»، دبیر کل سابق حزب کمونیست پرتغال، در مورد اهمیت پژوهش لنین در ارتقاء مارکسیسم چنین می‌گوید: «در طول پنجاه سال فاصله بین اثر مارکس-سرمایه و آغاز قرن بیستم، رشد سرمایه‌داری دگرگونی‌های جدی را طی کرد. این دگرگونی‌ها توسط لنین اینگونه شناسایی شد: کنترل اقتصاد توسط انحصارات، ظهور سرمایه‌های مالی و الیگارش‌های مالی، اهمیت رشدیابنده صادرات سرمایه به جای صدور کالا و تقسیم جهان میان گروه‌بندی‌های انحصارات جهانی» (راه نوده شماره ۴۲). لنین در پیشگفتار ترجمه فرانسوی و آلمانی امپریالیسم نوشت: «وظیفه اصلی این کتاب این بود و کماکان هم اینست که از روی مدارک جامع مندرجه در آمارهای غیرقابل انکار بورژوازی و اعترافات دانشمندان بورژوازی کلیه کشورها نشان داده شود منظره نهایی اقتصاد جهانی سرمایه‌داری از لحاظ مناسبات متقابل بین‌المللی آن در آغاز سده بیستم چگونه بوده است». برای این اساس به نظر می‌رسد ساده‌ترین و در عین حال موثرترین شیوه سنجش میزان کاربرد عملی و درستی نظری تئوری لنینی امپریالیسم این باشد که آن را در آزمون آمارهای غیرقابل انکار در پایان سده بیستم بگذاریم.

انحصارات و اقتصاد سرمایه‌داری

لنین انحصار را آخرین کلام فاز نوین تکامل سرمایه‌داری می‌داند. این ویژگی سرمایه‌داری امپریالیستی، نه تنها کاهش نیافته است، بلکه بنا به قوانین دورنی رشد سرمایه‌داری، برجسته‌تر شده است. جهت نشان دادن میزان کنترل انحصارات بر اقتصاد کشورهای سرمایه‌داری پیش‌انته، به نقش انحصارات در اقتصاد آمریکا، این به اصطلاح بهشت رقابت آزاد شیفتگان تبلیغات امپریالیستی، نگاهی گذرا می‌افکنیم. براساس آمار رسمی دولت آمریکا، در این کشور ده میلیون واحد مستقل اقتصادی خرد وجود دارد که ۷۰ درصد کل واحدهای اقتصادی فعال را تشکیل داده، ولی فقط ۶ درصد درآمد اقتصادی را به خود اختصاص می‌دهند. این در حالی است که ۱۰۰ انحصار عمده، نقش اصلی را در اقتصاد کشور از طریق تعیین میزان دستمزدها، قیمت کالاها و خدمات و وضع قوانین مالی و غیره ایفا کرده و حیات اقتصادی کشور را شکل می‌دهند. (آمار رسمی دولت آمریکا-۱۹۹۳). به استناد همین آمار، در هر بخش اقتصادی کشور، ۴ انحصار بیش از نیمی از امکانات تولیدی را در اختیار دارند. بعنوان مثال ۹۶ درصد تولید داخلی اتومبیل، ۹۵ درصد بچقال و وسایل خانگی، ۹۰ درصد تولید سیگار، ۸۵ درصد تولید شیشه، ۷۰ درصد تولید وسایل تلفن و تلگراف و ۷۸ درصد تولید لاستیک، به ۴ انحصار فعال در هر بخش تعلق دارد.

سرمایه مالی و الیگارش‌های مالی:

از نظر لنین «تاریخ پیدایش سرمایه مالی و مضمون این مفهوم عبارتست از تمرکز تولید، تشکیل انحصارهایی که در نتیجه رشد این تمرکز بوجود می‌آیند، در آمیختن یا جوش خوردن بانک‌ها با صنعت». در پایان سده بیستم مشخصه اصلی سرمایه مالی یعنی در آمیختگی بانک‌ها با صنعت نه تنها از بین نرفته، بلکه پررنگ‌تر و رزف‌تر شده است. به عنوان نمونه در حالیکه «جنرال موتور»، چهارمین شرکت فراملیتی بزرگ دنیا، ۷۵ درصد از سرمایه مورد نیازش را از طریق وام از مراکز مالی تامین می‌کند، «جنرال الکتریک»، پنجمین شرکت فراملیتی بزرگ دنیا ۴۰ درصد از درآمدش را از شرکت در فعالیت‌های مالی بدست می‌آورد (فورچون Fortune- ۲۷ نوامبر ۹۵).

در حالیکه در پی سیاست ماهیتا واحد شرکت‌های فراملیتی تولیدی، خدمات و مالی جهان سرمایه و دولت‌های زیرپشتان، بدهی کشورهای جهان سوم به بانک‌ها و موسسات مالی کشورهای پیش‌انته سرمایه‌داری از مرز ۴۰۰ میلیارد دلار گذشته است، محافل افسانه استقلال بانک‌ها را از دولت‌های سرمایه‌داری پیش کشیده و سعی در جدا کردن حساب دولت‌های

آنچه که به عنوان لنینیسم بازمی‌شناسیم، نه تنها در پراتیک انقلابی او، بلکه در نظرات لنین در باره امپریالیسم نیز باید جستجو کنیم!

یورش بی‌ترحم سرمایه در جهان معاصر!

الف. آذرنگ

تجربه تاریخی درباره سرنوش بخش‌هایی از سازمان‌ها، احزاب و گرایش‌ها در جنبش چپ ایران نشان می‌دهد، که عدم درک تئوری لنینی امپریالیسم و ناتوانی در انطباق خلاق آن با شرایط در حال تحول کنونی و یا ایندولژی‌زدانی و رها کردن مبارزه ضد امپریالیستی و یا حتی انکار ضرورت آن می‌تواند عواقب سیاسی چندی را در پی داشته باشد:

- کم‌رنگ شدن مبارزه برای دموکراسی اقتصادی و عدالت اجتماعی و برگردن راه رشد!

- رها کردن مبارزه ضد امپریالیستی!

- کم اهمیت جلوه کردن تشکیل جبهه‌ای از نیروهای خلقی برای دستیابی به آزادی و عدالت اجتماعی و حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور.

تبلیغات رنگارنگ امپریالیسم و شیفتگان دورنماهای امپریالیستی را می‌توان به دو گروه کلی تقسیم نمود: ۱- گروه اول که سعی دارند با بهره‌گیری از گرد و خاکی که امپریالیسم پس از درهم پاشی اتحاد شوروی پیا کرده است، آنرا به نظرات لنین و بویژه بررسی داهیانه او از سرمایه‌داری امپریالیستی وصل کرده و از حادثه اولی نتیجه دوم را بگیرند. این گروه مثلا مدعی اند ایالات متحده آمریکا «بدلیل سرمایه‌افزونی و به دلیل تکنولوژی برتر و قدرت مدیریت عالی ترش» قدرتی است که سرمایه مالی را در مقیاس جهانی متحد کرده است... این به معنای پایان هرج و مرج در تولید به مقیاس سرمایه بین‌المللی، به معنای اتحاد و همکاری مسالمت آمیز سرمایه جهانی، به جای مبارزه و رقابت ستیزه‌جویانه و به معنای اولترا امپریالیسم و پیش‌بینی شده کائوتسکی است» (ایران فردا شماره ۱۹ ص ۲۳-۲۴ به قلم ناصرپور...)

این گروه که در داخل کشور از امکانات تبلیغاتی برخوردارند و در شرایطی که برخی صاحب‌نظران از امکاناتی برابر برخوردار نیستند، افکار ضد علمی خود را ترویج می‌کنند، مدعی اند که فروپاشی اتحاد شوروی یعنی نادرستی تئوری لنینی امپریالیسم و برتری علمی و تئوریک نظرات کائوتسکی و دیگر رهبران اترناسیونال دوم.

گروه دوم دربرگیرنده مبلغین دیرین سرمایه‌داری از یکطرف و چپ‌های دیروز و رفرمیست‌های شرمگین امروز سرمایه‌داری اند. آنها نیز مدعی اند که سرمایه‌داری انحصاری آن چنان تغییر کرده است که هیچگونه شباهتی به امپریالیسم کلاسیک ارزیابی شده بوسیله لنین ندارد. آنها ضمن اشاره به روند همگرایی اقتصادی و پیدایش و فعالیت شرکت‌های فراملیتی، ادعا می‌کنند که امپریالیسم ارتباطش را با دولت خودی از دست داده است. این دسته با ترک ایندولژی علمی در ارزیابی پدیده‌های اجتماعی-تاریخی، واقعیت وجود شرکت‌های فراملیتی را دلیل جدایی سرمایه‌داری انحصاری و امپریالیستی از دولت‌های امپریالیستی دانسته و در نتیجه مبارزه ضد امپریالیستی را از نظر تاریخی پایان یافته قلمداد کرده و سعی در انحراف و محدود ساختن آن به مبارزه علیه افراطی‌های شرکت‌های فراملیتی به جای دولت‌های امپریالیستی دارند. وزی ادعاها و استدلال‌های متفاوتشان، این دو گروه هدف واحدی را دنبال می‌کنند که آن چیزی جز انصراف جنبش زحمتکشان،

میلیارد دلاری و ۶۵ درصد از نیروی کار ۷۵۶ هزار نفری شرکت آمریکایی "جنرال موتور" در درون آمریکا قرار دارد. در مورد شرکت آلمانی "فولکس واگن" ۷۶ درصد از دارایی ۴۶ میلیارد دلاری، ۴۵ درصد از فروش ۴۵ میلیارد دلاری، ۵۹ درصد از نیروی کار ۲۵۳ هزار نفری آن در آلمان است. در مورد شرکت ژاپنی "تویوتا"، سازنده لوزام برقی، ۷۲ درصد دارایی ۳۵ میلیارد دلاری، ۷۴ درصد فروش ۳۱ میلیارد دلاری و ۹۱ درصد نیروی کار ۱۶۳ هزار نفری آن در درون کشور ژاپن است. با توجه به اینکه بخش عمده تولید ناخالص ملی در کشورهای سرمایه داری پیشرفته هدف ساختمان زیربنای اقتصادی جهت تضمین تداوم روند تولید، آموزش و پرورش و پژوهش، ارتش و نیروهای انتظامی، اداره امور دولتی و دستگاه قضایی و بهداشت می شود، رابطه شرکت های فراملیتی با کشورها صادر از واقعیت حضور منادی فراتر رفته و ماهیتی ارگانیک به خود می گیرد. در این کشورها، دولت از یکسو بزرگترین مشتری شرکت های فراملیتی بوده، و از طرف دیگر بزرگترین تامین کننده کارگر متخصص، زیربنای اقتصادی ترابری و حمایت قانونی مسود نیاز این شرکت هاست. بر اساس آخرین آمار موجود، در سال ۱۹۸۹، میانگین هزینه بخش دولتی به تولید ناخالص ملی برای کشورهای سرمایه داری پیشرفته ۴۰ درصد بود.

حمایت مستقیم دولت های سرمایه داری از فراملیتی های خودی

گزارش سازمان ملل پیرامون سرمایه گذاری در جهان سال ۱۹۹۵ حاکی از آن است که شرکت های فراملیتی نه تنها مستقل از دولت خودی نبوده، بلکه به طرق گوناگون از حمایت و تشویق این دولت ها نیز برخوردارند. حمایت مستقیم دولت های سرمایه داری پیشرفته از فراملیتی های خود به طور کلی از سه طریق صورت می گیرد. ایجاد نهادهای دولتی ویژه جهت تشویق و حمایت از صدور مستقیم سرمایه بوسیله فراملیتی ها، تامین بیمه سرمایه گذاری خارجی و انعقاد قراردادهای دو و چند جانبه با دولت های دیگر. براساس گزارش سازمان ملل (فصل هفتم)، دولت های سرمایه داری پیشرفته بلا استثنا، نهادهایی را در جهت تشویق صدور مستقیم سرمایه و حمایت از سرمایه گذاری فراملیتی های خودی بوجود آورده اند. بعنوان مثال از "شرکت سرمایه گذاری خصوصی خارجی" وابسته به دولت آمریکا، از بیش از ۷۳ میلیارد دلار سرمایه گذاری شرکت های آمریکایی حمایت کرده، بالغ بر ۴۰ میلیارد دلار به صادرات آمریکا افزوده و بیش از یکصد هزار شغل در داخل آمریکا ایجاد کرده است. این شرکت از طرح مشترک بین روسیه و آمریکا برای تولید خودرو در روسیه به این دلیل حمایت کرد که چنین طرحی سالانه بالغ بر ۱۸۰ میلیون دلار به تراز پرداخت های دولت آمریکا کمک خواهد کرد. این شرکت احتمال می دهد که صدور مستقیم سرمایه از جانب فراملیتی های آمریکا به شوروی سابق، بازاری بالغ بر ۵ میلیارد دلار برای صادرات آمریکا بوجود آورده و نزدیک به ۲۰ هزار شغل در آمریکا ایجاد خواهد کرد.

دولت ژاپن در زمینه حمایت از سرمایه گذاری شرکت ها و اتباع ژاپنی در کشورهای دیگر، یکی از فعالترین نمونه هاست. دولت ژاپن از طریق ۸ نهاد دولتی از طرح های صدور مستقیم سرمایه حمایت می کند. بانک صادرات و واردات ژاپن فعالترین نهاد دولتی در این زمینه است. در سال های ۱۹۹۲-۹۳ این بانک بیش از ۴۰ درصد از سرمایه خود را به صدور مستقیم سرمایه به خارج از ژاپن اختصاص داده بود.

سیاست دولت کانادا در این زمینه بر ارتباط بین صدور مستقیم سرمایه و صادرات کالاها کانادایی در عملکرد "شرکت کانادایی برای گسترش صادرات" منعکس است که بیمه صدور مستقیم سرمایه را با کمک مالی به شرکت های صادراتی کانادایی توأم کرده است. بطور کلی دولت کانادا پشتیبانی خود از صدور مستقیم سرمایه را، از طریق "آژانس کانادایی برای توسعه جهانی" محدود به آن چنان طرح هایی از جانب شرکت های فراملیتی می کند، که به گسترش و حمایت از بازارهای خارجی برای کالاها و خدمات کانادایی بیانجامند. در آلمان "شرکت مالی آلمانی برای سرمایه گذاری در کشورهای در حال توسعه" از طریق اعطا وام های بلندمدت از سرمایه گذاری شرکت های آلمانی در کشورهای در حال توسعه حمایت می کند. "وزارت فدرال برای همکاری اقتصادی" نیز از طریق اعطا وام های ویژه به شرکت های کوچک و متوسط آلمانی، سرمایه گذاری در کشورهای در حال توسعه را تشویق می کند. نهادهای دولتی مشابهی در استرالیا، نیوزلند، انگلستان، فرانسه و سوئد از صدور مستقیم سرمایه خودی به کشورهای در حال توسعه حمایت می کنند.

سرمایه داری از الیگارش مالی حاکم در کشورهای سرمایه داری دارند. این گرایش نوع رابطه بین بانک آلمان و دولت آن کشور را که اخیراً بوسیله بانک فرانسه هم در پیش گرفته شده است (راه توده شماره ۴۶) دللیلی بر استقلال سرمایه مالی از دولت سرمایه داری دانسته و آن را نشانه بروز تغییرات بنیادین در سیستم امپریالیستی می دانند.

برخلاف این مدعا، حرکت سیال سرمایه مالی در سراسر جهان به معنای استقلال آن از پایگاه داخلی نیست! مثال بانک آلمان بهترین دلیل است بر وجود رابطه دولت و الیگارش مالی. استقلال بانک آلمان (و اکنون بانک فرانسه) از دولت خودی نه به معنای فقدان رابطه بین آنها، بلکه نمایانگر ماهیت رابطه موجود است. رابطه ای که در آن دولت به اصطلاح منتخب تابع تصمیمات و منافع الیگارش مالی است.

جهانی شدن سرمایه:

محافل و گرایشات مشخصی در درون و بیرون برخی احزاب کمونیست اروپای غربی، با مطرح کردن واقعیت "جهانی شدن سرمایه" و حضور فعال شرکت های فراملیتی بمثابة مرحله جدیدی در رشد سرمایه داری انحصاری، استدلال می کنند که در مقیاس جهانی، بورژوازی نوینی شکل گرفته است که به هیچ دولتی وابسته نبوده و ساختارهای گوناگون سرمایه داری انحصاری دولتی در حال جایگزین شدن کامل بوسیله نظام نوینی مبتنی بر سرمایه داری بدون رقابت هستند. انگلستان کشوری است که در آن هواداران این نظریه بیشترین لطامات را به پیکار طبقه کارگر وارد کرده اند. در بیرون جنبش کارگری انگلستان جامعه شناس بورژوازی انگلیسی، "آنتونی گیونز" «وزن عمده ای به نقش شرکت های بزرگ تجاری در تعیین تحولات جهان در قرن بیستم» می دهد. (نامه مردم ص ۳ شماره ۴۷۷). در درون جنبش کارگری انگلیس هواداران این نظر در نشریه "مارکسیسم امروز" (Marsism Today) تا تلاشی حزب طبقه کارگر از درون، تغییر در ماهیت سرمایه داری و رابطه دولت سرمایه داری و فراملیتی ها را تبلیغ کرده و خواهان تجدید نظر در جهان بینی حزب طبقه کارگر بودند. هواداران این نظر اکنون هدف ایجاد تغییر در برنامه حزب کارگر را دنبال می کنند. مبلغین این نظر، این حکم داهیانه لنین را نادیده می گیرند که امپریالیسم بر واقعیت وجود یک رابطه وابستگی متقابل بین سرمایه انحصاری و دولت استوار بود، شکل مشخص این وابستگی متقابل از یک کشور تا کشور دیگر و از این دوران تاریخی تا دوران تاریخی دیگر تغییر خواهد کرد، ولی عنصر ثابت، این وابستگی متقابل است.

برخلاف ادعای هواداران این نظر، "جهانی شدن سرمایه" پدیده نوینی نبوده و آغاز این روند به نیمه دوم قرن ۱۹ برمی گردد. در نقل قولی که قبلاً از لنین آورده شد، لنین بدستی به جهانی شدن سرمایه توجه داشته و امپریالیسم را دقیقاً رابط بین المللی کشورهای سرمایه داری دانسته است. علاوه بر این اشاره مستقیم، دیالکتیک دوونی پژوهش جوانب گوناگون امپریالیسم، یا بالاترین مرحله سرمایه داری، بیانگر توجه لنین به پدیده جهانی شدن سرمایه و کشف رابطه بین دولت و سرمایه داری انحصاری است.

جهانی شدن سرمایه که بعد از جنگ جهانی دوم جنبه های کمی و کیفی جدیدی بخود گرفته بود، از اوایل دهه ۱۹۷۰ در شکل فعالیت گسترده شرکت های فراملیتی، وارد مرحله نوینی شد. براساس آخرین گزارش سازمان ملل متحد، در پایان سال ۱۹۹۴ حدود ۳۸ هزار شرکت فراملیتی و بیش از ۲۵۰ هزار شرکت وابسته به آنها، در چارچوب سرمایه داری جهانی، فعالیت می کنند. حدود نیمی از این شرکت های وابسته به فراملیتی ها در کشورهای جهان سوم مستقرند. شرکت های فراملیتی نزدیک به یک سوم امکانات تولیدی بخش خصوصی در جهان را تحت کنترل داشته و رویهم رفته، با بیش از ۲ تریلیون دلار سرمایه گذاری، فروشی بالغ بر پنج و نیم تریلیون دلار دارند. از کل این شرکت ها یکصد شرکت طراز اول (به استثنای آنانی که در امور بانکی فعالند) در کشورهای سرمایه داری پیشرفته نزدیک به ۳۰ تریلیون از دارایی های جهان را در اختیار دارند. با توجه به واقعیات آماری فوق بدون تردید جهانی شدن سرمایه صورت گرفته و ایستاد گسترده ای بخود گرفته است. ولی پرسش مهم این می باشد که آیا جهانی شدن سرمایه باعث ایجاد تغییر کیفی در رابطه متقابل دولت و سرمایه داری انحصاری شده است؟ برای پاسخ به این پرسش بهتر است به آمار رسمی سازمان ملل مراجعه شود. براساس این آمار، بیش از نیمی از فروش کل، دارایی ها و نیروی کار اکثریت یکصد شرکت فراملیتی طراز اول (به استثنای شرکت های نفتی و فراملیتی های سوئوی، استرالیایی و سوئیسی و نیوزیلندی) در درون کشور مادر قرار دارند. بعنوان مثال ۷۸ درصد از دارایی ۱۶۷ میلیارد دلاری، ۷۹ درصد از فروش ۱۳۳

بیمه سرمایه گذاری:

اگر چنانچه ادعا می شود رقابت بین سرمایه داری مالی کشورهای مختلف سرمایه داری پایان یافته بود، دیگر دلیلی برای "جاسوسی صنعتی" و اقداماتی به مانند استراق سمع سازمان جاسوسی آمریکا در مورد هیات بازرگانی ژاپنی که اخیراً در واشنگتن اتفاق افتاد، وجود نمی داشت. نگاهی به مناطقی که شرکت های فراملیتی در آنها سرمایه گذاری می کنند، نشان میدهد که رقابت بین سرمایه های مالی کشورهای امپریالیستی، در حال حاضر عمدتاً از طریق سرمایه گذاری در مناطق نفوذ و بازار یکدیگر انجام می شود. براساس گزارش سازمان ملل (ص ۱۳-۱۶) از ۲۲۲ میلیارد دلار سرمایه گذاری شرکت های فراملیتی در سال ۱۹۹۴، ۱۲۹ میلیارد دلار آن در کشورهای سرمایه داری پیشرفته، سرمایه گذاری شده است. از این اندازه، ۵۵ میلیارد دلار به آمریکا و ۷۴ میلیارد دلار به اروپای غربی اختصاص یافته بود. از ۷۳ میلیارد دلار سرمایه گذاری شرکت های فراملیتی در بقیه کشورهای دنیا، ۵۶ میلیارد دلار آن در هشت کشور چین، سنگاپور، آرژانتین، مالزی، مکزیک، اندونزی، تایلند و هنگ کنگ متمرکز بوده است. این آمار نشان دهنده این گرایش کلی هستند که فراملیتی ها با همه توان در جهت دفاع از بازار خودی و رسوخ در بازار رقبا می کوشند. براساس گزارش مجله آمریکایی "فورچون" (۲۵ مارس ۹۵) تصمیم فراملیتی های ژاپنی مبنی بر افزایش میزان امکانات تولیدشان در خارج از ژاپن، از ۷ درصد به ۱۵ درصد کل ظرفیت تولیدی فراملیتی های ژاپنی، باعث نگرانی فراملیتی های آمریکایی شده است. همچنین اقداماتی مانند ایجاد "مناطق بازرگانی" نوع "فتا" را بایستی سیاستی در جهت گسترش بازار فراملیتی های خودی و محروم ساختن رقبا از این بازار "داخلی" از جانب دولت های سرمایه داری دانست. سیاستی که از رقابت موجود بین آنها ناشی می شود. زمینه های مختلف رقابت بین ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا در مذاکرات "گات" به روشنی آشکار بود. پیدایش جبهه ای کم و بیش متحد از کشورهای اروپایی در مذاکرات "گات" برای نخستین بار اتحادیه اروپا را قادر ساخت که بطور بی سابقه ای در مقابل ایالات متحده بایستد. هفته نامه اکونومیست در شماره دسامبر ۱۹۹۳، در زمانی که گفتگوهای "گات" به بن بست رسیده بود، نوشت: «بهترین دلیل برای خوش بینی این است، که آمریکا و اتحادیه اروپا، تنها قدرت های بازرگانی که احتمالاً قادرند جلوی یک قرارداد را بگیرند، به نظر می رسد واقعا خواهان موفقیت این دور از مذاکرات هستند.» درک و تبلیغ تئوری لنینی امپریالیسم برای توده ای ها در شرایط کنونی به دلایل چندی ضروری است. نخست این تئوری بخشی از ایدئولوژی عمومی حزب توده ایران بوده، و دفاع از آن، ضمن مقابله با یورش تئوریک امپریالیسم، با رسوخ ایدئولوژیک و نظری آن مبارزه می کند. از سوی دیگر تئوری لنینی امپریالیسم برای حزب ما از اهمیت عملی ویژه ای در زمینه اتخاذ و اعمال برنامه و سیاست های آن برخوردار است.

گرایش به "چپ" مردم فرانسه!

همه شواهد حکایت از خیزش جدیدی از سوی مردم فرانسه برای مقابله با برنامه های دولت طرفدار لیبرالیسم اقتصادی در این کشور است. حکومت به سرعت به طرف بن بست می رود. پیش بینی ها پیرامون بن بست حکومت در بسیاری از نثریات فرانسه منعکس می شود. درباره دیدار رهبران احزاب کمونیست و سوسیالیست و سبزها با یکدیگر که اخیراً انجام شد، گفته می شود، که تشکیل یک کابینه ائتلافی در این دیدار مطرح شده است. حزب سوسیالیست خواهان تشکیل یک دولت ائتلافی با شرکت کمونیست هاست، اما حزب کمونیست در حال حاضر با این پیشنهاد مخالف است و در عوض خواهان تشکیل یک کابینه ائتلافی با شرکت همه احزاب چپ فرانسه است. برخی ارزیابی ها درباره این مخالفت حزب کمونیست فرانسه حاکیست که این حزب بدین ترتیب تلاش می کند فشار بر جناح راست حزب سوسیالیست را بیشتر کرده و در عوض جناح چپ حزب را تقویت کند. البته این احتمال نیز وجود دارد که حزب کمونیست بدین ترتیب تلاش می کند، تا در فرصت انتخابات در سال ۱۹۹۸ بخشی از آراء حزب سوسیالیست را نیز جلب کند، در حالیکه اگر از هم اکنون ائتلاف پیشنهادی سوسیالیست ها صورت گیرد، نتیجه می تواند برعکس باشد! ضمناً چنین ائتلافی عملاً به حزب سوسیالیست امکان خواهد داد، تا از مبارزه جدی با دولت راستی فرانسه طفره رفته و بسیاری از عرصه های مبارزه را به بعد از انتخابات موکول کند. این تجربه ایست که حزب کمونیست فرانسه از سال ۱۹۸۰ به خاطر دارد.

حزب کمونیست فرانسه در حال حاضر از تاکتیک بسیج هر چه وسیع تر مردم در برابر برنامه های دولت را پیش می برد. براساس این تاکتیک، مبارزه و شعار روز، جای انتقادهای پایه ای و استراتژیک از سرمایه داری را گرفته است. بدین ترتیب، همه مردمی که در برابر دولت و برنامه هیای آن می ایستند، نیروی بالقوه حزب به حساب می آیند. این اندیشه و تاکتیک، در حال حاضر به اندیشه سازمانی و تشکیلاتی حزب نیز تبدیل شده است.

هدف برنامه های بیمه سرمایه گذاری ملی که در اکثر کشورهای سرمایه داری پیشرفته وجود دارد، عبارت است از سرمایه خودی، در مناطقی که احتمال وقوع جنگ، مصادره و ملی کردن سرمایه خارجی وجود دارد. این برنامه ها در ایالات متحده، هلند، سوئیس و فنلاند تنها صدور مستقیم سرمایه به کشورهای در حال توسعه را دربر می گیرد. در کشورهایی مانند انگلستان، اطریش و سوئد بیمه سرمایه گذاری ملی، سرمایه گذاری در همه کشورها را شامل می شود. برخورداری از پوشش حمایتی بسیاری از این برنامه ها بیمه سرمایه گذاری مشروط بر این است که سرمایه گذاری مورد نظر منافع ملموس اقتصادی برای کشور مادر ایجاد کرده و به اشتغال و درآمد های آن افزوده و یا به منافع "ملی" آن خدمت کند. در استرالیا، بلژیک، فرانسه، آلمان، ژاپن، آمریکا چنین پیش شرط قانونی وجود دارد.

انتقاد قراردادهای دو و چند جانبه:

دولت های سرمایه داری پیشرفته، سیاست های حمایتی داخلی خود را با سیاست های مشخص بین المللی همراه کرده اند، تا صدور مستقیم سرمایه را تسهیل نمایند. نتیجتاً شبکه ای از قراردادهای دو جانبه، منطقه ای و چند جانبه بوجود آمده است که دربرگیرنده انگیزه های مالی قوی برای صدور سرمایه از سوی شرکت های فراملیتی است. هم اکنون بالغ بر ۹۰۰ پیمان و قرارداد دو جانبه بین المللی حمایت از سرمایه گذاری شرکت های فراملیتی را تضمین می کند. براساس گزارش سازمان ملل، دولت های سرمایه داری از امضا قرار دادهای دو جانبه هدف خودداری از وضع مالیات دو گانه بر شرکت های فراملیتی را در نظر دارند.

عملاً همه توان دیپلماتیک و نظامی دولت های سرمایه داری در خدمت دفاع از منافع شرکت های فراملیتی قرار دارد. بعنوان مثال این دولت آمریکا بود که همه امکانات موجود را در مذاکراتش برای دریافت غرامت بابت خسارت ادعایی فراملیتی های آمریکایی در ایران، بدنال انقلاب بهمن، بکار گرفت و همین دولت آمریکا بود که در دفاع از منافع فراملیتی های آمریکایی در کویت، بزرگترین لشکرکشی بعد از جنگ دوم را به راه انداخت و ده ها هزار نفر را به خاک و خون کشید برخلاف نظری که بدون آرایه هیچگونه تعلیلی از ماهیت امپریالیسم، اصرار به وجود تغییرات در ارزیابی «امپریالیسم از قابلیت استفاده از رژیم های سرسپرده و ضد مردمی نظیر رژیم صدام حسین» (نامه مردم شماره ۴۷۵) دارد، تضاد مردم و دولت های جهان سوم با امپریالیسم پایه های عینی داشته و بصورت های گوناگون تبلور می یابد. لشکرکشی امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم آمریکا علیه صدام، دلیل بارزی است بر تداوم رابطه میان دولت های امپریالیستی و سرمایه داری انحصاری، رابطه ای که لنین داهیانه برای نخستین بار نشان داد. رابطه ای که بر اساس دولت های امپریالیستی به مثابه بازوی نیرومند شرکت های فراملیتی، از هر وسیله ای برای حفظ منافع غارتگرانه این شرکت ها استفاده می کنند. به گواهی تاریخ معاصر، شیوه های مورد استفاده امپریالیسم، با توجه به شرایط وقوع تهدید، طیف وسیعی، از کودتا گرفته (نمونه ۲۸ مرداد ۳۲) تا لشکرکشی مستقیم (نمونه آنچه در خلیج فارس گذشت) را دربر می گیرد.

آیا رقابت بین امپریالیست ها پایان یافته است؟

چنانکه دیدیم بنا به تعریف لنین امپریالیسم یعنی روابط بین المللی دولت های سرمایه داری انحصاری در جهت تقسیم جهان به مناطق نفوذ و «در شرایط سرمایه داری برای تقسیم مناطق نفوذ... جز حساب نیروی شرکت کنندگان در این تقسیم، یعنی نیروی اقتصادی، مالی و نظامی، قابل تصور نیست و نیروی شرکت کنندگان در این تقسیم تغییر می کند».

معاف و ویژه ای بدون توجه به این واقعیت که روابط بین قدرت های امپریالیستی در حال حاضر، علیرغم دگرگونی هایی که در چند سال اخیر داشته است، هنوز در چارچوب سیاستی که این قدرت ها پس از پایان جنگ دوم جهانی، متحداً برای حفظ سیستم سرمایه داری انحصاری در برابر انتخاب سوسیالیستی در پیش گرفتند، عمل می کند، خوش باورانه ادعا می کنند که رقابت امپریالیستی پایان پذیرفته و بهره برداری مشترک از جهان توسط یک سرمایه مالی که در مقیاس جهانی متحد شده، صورت می گیرد. واقعیات زندگی خلاف این مدعا را نشان داده و حاکی از آنند که رقابت بین دولت های امپریالیستی، نه تنها پایان نیافته است، بلکه متناسب با نیروی اقتصادی، مالی و نظامی آنها، با هدف رسوخ در مناطق نفوذ و بازار یکدیگر و دستیابی به بازارهای نوین در کشورهای سوسیالیستی پیشین، کماکان ادامه دارد.

نامه ها و پیام ها

می کند و عمدتاً توسط جامعه یهودیان ایرانی مقیم آمریکا که بزرگترین شبکه تجاری و تولیدی مربوط به ایرانیان مهاجر را در این کشور در اختیار دارند، تامین می شود، از جمله دلائل تبلیغ سیاست های اسرائیل در ارتباط با ایران و منطقه از این رادیوست؛ این تبلیغات و ارتباط با اسرائیل به گونه ایست که تقریباً همه ایرانیان مقیم آمریکا از آن اطلاع دارند.

حوادث افغانستان

و دیدگاه های متفاوت!

در رابطه با تسلط گروه مذهبی- نظامی بر پایتخت افغانستان، پاره ای اختلافات و انشاقات ها بین افغان های مهاجر، موقعیت ژنرال دوستم در شمال افغانستان، انقلاب سال ۵۶ افغانستان و یک سلسله مسائل دیگر مربوط به افغانستان، سؤالاتی از "راه توده" شده است. این نکته در اغلب سؤالات وجود داشته است، که چرا حزب توده ایران نظر قطعی خود را در باره انقلاب افغانستان، ورود ارتش سرخ به این کشور و دهها مسئله مربوط به این تحولات اعلام نمی دارد؟

دراینکه حزب توده ایران نظر قطعی خود را در این زمینه باید داشته باشد تردید نیست اما این دوستان و علاقمندان باید توجه داشته باشند، که پیش از ما، رفقای افغانی باید تحلیل و ارزیابی خود را اعلام دارند، که بسیار بهتر و دقیق تر از ما مملکت خویش را می شناسند و با حوادث آشنا می باشند. هر نوع شتابزدگی در ارزیابی گذشته و اعلام نظر قطعی در باره تحولاتی که هم اکنون در این کشور جریان دارد، می تواند از دقت کافی برخوردار نباشد و احتمالاً در برگیرنده نظر همه رفقای افغانی هم نباشد.

نظر سازمان فدائیان

برخی خوانندگان راه توده، با اشاره به اجلاس اخیر سه عضو رهبری سازمان فدائیان در برلین و اظهارات آقای بهزاد کریمی در باره سرگذشت انقلاب افغانستان، پرسیده اند که آیا ما این نوع تحلیل ها را قبول داریم یا خیر؟ و اگر قبول نداریم، چرا نظر خودمان را اعلام نمی کنیم.

بدنبال طرح این سوال، ما با دقت سخنرانی آقای بهزاد کریمی در اجلاس برلین را خواندیم. این اظهارات پیش از آنکه تحلیل و ارزیابی باشد، نوعی جمله پردازی خشن احساساتی است، که قطعاً ما با آن موافق نیستیم و به سهم خود نیز از این نوع ابراز نظرها و انتشار آنها در نشریه گیاره میانسفیم. عین جمله آقای بهزاد کریمی را در زیر تکرار می کنیم تا خوانندگانی که آنرا در نشریه کار نخوانده اند، از این طریق با آن آشنا شوند. آقای بهزاد کریمی، عضو رهبری سازمان، که ظاهراً چند سالی از نزدیک نیز با مسائل افغانستان آشنا بوده در توضیح نظر خود پیرامون اراده گرانی در انقلاب می گوید:

...علت اساسی این بود که برجامعه عقب مانده روسیه، انقلاب سوسیالیستی حقیقه شد و لنین و بلشویک ها اراده کردند که انقلاب سیاسی اکثر را انقلاب اجتماعی سوسیالیستی تلقی کنند و در نتیجه یا قانونمندی ها در افتادند و نیازمند حربه سرکوب و دیکتاتوری شدند. اردو گرانی در کار بود و ادامه همین اراده گرانی ها این شد که پس از لنین روشنفکر روس، تسلیم استالین گرجی رهبر اراده گرایان شود. ادامه آن شد که جوامع بسیار عقب مانده چین و مغولستان سوسیالیستی تلقی شدند. بعد هم کره و کیم ایل سونگ و بعد هم مضعکه افغانستان (انقلاب افغانستان) و نور محمد تره کی و بعد و بعد هم که می دانیم...

(تحلیلی فراسوی مرزهای ایدئولوژی زدائی !!)

این تحلیل در نشریه کار شماره ۱۴۱ و پیش از حوادث ننگین و جنایتکارانه طالبان و آمریکا در اخیر افغانستان، که طی آن دکتر نجیب الله بطریقی بیخبر به قتل رسید، منتشر شده است.

البته در بیانیه شورای رهبری سازمان به مناسبت حوادث جنایتکارانه اخیر در افغانستان نیز مطالبی به ویژه در ارتباط با نقش و موقعیت ژنرال دوستم منتشر شده است، که بنظر ما نوعی شتابزدگی و جهت گیری خاصی در آن وجود دارد. این نوع ارزیابی ها نیز بنظر ما پیش از آنکه به واقعیت نزدیک باشد، به برخی مناسبات با برخی جناح های قومی افغانستان مربوط است. به مجموعه همین دلائل ما امینواریم رفقای افغانی در مجموع خود گزارشی را در ارتباط با تحولات افغانستان منتشر ساخته و به این نوع اظهارات پایان بخشند. نظر شورای مرکزی سازمان فدائیان در ارتباط با ژنرال دوستم را نیز

صفحات محدود "راه توده"، رویدادهای بی توقف ایران و منطقه و سرانجام مطالب بسیار متنوعی که از کشورهای مختلف برای چاپ در "راه توده" ارسال می شود، همگی دست به دست هم داده و مانع انتشار نامه ها، پیام ها و پاسخ به سؤالاتی می شود که با ما در میان گذاشته می شود. این وضع چنان است که مسئولین راه توده اغلب ناچار می شوند به برخی از نامه ها مستقیماً پاسخ داده و منتظر صفحه نامه و پیام ها نشوند. بهرحال ما فکر می کنیم این مشکل تا گشایشی در کارهای فروخته همچنان ادامه خواهد یافت. البته در این مدت ما سعی کرده ایم، برخی مطالب مطرح شده در برخی نامه ها را بصورت مستقل و بشکل مقاله وارده منتشر کنیم که این امر با استقبال و تبادید نویسندگان این نامه ها نیز روبرو شده است.

در باره حزب کمونیست فرانسه

تاکنون چند بار علاقمندان و خوانندگان راه توده از ما در باره مواضع حزب کمونیست فرانسه و دلیل ما برای حجم مطالبی که از این حزب منتشر می کنیم پرسیده اند. پاسخ ما روشن است: حزب کمونیست فرانسه، بعنوان بزرگ ترین حزب کمونیست اروپا، یکی از پرمترترین و پرشتاب ترین فعالیت ها را در سالهای پس از ضربات وارده به اردوگاه سوسیالیسم داشته است. این فعالیت ها به گونه ایست که احزاب کمونیست پرتغال، اسپانیا و برخی دیگر از کشورهای منطقه به نوعی تحت تاثیر آن بوده اند. حزب کمونیست فرانسه در دوران اخیر، بزرگترین کارزار دفاعی و حمایتی را از انقلاب و مردم کره سازمان داد. علاوه بر تمام این ها، رویدادهای خود فرانسه نیز به نوع دیگری مشوق ما برای بازتاب فعالیت های حزب کمونیست فرانسه در راه توده بوده است. در راس همه این رویدادها و تحولات، اعتصاب عظیم کارگری فرانسه در سال گذشته قرار دارد. این فعالیت ها همزمان بوده است با پژوهش های بسیار مهمی که حزب کمونیست فرانسه در عرصه های تئوریک انجام داده است. ما به همت همکاران عزیز خود در فرانسه، تاکنون مطالب بسیاری را در این زمینه نیز ترجمه و منتشر ساخته ایم، که امیدواریم همچنان ادامه یابد. البته در کنار فعالیت های سیاسی و نظری حزب کمونیست فرانسه، ما از اخبار و تحولات سازمانی و نظری احزاب کمونیست دیگری نظیر حزب کمونیست آلمان شافل نبوده ایم، که خوانندگان پیگیر مطالب راه توده برآن وقوف دارند. این تلاش در همان چارچوبی قرار دارد که ما از ابتدای انتشار دوره دوم راه توده خود را، از جمله موظف بنام اعلام داشتیم: انعکاس اخبار و رویدادهای جنبش کمونیستی جهان

رادیوهای فارسی زبان در آمریکا

۲- از ما در باره رادیوی ایرانیان مقیم آمریکا سوال کرده اند و اینکه گردانندگان و بنیانگذاران آن کیستند؟

اولاً در آمریکا چندین رادیو برای ایرانیان مقیم این کشور برنامه پخش می کنند، اما بیشترین فعالیت را رادیوی ۲۴ ساعته دارد، که جمعی از گویندگان و تهیه کنندگان رادیوئی رژیم گذشته در آن فعالیت دارند. طبعاً افراد جدیدی نیز در مهاجرت در این رادیو و در این زمینه فعال شده اند. این رادیو ارتباط بی وقفه با نشریه "نیروز" چاپ اروپا دارد و تقریباً مشروح مصاحبه هایی که از این رادیو پخش می شود، به همان شکل دیالوگ رادیوئی در این هفته نامه منتشر می شود. بین رادیو ۲۴ ساعته ایرانیان مقیم آمریکا و رادیو اسرائیل نوعی همکاری و تبادل مصاحبه و مطلب نیز وجود دارد که ظاهراً از فروردین گذشته این ارتباط بسیار تنگاتنگ تر شده است.

درباره بنیانگذاری رادیو ۲۴ ساعته ایرانیان نیز تا آنجا که ما اطلاع داریم اسدالله مروتی صاحب امتیاز و بنیانگذار این رادیوست. مروتی در رژیم گذشته مدیر باشگاه عقاب تهران و از نزدیکان ارتشید خانی، فرمانده نیروی هوایی و داماد دربار پهلوی بوده است. ارتشید خانی، پیش از انقلاب در جریان یک پرواز آزاد (با بال مصنوعی) کشته شد. باشگاه عقاب نیز ذرواقع به نوعی ارتباط با نیروی هوایی داشت. سیل آگهی تجارتي که رادیو ۲۴ ساعته پخش

این پذیرش و سیاست، نه تنها ما را در جامعه بلکه در درون حزب و جنبش چپ و ملی نیز متزوی می‌کند و در عین حال، به فرصت طلبی‌های در درون صفوف حزب اجازه رشد می‌دهد. اینها نکات بسیار مهمی است که اگر به آن توجه نداشته باشیم، خود را از بازسازی و بازنگری حزبی محروم ساخته ایم. هراندازه که ما به پلورالیسم بیشتر بها داده و بدان معتقد تر باشیم، نه تنها از آزادی دیگران دفاع کرده ایم، بلکه مخالفان خودمان را هم با این دفاع از آزادی و دمکراسی خلع سلاح کرده ایم. مخالفت با پلورالیسم در عمل تن دادن به خواست رفرمیست‌ها و بورژوازی و افتادن در تله تبلیغاتی آنهاست. ما در دفاع از پلورالیسم، از آزادی‌ها و اتحادها دفاع می‌کنیم. شاید در آینده اگر موافق باشیم و صفحات شما نیز اجازه بدهد، در این مورد مشروح‌تر نوشته و در اختیاران بگذارم.

"خبرخواه"

چپ روی "نامه مردم"

پولن... من به عنوان یک توده‌ای قدیمی و زجرکشیده این چند خط را با درد و حسرت برایتان می‌نویسم. درد و حسرت از آنچه که در ارگان مرکزی حزب ما نوشته می‌شود و همانطور که شماها نیز یکبار نوشته بودید، معلوم نیست در آینده چه کسی پاسخگوی آن خواهد بود. نویسندگان این نوع مطالب، که امیدوارم کمی بیشتر در رسانه جامعه ایران مطالعه کنند و بیشتر با آن آشنا شوند، چنان برخوردی با نیروهای مذهبی داخل کشور مخالفان مذهبی حکومت دارند، که گویی آنها باید بجای عاملین اصلی بسیاری از اشتباهات و فجایع جزا ببینند. یکی از افراد که جمعی از مذهبیین ایران را رهبری می‌کند، آقای عزت ا لله سبحانی است، که شخصاً نیز با ایشان از گذشته‌های آشنائی دارم. در سفر اخیری هم که به آلمان کرده بودند، بعنوان یک آشنای قدیمی و بدون هیچ نوع ارتباط فکری و سازمانی با ایشان دیداری کوتاه کردم. واقعا از آنچه که در ارگان مرکزی حزب درباره ایشان منتشر شد، متأسف و متأسر شدم. این چپ روی‌ها را حزب ما سالها پیش پشت سر گذاشته بود، من نمی‌دانم چگونه است که دوباره سراز نو و روزی از نو شروع شده‌است... بنظر من آنچه که درباره ایشان نوشته شده بود (مقاله وارده در این مورد را در همین شماره راه توده بخوانید) در واقع در توجیه بی‌عملی نویسندگان آن بود. این نوع نویسندگان می‌خواهند اینطور تلقین کنند که اگر توانسته‌اند یک قدم در سمت نزدیکی با جنبش داخل کشور بردارند و مثلاً در انتخابات اخیر حرف و پیشنهادی درست را ارائه کنند، دلیلش آن بوده است که گویا مواضعشان خیلی انقلابی است و با مواضع سازشکارانه نیروهای نظیر عزت ا لله سبحانی همخوانی ندارد! شاید خشم آنها نسبت به نهضت آزادی نیز در همین رابطه باشد. البته از محتوای این نوع مقالات کاملاً مشخص است که می‌خواهند امتیازاتی هم به گروه‌های خارج از کشور داده و از انزوائی که در خارج بدان دچار شده‌اند، خارج شوند. در حالیکه ما خوب می‌دانیم این نیروها هرگز سرآستی با حزب توده ایرانی که من می‌شناسم ندارند، مگر حزبی یا محتوای دیگری!

"م. پاهداری"

پولن... بیستم سپتامبر ۹۶، هفته نامه کیهان لندن، رونوشت "راه توده"، در پاسخ به مطالبی که در مورد روزنامه نگار شهید کریستوفر شیرازی در کیهان شماره ۵۷۶ درج گردیده بود و مطالبی که در این مورد از طرف عیسی پیمان پاریس و منصور راستین هلمند نوشته شده است، خواهش می‌کنم این توضیح مرا نیز برای روشن شدن حقایق منتشر سازید.

...در دوران نهضت ملی، که رهبری آنرا دکتر مصدق برعهده داشت، شرایطی پدید آمد که مردم ایران شاید برای نخستین بار با مفاهیم آزادی و دمکراسی آشنا شدند... بعد از کودتای ۲۸ مرداد یکبار دیگر دوران اختناق و سرکوب به ایران بازگشت. در این دوران دو تن از مبارزان و روزنامه نگاران دوران نهضت ملی، یعنی دکتر حسین فاطمی و کریستوفر شیرازی قربانی انتقامی شدند که در بار پهلوی از آنها گرفت. شهید فاطمی، پس از دستگیری و با آنکه در پناه پلیس بود، توسط یک جاقوکش حرفه‌ای و مورد حمایت پلیس بشدت مضروب شد و سرانجام نیز نیمه جان اعدام شد. ضارب تا آنجا که شایع است اکنون در آمریکا گذانی می‌کند!

در مورد کریستوفر شیرازی، بعد از اینکه دستگیر شد، زیر شکنجه قرار گرفت تا با دربار همکاری کند. به او پیشنهاد شد تا روزنامه‌ای را به سود تازیار اداره کند و بر ضد نهضت ملی و شخص دکتر مصدق مطلب بنویسد. او

عیناً در زیر می‌آوریم و تصریح می‌کنیم که این نوع اعلام نظرهای قطعی و رسمی چندان به دور آندیشی نزدیک نیست. شورای مرکزی فدائیان می‌نویسد: ...ما سوری دیگر ژنرال دوستم که به خطا مصالح اقلیت از یک در افغانستان را منافع دولت از یکستان عیار می‌کند و در نتیجه چوب رقابت‌های جمهوری‌های غیر همزبان آسیای میانه با یکدیگر را می‌خورد، تاکنون نخواستیم خطر بزرگ حاکمیت گروه متعصب و افراطی طالبان را درک کند و در صحنه سیاسی افغانستان دست به انتخاب‌های معقول بزند...

سوالی که باید در برابر آینه از خود بکنند!

باید متأسف بود، که شورای مرکزی سازمان، چرا بجای صدور اینگونه احکام غیابی، نقش و انگیزه دولت آمریکا را برای به قدرت رساندن طالبان زیر ذره بین نگذاشته، سرمایه گذاری شرکت‌های بزرگ نفتی برای انتقال لوله گاز از ترکمنستان و ... را تحلیل نکرده است. البته از نظر ما این یک محاسبه بسیار روشن است، زیرا به محض اینکه تحلیل و اعلامیه و خطابه‌ای وارد این مقولات بشود، آنوقت باید به سراغ تحلیل اوضاع کنونی ایران هم برود و درباره ارتجاعی‌ترین جناح مذهبی جمهوری اسلامی یعنی (طالبان جمهوری اسلامی) نیز اظهار نظر کند و راه‌های به انزوا هدایت کردن آنرا نیز بیان کند. از این لحظه به بعد است که آنوقت بجای نسخه پیچیدن برای ژنرال دوستم که چرا برای جلوگیری از به قدرت رسیدن طالبان وارد عمل نمی‌شود و دست به انتخاب‌های بهتر نمی‌زند، خود باید در برابر آینه ایستاده و همین سوال را از خود بکنند. می‌بینید که آنوقت این رشته سر دراز پیدا می‌کند و مجموع سیاست و مشی کنونی سازمان و "نامه مردم"، که بویژه در انتخابات اخیر مجلس اسلامی خود را عریان نشان داد، زیر علامت سوال می‌رود!!

پلورالیسم با کدام مضمون و هدف؟

فراسه... مطالب مربوط به لندن و لندن بیستم در نوع خود ابتکار جدیدی بود، که جای آنها خصوصاً در سال‌های اخیر، در نشریات حزبی خالی بود. من و برخی رفقا که با هم محفل کوچکی در شهر محل اقامتمان داریم، این مطالب را خواندیم و از آن استفاده بسیار کردیم. هرچه بیشتر اینگونه مباحث را منتشر کنید، بهتر است. درباره "پلورالیسم"، که در شماره ۵۱ راه توده به آن پرداخته بودید، بعنوان اشاره‌ای کوتاه این چند یادآوری را هم برای نویسنده آن مطلب و هم برای دیگرانی که مایل هستند نظرات گوناگون را بخوانند و بشنوند می‌نویسم، که امیدوارم چاپ کنید. اگر اظهار امیدواری کرده‌ام به این خاطر است که معمولاً در حزب ما عادت این نبوده است که نظرات مختلف شنیده شود و از آن مهم تر، اینکه منتشر شود تا دیگران هم درباره آن نظر بدهند. همین مقوله پلورالیسم، خودش یکی از همان گره‌هاست، که اگر در سال‌های گذشته ابعاد آنرا شکافته بودند، ای بسا واکنش‌های تند در تشکیلات حزبی پیش نمی‌آمد. بهر حال نظر من اینست:

پلورالیسم یک واقعیت عینی و مستقل از خواست ماست و به دلخواه ما نیست که آن را بپذیریم و یا نفی کنیم. نفی این مقوله در درون حزب و سپس در سیاست حزب، همیشه می‌تواند ما را از سیاست اتحادها منحرف سازد، در حالیکه حزب ما همیشه مدافع و مروج آن در جامعه بوده است. شاید یکی از اشکالات اساسی رفقای نویسنده و منتشر کننده "نامه مردم" عدم توجه به عمق این مقوله نیز باشد. منظورم در سیاست روز است. نفی پلورالیسم در لحظه کنونی در نفی نقش چپ مذهبی و یا غیر مذهبی و ملی در جامعه ایران برجسته می‌شود. در حالیکه بنظر من پلورالیسم را باید اکنون حتی از چارچوب چپ نیز خارج ساخته و دامنه آن را بسیار گسترش داد؛ آنچنان که وسیع‌ترین نیروهای مخالف انحصار قدرت در دست ارتجاعی‌ترین نیروی حاضر در حکومت را بتوان به عقب راند. همین سیاست را باید در حزب نیز داشت؛ یعنی بجای اخراج طرد این و آن، تلاش کرد در اساسی‌ترین سیاست‌ها و بینش‌ها به تفاهم رسید و درهای گفتگو را باز گذاشت. سیر رویدادها و حوادث همیشه یاور حقیقت بوده است، مگر صداقتی در میان نباشد که این دیگر بحث جداگانه است.

البته من در همین جا این توضیح را هم اضافه کنم، که رفرمیست‌ها و بورژوازی در تمام دوران سعی کرده‌اند تفسیر خاصی از این مقوله به دست داده و از آن در جهت منافع خود استفاده کنند. خود این تلاش رفرمیست‌ها و بورژوازی نیز باید ما را هوشیار کرده و از تن دادن به خواست آنها که پذیرش تعریف آنها از پلورالیسم است خود داری کنیم، چرا که در غیر اینصورت به همان میدانی رانده شده‌ایم که آنها برایمان تعیین کرده‌اند: مقابله با پلورالیسم و نفی آن!

نپذیرفت و سرانجام نیز همانطور که آقای نوحیان نیز در مقاله منتشره خود نوشته است، او را آتش زدند

... امثال عیسی پڑمان و منصور راستین هنوز هم نمی خواهند بپذیرند که قتل و اعدام و شکنجه فاطمی ها، روزبه ها، کریمپورها و غیره سلطنت را برای خانواده پهلوی جاودانه نکرد، همچنان که برای دیگر جنایتکاران تاریخ چنین نکرده است. امثال عیسی پڑمان و منصور راستین که حالا در کیهان چاپ لندن اینگونه بالای منبر می روند، حتی از آخرین روزهای سلطنت پهلوی و به دست و پا افتادن محمد رضا برای به یاری طلبیدن از مصدقی ها و ملیون ایران را هم فراموش کرده اند. عجز و لایه ای، که نتوانست هیچ اعتمادی را برانگیزد.

امضاء محفوظ

هویت کامل جانیان را باید بدست آورد!

آلمان... (۳) رفقای گرامسی، ابتکار شما را درباره پیگیری حقوقی قتل عام زندانیان سیاسی خواندم. گزارش مشروحی را در دست تهیه دارم که بزودی در اختیاراتان خواهم گذاشت. آنچه را پیشنهاد کرده‌اید، بعنوان یک گام عملی، بنظر قابل اجراست، مگر بازم تفرقه موجود در جبهه چه مانع آن شود. من بعنوان یکی از شاهدان جنایات زندان‌ها و کسانی که نیم گامی تا پیوستن به خیل قربانیان قتل عام بیشتر فاصله نداشت، این چند یاد آوری کوتاه را درباره زندان گوهر دشت در اختیاراتان می گذارم. انتظار دارم همه آنها که شاهدان این جنایت بوده و بویژه می خواهند سکوت پیرامون قتل عام ارزنده ترین یاران توده‌ای و کادرها و رهبران حزب توده ایران را شکسته و فریاد مظلومیت آنها را به گوش همگان برسانند، مهر سکوت را از لب‌ها برداشته و همگان را در جریان این فاجعه قرار بدهند.

... در تمام آن دوران خوفناک، من در زندان "گوهر دشت" بودم. علاوه بر آن دو جانی که شما در فراخوان خودتان برای پیگیری حقوقی این قتل عام، از آنها نام برده‌اید (رازیتی- ریسی) حجت الاسلام میان سال دیگری بنام "تیری" نیز در کنار تیم مجری قتل عام قرار داشت. او مسئول قتل عام در زندان گوهر دشت بود و در نقش حاکم شرع، تصمیم گیرنده اصلی در هیات پنج نفره‌ای بود که در این زندان آن کشتار خوفناک را ترتیب داد.

از میان آن جمع نفره، که مرا هم برای محاکمه چند دقیقه‌ای نزد آنها بردند، غیر از "تیری"، "آشرفی" بعنوان دادستان انقلاب و "فاطمی" دادستان کرج نیز شناخته شده بودند.

در گوهر دشت، "ناصریان" رئیس زندان و حاجی داود (عباس عادل) معاون او نقش زیادی در دست چین کردن توده‌ای‌ها از میان سایر زندانیان و بردن آنها به اتاق پنج نفره برای گرفتن حکم اعدام داشتند. درباره برخی شنیده‌ها و از جمله میزان نقش نمایندگان دادستانی وقت (موسوی خوئینی‌ها) مطالبی هست که برایتان می نویسم اما از چاپ آن تا تکمیل همه اطلاعات خود داری کنید. البته آنها را می توانید در اختیار هر کمیسیون صلاحیتداری که در این زمینه تشکیل می شود قرار دهید.

پاسخ به پیام‌ها

آلمان- کلن- رفیق بسیار گرامی "م.ر" همانطور که شما هم نسبت به مسائل جاری در سازمان فدائیان خلق ایران (اکثریت) علاقمند هستید، ما هم هستیم و خود نیز شاهدید که با چه وقت، انرژی و نیروی مسائل این متحدان بلائصل دیروز حزب توده ایران را دنبال می کنیم. گرفتاری‌های موجود در سازمان مذکور، همانطور که شما هم بر شمرده‌اید، متفاوت است و همه آنها الزامات بینشی نیست؛ حق با شماست که تغییر آب و هوا و رطوبت اروپایی هم کار خود را کرده است! بدون لحظه‌ای تردید همچنان فعل و انفعالات سیاسی و نظری درون سازمان را پیگیری خواهیم کرد و در این کوشش از هر پیشنهاد و رهنمودی که از جانب رفقای سابقه‌ای نظیر شما و یا دوستان و علاقمندان دیگر برسد استفاده خواهد شد. خاطره‌ای را که نقل کرده‌اید بنا به توصیه خودتان منتشر می کنیم. شاید این نوع استدلال هم تاثیر معین خود را داشته باشد!

آقای ممبینی برای کجا تر صادر می کند؟

... در این حال و هوای سنگین بود، که ممبینی را به زندان اصفهان منتقل کردند. در آن دوران توده‌ای‌های قدیمی و شناخته شده، نظیر افسران حزب را بین زندان‌های مختلف پخش کرده بودند. من هنوز توده‌ای نبودم و اصولاً پرونده‌ام، از نوع دیگری بود. قرابت فکری و عملی من با امیر ممبینی بیش از قرابت و نزدیکی من با توده‌ای‌ها بود. ممبینی هم وابسته به سازمان چریک‌های

فدائی نبود... ما در زندان اصفهان در کنار یکدیگر قرار گرفتیم. او بچه هفتگلی خوزستان است و من از آذربایجان. بعد از رهایی از زندان، هر کدام به راه خود رفتیم و اتفاقاً یکبار دیگر و در جریان پیوند سازمان و حزب در کنار هم قرار گرفتیم! اینبار این همزیستی مفهوم دیگری داشت... نمی توانم ننویسم که از خواندن نظرات سال‌های اخیر او بشدت متاثر شده‌ام، بویژه با مطالعه آنچه که اخیراً بعنوان نظراتش در کنفرانس برلین بیان داشته است. من آدم رک و بی رو دریاستی هستم. به همین دلیل می خواهم با ذکر این ضرب المثل "در خانه اگر کسی است، یک حرف بس است" از او و در ارتباط با پیشنهادات تخفیفی اش که بوی نم مهاجرت را می دهد بپرسم: اگر فردا به ایران بازگشتیم و تو رفتی خوزستان و هفتگلی که کار سیاسی کنی و از حق مردم دفاع کنی، به این مردم پیشنهاد تشکیل حزب "سبزه‌ها" را برای حفظ محیط زیست خواهی کرد؟ اگر چنین پیشنهادی کردی، مردم همان هفتگلی پاسخت را چه خواهند داد؟ آن مشکل مردم گرسنه‌ای که من و تو باید به دفاع از آنها برخیزیم تا حمایتشان را بدست آوریم، یا تشکیل حزب سبزه‌ها حل می شود؟

آفتوت نباید به فکر فرو برویم که چگونه ملاحظاتی ده توانستند زبان مردم را پیدا کنند اما ما نتوانستیم؟

سافسور در جهان سرمایه

دوسلدورف- دوست گرامی "م.م" نامه شما دریافت شد. همانطور که خواسته بودید از این پس نشریه به آدرسی که در اختیاراتان قرار داده‌اید ارسال خواهد شد. لطفاً وجه مربوطه را به حساب بانکی اعلام شده در صفحه آخر نشریه واریز کنید. با نظرات شما درباره سیستم خبر رسانی و در واقع سیستم محاصره خبری مردم در کشورهای سرمایه داری موافقم. امیدواریم همه دوستان مشترک ما و شما که در دوران اقامت بلند و کوتاه خود در جمهوری‌های اتحاد شوروی سابق، غرب را کانون دمکراسی و آزادی تصور کرده بودند، اگر امروز به نتایج دیگری رسیده‌اند، آنرا با همین صراحتی که شما برای ما نوشته‌اید، بیان کنند! به همین دلیل بخشی از نامه شما را عیناً منتشر می کنیم:

... سرانجام به اینسو آمدم. سال‌های نخست، سال‌های آشنائی و بی زبانی بود. هرچه این سال‌ها بیشتر سپری شد و به زبان و فرهنگ و جامعه نزدیک تر شدم، با دنیای رویائی که در ذهنم از کشورهای غربی داشتم، بیشتر بیگانه شدم... سیاست، در این دنیا یعنی تلویزیون و مطبوعات رنگارنگی که آقیانوسی به عمق یک بند انگشت است! تلاش برای یافتن حقیقت از طریق شبکه‌های تلویزیونی، یعنی ورود در دالان پیچ در پیچی که بی‌وقفه عده‌ای در صفا در صدا انداخته و حرف می‌زنند و تو را گیج و منگ و خسته از همه چیز به درون خود فرو می‌برند. سیاست و حقیقت یعنی س. ان. ان و این یعنی کانون وراجی بی محتوا... در چنین وانفاسائی است که من توده‌ای، باید حقیقت را یافته و آنرا دنبال کنم، تا اقامت و مهاجرت کنونی‌ام مفهومی غیر از زندگی شخصی داشته باشد... این مشکل من به تنهائی نیست، مشکل همه آنهاست است که می‌خواهند با همان انگیزه‌ها و آرمان‌هایی که برای دفاع از آنها به مهاجرت آمدند، به میهن بازگردند. بنابراین هرچه نشریه خودتان را پربار تر کنید، به این هدف امثال من بیشتر کمک کرده‌اید...

با مفت خوانی مخالفیم!

امریکا- لس آنجلس- همکاری گرامی "ح" نامه شما همراه با کمک مالی ارسالی رسید. نوشته‌اید: "ما از آن زمان هر آنچه که از فروش نشریه به ما رسید آنرا توی یک قلک کوچک ریختیم و امروز به همراه کمک‌های نقدی تقدیم می‌داریم..." راه توده با همتی که در همین قلک‌های کوچک جمع می‌شود، منتشر می‌شود. ما اگر برخی ملاحظات و تاکید مکرر دوستان کمک‌دهنده و جمع‌کننده این قلک‌ها نبود، شرح کاملی را پیرامون این کمک‌ها منتشر می‌کردیم تا همگان بدانند راه توده چگونه به یاری دوستان، علاقمندان و یاران توده‌ای خود منتشر می‌شود. البته به یقین در شرایطی متفاوت تر از امروز و موقعیتی مناسب، چنین خواهد شد!

ما هم با نظر شما موافقیم که در مهاجرت نباید مفت خوانی را ترویج کرد، اما منته‌ام نباید به خشاش گذاشت! از اینکه نوشته‌اید کسبه و مغازه داران آن دارو دیار بی طرفی را رعایت کرده و راه توده را در کنار دیگر نشریات برای فروش عرضه می‌دارند بسیار خوشحالیم. امیدواریم در سراسر مهاجرت وضع چنین شود. برای همه دوستان و یاران مشترک صمیمانه آرزوی موفقیت می‌کنیم. شعرزیبائی را که از اقبال لاهوری و در تائید نظر خودتان پیرامون راز به پا خاستن حزب توده ایران، در پایان نامه خودتان آورده‌اید، عیناً و در تائید کامل شما در زیر می‌آوریم. با ما بیش از گذشته مکاتبه کنید!

همچو آئینه مشو محو جمال دگران

از دل و دیده فرو شوی خیال دگران

در جهان پال و پر خویش گشودن آموز

که پریدن نتوان با پرو بال دگران

ناتو و استراتژی توسعه

سلطه تنها از طریق تکیه بر نیروی نظامی ممکن است، یعنی عرصه‌ای که برتری ایالات متحده در آن کلاماً آشکاراست.

اکنون چنانکه گفته شد، استناد به "خطر شرق" دیگر ممکن نیست، سیستم نظامی پیمان ورشو از میان رفته، نیروی نظامی اتحاد شوروی چند باره شده و اگر ارتش روسیه و برخی دیگر کشورهای مستقل شده از شوروی سابقه نیز هم چنان بر اهمیت هستند، دیگر نیروی رقیب و خطر نظامی برای آمریکا محسوب نمی‌شوند، اما ظاهراً اوضاع هنوز مطابق میل محافل امپریالیستی نیست و یادداشت کوچکی در پائین برلین ناتو بنام "اتلانتیک نوین به تاریخ ۲۳ اکتبر ۱۹۹۲ از سطح نگرانی‌های ناتو تصویری به دست می‌دهد: «آیا کمونیسم پایان یافته و دیگر مسئله کمونیسم وجود ندارد؟ در عرصه ایدئولوژیک این تصویری کما بیش ساده انگارانه است. عواملی که موجب پیدایش و گسترش تاریخی ایدئولوژی کمونیسم بود، ناپدید نشده‌است و ما نمی‌دانیم که چگونه و به چه شکل ممکن است باز دیگر ظاهر شوند.»

این جمله یعنی اینکه ناتو در انتظار گسترش جنبش خلق در سطح بین‌المللی و در چارچوبی نوین است. در سمیناری که در سال ۱۹۹۲ توسط انستیتو روابط بین‌الملل و استراتژی (IRIS) پیرامون نقش "ناتو" برگزار گردید، یکی از سخنرانان چنین گفت: «خواست ناتو در زمان جنگ سرد به اینکده بتواند بصورت یک اتحاد جهانی یا یک اتحاد مقدس عمل کند، اکنون تغییر یافته و هدف آن تبدیل شدن به ابزار اصلی نظم نوین جهانی است، نظامی که تحلیل‌گران آمریکایی و آنگلو ساکسون آن را مطرح ساخته‌اند.» اسناد رسمی پنتاگون نیز همین مطلب را تکرار می‌کنند: «حضور گسترده آمریکا در اروپا و حفظ انسجام در درون اتحاد غرب اکنون نیز اهمیت حیاتی دارند... ناتو هم چنان پایه بی‌بدیل یک فضای ثبات پایدار در اروپاست. در نتیجه آنچه اهمیت اساسی دارد، آن است که ناتو را هم چون ابزار درجه نخست دفاع و امنیت غرب و هم چنین به مثابه راهی که نفوذ و مشارکت ایالات متحده در امور امنیتی اروپا از طریق آن می‌گذرد، هم چنان حفظ کرد.»

چنانکه به روشنی دیده می‌شود، مجموع مسائل مربوط به ناتو را نمی‌توان از تلاش ایالات متحده برای تحلیل برتری خود بر جهان جدا ساخت. در این چارچوب است که فعالیت‌های بعدی ناتو آغاز می‌شود. اگر در اجلاس ناتو در لندن (ژوئیه ۱۹۹۰) ادامه حیات سازمان و سرنوشت آلمان واحد و خطوط کلی یک مفهوم استراتژیک نوین مورد بررسی قرار گرفت، در اجلاس‌های رم، نوامبر ۱۹۹۱، و بروکسل ۱۹۹۴ اسنادی به تصویب رسید که این استراتژی تازه را مشخص می‌نمود.

در این اسناد ضمن تذکر این نکته که برخی از اعضای بین‌المللی نظیر "جامعه اروپا" یا "کنفرانس امنیت و همکاری اروپا" نیز در امور امنیتی نقش خاص خود را دارند، تأکید می‌شود که «ناتو به دلیل تعداد اعضا و دامنه توانایی‌های آن، وضع ویژه‌ای دارد که به آن امکان می‌دهد که چهار کارکرد اساسی امنیتی برعهده داشته باشد.» یعنی به نظر تدوین‌کنندگان این اسناد ناتو به طور ساده و روشن بر دیگر ساختارهای بین‌المللی ارجحیت و برتری دارد.

تهدیدهای تازه!

تدوین مفهوم نوین امنیتی ناتو مستلزم تعریف "تهدیدهای تازه" و بنای نوین امنیت اروپایی است. این تهدیدها چه هستند؟ در اجلاس رم تأکید شد که خطرات و دشواری‌های امروزین ناتو در عرصه امنیتی دارای ماهیت گذشته نیستند. بلکه خطرات تازه عبارتند از:

- ۱- خطر باقیمانده از شوروی سابق، خطری که با پراکنده شدن نیروهای هسته‌ای آن بیشتر شده است؛
- ۲- خطر بی‌ثباتی در اروپای شرقی با گسترش ناسیونالیسم و مسئله اقلیت‌ها؛ (اشاره مستقیم به یوگسلاوی سابق)
- ۳- خطر از جانب کشورهای جنوب؛ (اشاره به جنگ خلیج فارس)
- ۴- خطر تکتیک سلاح‌های تخریب جمعی در سرنا سرجهان.

در مورد دو خطر اخیر مشاور "ژاک شیراک"، رئیس جمهور فرانسه، در سمینار IRIS چنین گفت:

«جنوب فقیرترین منطقه جهان و منطقه ایست که بیش از همه بنیادگرایی مذهبی در آن فعال است و عمده‌ترین موج تکتیک سلاح‌های تخریب جمعی در سرتاسر جهان در آنجا به چشم می‌خورد.»

به این ترتیب خطری که هر روز بیشتر و بیشتر به آن دامن زده می‌شود، تهدید از ناحیه جنوب است. جنگ خلیج فارس عاینه عراق، مسئله فلسطین، اسلام گرایی، قحطی و گرسنگی، تکتیک واقعی یا ادعایی سلاح‌های هسته‌ای بهانه‌های تازه برای اختراع تهدیدها و خطرهای تازه هستند.

طرفداران ناتو به طور کلی بر روی یک مسئله اتفاق نظر دارند: «از نظر تهدیدهای قابل پیش بینی، حوزه کنونی ناتو فاقد مفهوم جدیدی است، مگر در مقابله با خطر که امروز از همه غیر محتمل‌تر است، یعنی حمله از جانب نیروهای شوروی سابق. در باقی عرصه‌ها، یعنی در واقع اساس مسائل، مکانیسم

رفقای گرامی، حزب ما پوسته دیدگاه مشخص خود را پیرامون تحولات جهانی داشته است و در برخی زمینه‌ها نیز پیشگام تحلیل حوادث و تعیین مسیر تحولات منطقه بوده است. با کمال تأسف در سال‌های گذشته، بنابر دلائل متعدد، انفجارات حزبی، در این عرصه بسیار ضعیف عمل کرده‌اند به نوعی که دیدگاه‌های جناح‌بندی‌های راست مهاجر و سازمان‌های از مدار خارج شده چپ میدان را خالی یافته و تاخت و تاز می‌کنند. البته در داخل کشور برخی نظریات وابسته به جناح‌بندی‌های مترقی و چپ مذهبی، برخی دیدگاه‌های متفاوت با جناح‌بندی‌های راست مهاجر و راست حاکم را منعکس می‌کنند، اما این دیدگاه‌ها نیز همیشه دقیق نیست و نمی‌تواند هم دقیق باشد، زیرا از تکرش و پایه‌های فکری دیگری مایه می‌گیرد، که طبعاً و علیرغم برخی نکات مشترک دیدگاهی، همخوانی کامل با اساس تفکر و پیش‌ما ندارد. بدین منظور باید هر نوع تلاش و کوششی را برای بیان دیدگاه‌های حزب توده ایران در تمام عرصه‌ها قدر شناخت و آنرا منعکس ساخت. در این زمینه هر اندازه که برای اطلاع از دیدگاه‌های احزاب برادر کوشش شود، کم است. هم‌اکنون که هر اندازه از جانب ما کوشش شود، تا اوضاع واقعی کشور، تناسب نیروها، نبرد طبقاتی جاری در کشور، از دیدگاه حزب توده ایران برای این احزاب تشریح شود، هنوز کم است. در تأیید و تکمیل همین پیشنهاد و توصیه است، که مطلب زیر، در ارتباط با مسیر رویدادهای آینده جهان، قطب‌بندی‌های نوین نظامی، آن تاکتیک‌ها، شعارها و استراتژی‌ها که وسیع‌ترین جبهه‌ها را در عرصه جهانی و برای مقابله با یورش‌های نوین امپریالیستی ضروری می‌سازد، تهیه شده است. حتی همین نوع مطلب، باید بتواند، تا حد ممکن، توده‌ای‌ها را برای تلاشی نوین برای انجام سیاسی و فکری و سپس تشکیلاتی برای تأثیر گذاری بر رویدادهای داخل کشور ما بسیج کند. خطوط حوادث و عرصه مبارزه آینده جهان، که همه توده‌ای‌ها، در کنار همه نیروهای مترقی ایران و جهان باید در آن سهم خود را بپذیرند و حتی پیشگام آن در میان سازمان‌ها و احزاب مترقی ایران باشند، تا حدودی در همین مطلب زیر منعکس است.

سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) چند سالی است که تلاش می‌کند یک مفهوم نوین استراتژیک را تدوین کند، مفهومی که بتواند با تحولات اخیر در کشورهای بلوک شرق هماهنگ شده و بقاء این سازمان را توجیه کند، زیرا همه دلائلی که طی چهل سال برای توجیه حیات ناتو ارائه می‌شد، اکنون بکلی ناپدید شده‌اند.

نگاهی به گذشته

پیمان آتلانتیک شمالی معروف به "ناتو" در سال ۱۹۴۸ و در آستانه آغاز جنگ سرد پایه گذاری شد. ایالات متحده که از جنگ فروتنند و قدرتمند بیرون آمده بود، می‌کوشید، تا از امکانات قابل ملاحظه‌ای که در اختیار داشت، برای تجمع وسیع‌ترین نیروها به زیر فرمان خود استفاده کند. این تلاش از همان سال ۱۹۴۵ با بسیاری از هیروشیما و ناگازاکی آغاز گردید که ترومن از طریق آن می‌کوشید به جهان و بویژه اتحاد شوروی برتری واشنگتن را نشان داده باشد. پس از آنکه نوبت طرح مارشال و سپس تشکیل سازمان نظامی پیمان آتلانتیک فرا رسید. از همان ابتدا این هدف در مقابل ناتو قرار داده شد که کمونیسم بزرگترین تهدید و خطر ممکن است و باید از پیشروی آن در جهان به هر شکل ممکن جلوگیری شود.

نخستین بسم انسی شوروی، جنگ کره، بحران برلین بهانه‌هایی بود برای آنکه آمریکا و اروپای غربی، ارتش‌های خود را به حال آماده باش جنگی درآورده و فرماندهی آن را در زیر چتر آمریکا متحد گردانند. بدینترتیب آمریکا توانست یک پای خود را در قاره اروپا حفظ کند. توصیف نخستین دبیر کل ناتو از سه جنبه مختلف این سازمان دیپلماتیک، سیاسی، نظامی چنین بود: «ناتو انجام سه وظیفه را برعهده دارد: شوروی‌ها را در بیرون، آمریکایی‌ها را در درون و آلمان‌ها را در زیر نگاه دارد»

در سال ۱۹۵۵ شوروی و کشورهای اروپای مرکزی، پس از یک دوره تلاش ناموفق برای ورود به ناتو و تبدیل این سازمان به یک پیمان امنیت جمعی اروپایی، سرانجام به عنوان پاسخ، پیمان نظامی ورشو را تشکیل دادند. دو بلوک نظامی رو در روی یکدیگر قرار گرفت. جنگ سرد با تنش و درگیری دائمی آغاز گردید. سیاست نظامی گری بنام امنیت به تباهی بی‌سابقه منابع و ظرفیت‌های انسانی منتهی گردید.

اکنون در جهان پس از شوروی، تمام ابزارها، نهادها و زرادخانه‌های نظامی غرب باقیمانده از دوران جنگ سرد از قبیل ناتو، هم چنان برقرار هستند و به کار خود ادامه می‌دهند. پیمان ناتو پایه سیاست آمریکا در تمام دوران جنگ سرد بود و آمریکا می‌خواهد این پایه را هم چنان حفظ کند، زیرا در شرایطی که ایالات متحده در برابر رقابت اقتصادی آلمان و ژاپن قرار گرفته است، حفظ

الحاق کشورهای شرق

چهارمین محور تحول ناتو بر اساس اسناد آن عبارتند از: «توسعه مناسبات نوین و هر چه تنگاتنگ تر میان اروپای غربی و شرقی» بر این اساس «شورای همکاری آتلانتیک شمالی» تشکیل گردیده است که شانزده کشور عضو ناتو و ۹ کشور شرق اروپا در آن حضور دارند. این شورا در نظر دارد که تمام کشورهای اروپای مرکزی و خاوری را تحت پوشش ناتو درآورد.

بنا به ادعا گردانندگان ناتو، هدف آنها عبارتست از آنکه در مرحله کنونی گذار و تحولات عمیق، به کشورهای شرق در زمینه مسایل مربوط به دفاع، کمک ارائه شود. اعضا ناتو می پذیرند که آگاهی ها و تجربیات فراوانی را که در عرصه دفاع در اختیار دارند، در خدمت این هدف قرار دهند. واقعا با چه واژه های زیبایی اهداف تجاوزکارانه ترسیم می شوند! وظیفه «شورای همکاری آتلانتیک شمالی» اجرای این استراتژی و تلاش برای نزدیک کردن مستقیم کشورهای عضو سابق پیمان ورشو با اعضا ناتوست. تجلی این نزدیکی از جمله عبارت بود از حمایت میگ های ۲۱ مجارستان از هواپیماهای آواکس در جریان عملیات ناتو جامعه اروپا در یوگسلاوی!

اما اهداف «شورای همکاری...» فراتر از این است و ناتو می کوشد از طریق کمیته های تخصصی خود یک سلسله فعالیت ها در جهت برنامه ریزی دفاعی و تسلیحاتی، و مناسبات نظامی و غیر نظامی را سازمان دهد. به این برنامه های همکاری علمی، مطالعات اقتصادی و مسایل محیط زیست نیز اضافه منی شود. به نظر یک از پژوهشگران «انستیتو روابط بین المللی و استراتژی» هدف از این اقدامات «تحمیم مشروعیت سیاسی ناتوست که می خواهد خود را تضمین کننده ثبات اروپا و رقیب هر نوع ابتکار دو جانبه و چند جانبه اروپائی نشان دهد». یعنی ناتو همکاری با شرق را یکی از محورهای عمده بازسازی مجدد مشروعیت و اعتبار خود می داند. با اینحال این امر بدون تضاد پیش نمی رود، چنانکه روسیه صریحا گسترش ناتو را در این سمت تهدیدی برای مرزهای خود تلقی می کند. بدین ترتیب است که خطر بازسازی و به راه افتادن مجدد بلوک های نظامی مخالف هم چنان واقعی است.

محورهای تحول ناتو و اهداف استراتژیک آن در مجموع خود در چارچوب سیاست های برتری طلبانه امریکا قرار دارد، که می خواهد از این سازمان به منظور مداخل و وسیله مقابله و مخالفت با ظهور قدرت های تازه استفاده کند. برای تضمین این رهبری در برابر رقابت نژادیند آلمان و ژاپن و نیز مقاومت خلق های کشورهای عضو پیمان سابق ورشو، لازم است که همه این کشورها در یک نظام امنیتی جهانی زیر نظر ایالات متحده اقدام شوند!

مبارزه را باید تشدید کرد!

مبارزه نیروهای مترقی برای ایجاد یک نظم نوین و انسانی در روابط بین المللی، هر روز بیشتر و بیشتر با مناسبات سلطه جهانی و برتری طلبی امپریالیست ها به مصاف می رود. قدرت های امپریالیستی پهن از آنکه هر آنچه در توان داشتند، بکار گرفتند، تا در نزاع با «شرق» پیروز شوند و در این مسیر تا فروپاشی پیمان ورشو پیش رفتند، اکنون ناگزیرند که سیاست بلوک بندی های نظامی و مسابقه تسلیحاتی را هم چنان ادامه دهند، تا بتوانند سلطه خود را بر خلق ها تحمیل کنند. اما اگر خوب نگاه کنیم این نشانه قدرت آنها نیست! تجربه بیانگر آن است که اگر خلق ها به آگاهی و اطلاعات کافی دست یابند و قادر باشند اراده خود را روشن بیان کنند، توان آن را خواهند داشت که برنامه های روسای دولت ها و ارتش متخصصین آنها را بر هم زنند. برای جهیز و بسیج نیروهای مردمی در این عرصه از مبارزه، این اندیشه اهمیت اساسی دارد، که مفهوم امنیت جمعی از طریق خلق سلاح، جانشین به اصطلاح «امنیت جمعی از طریق نیروی نظامی» گردد. به همین دلیل نمی توان مبارزه برای انحلال ضروری ناتو را از مبارزه برای خلق سلاح و امنیت جمعی جدا کرد.

از این دیدگاه است که بنظر ما همه نیروهای مترقی و مبارزین راه صلح و پیشرفت اجتماعی در سرتاسر جهان باید بر روی یک سلسله از خواست ها و مبارزات مشخص متمرکز شوند که در مجموع انحلال ناتو را می تواند نزدیک سازد. این اهداف از جمله عبارتند از:

- مبارزه علیه هرگونه مداخله نظامی؛
- مبارزه برای کاهش بودجه نظامی به نفع مدارس و دانشگاه ها؛
- مبارزه برای دفاع ملی و مستقل؛
- مبارزه برای حذف کامل سلاح های هسته ای در سطح سیاره؛
- مبارزه برای تعطیل کامل آزمایش های هسته ای.

برای پایان دادن به سیاست بلوک بندی ها و انحلال ناتو، حرکت به سوی خلق سلاح و تحقق همزمان توافق های امنیت جمعی ضروری است.

ناتو فاقد کاربرد است، چنانکه در ماجرای یوگسلاوی دیدیم، که ناتو ظرفیت برخورد با اینگونه بحران ها را ندارد. در منظور برخورد با دیگر کانون های بی ثباتی در جنوب نیز وضع بر همین منوال است.»

در این میان بحث در باره تطبیق ناتو با اوضاع آلمان و وضعیت نیروهای نظامی آن در آن کشور و نیز قصد ایالات متحده به کاهش نیروهای خود در اروپا، به دلائل مالی، هم چنان مطرح است و ادامه دارد. خلاصه آنکه اکنون سیاستگذاران غرب برای پاسخگویی به مجموعه این مسائل تصمیم گرفته اند پیمان ناتو را بر حول چهار محور متحول گردانند:

بنام صلح!

۱- «تدوین یک مفهوم نوین استراتژیک با تاکید بر ضرورت تحکیم ظرفیت ناتو به منظور مدیریت بحران ها.»

در این عرصه ناتو برای خود سه هدف را قرار داده است: اقدامات انسان دوستانه یا نجات اتباع خارجی، اقدام برای حفظ صلح، عملیات برقراری صلح. بر این اساس نیروهای نظامی ناتو می توانند و باید برای مقابله با هرگونه بحران در اروپا و یا خارج از آن مداخله کنند. چنانکه تنها در فاصله سال های ۹۲-۹۱ نیروهای نظامی ناتو ۸ بار در عملیاتی ظاهرا با مقاصد فوق شرکت کرده اند که از جمله آنها می توان از عملیات «توفان عمرا» یا تخلیه اتباع خارجی از ژنر نام برد.

در اینجاست که روابط میان ناتو و سازمان ملل متحد نیز وضع ویژه ای به خود می گیرد که نمونه آن را می توان در دعوت آشکار دبیرکل سازمان ملل متحد از ناتو برای ارسال نیرو به یوگسلاوی مشاهده کرد. این تحولات در مناسبات میان ناتو و سازمان ملل متحد به تحکیم نقشی متحر شده است که سازمان ملل در جریان جنگ خلیج فارس برعهده گرفت و به حمایت آشکار از ایالات متحده امریکا پرداخت. در واقع این امریکاست که منی کوشد سازمان ملل متحد را به ابزار اجرای سیاست های زور گویانه خود مبدل سازد.

مداخله سریع در همه جا!

دومین محور تحول ناتو عبارتست از: «تحول ساختار سازمان پنحوی که بتواند نیروهای متحرک تر و منعطف تری را بسیج نماید که با ماموریت های تازه خود بهتر هماهنگ باشند.» بدنبال نتایج جنگ خلیج، تشکیل نیروهای واکنش سریع در کلیه کشورهای عضو ناتو محبوبیت یافته است. فرانسه نیروی اقدام سریع را بوجود آورده است و آلمان نیز یک نیروی مداخله در بحران را به راه انداخته و به خدمت ناتو درآورده است. این نیرو باید بتواند به سرعت در درون پیمان یا در خارج از آن با استفاده از تجهیزات مدرن اقدام کند. بدینسان دو گردان ویژه با هدف ادعائی حفظ صلح در اختیار ناتو قرار گرفته است.

سازمان ناتو خود نیز بطور جداگانه رسما «نیروی واکنش سریع» ویژه ای را تشکیل داده است که «مانفرد ورنه»، دبیر کل سابق ناتو، این نیرو را «قلب استراتژی تازه ناتو» می نامد و معتقد است که «نیروی واکنش سریع ناتو» قادر خواهد بود به شرایط و اوضاع و احوال نوین پاسخ گفته و کارکرد اصلی آن حفاظت تک تک کشورهای عضو ناتوست. اما واحدهای «نیروهای واکنش سریع ناتو» می توانند هم چنین ماموریت های بشر دوستانه یا ماموریت های حفظ صلح را در چارچوب کنفرانس امنیت و همکاری اروپا یا سازمان ملل متحد به انجام برسانند... این واحدها تجلی پیمان (ناتو) فردا خواهند بود و اراده کشورهای عضو به واکنش در برابر همه بحران ها و منازعات صرفنظر از درجه شدت آنها را نشان می دهند.

تصمیم دیگر در این زمینه تشکیل یک نیروی دریائی دائمی در مدیریتانه است که جانشین ناوگان مزبور گردیده و هم چون وسیله مداخل در اختیار فرماندهی جنوب که مقر آن در «نابل» است، قرار دارد، تا با اصطلاح «تهدیدهای از سمت جنوب» را مانع شود. به این ترتیب هر دو محور تحت تحول ناتو بریک اصل استوار هستند: ناتو می کوشد به چارچوبی برای مداخله و واکنش در هر جا که به نظر ایالات متحده ضروری می رسد، تبدیل گردد.

کدام دفاع مستقل اروپائی؟

سومین محور تحول ناتو عبارتست از ایجاد یک رکن اروپائی. ایجاد این رکن اروپائی در مرحله اول ناشی از ضرورت تقسیم هزینه های ناتو و تصمیم امریکا به کاهش نیروهای آن در اروپاست. اما این تصمیم چیه دیگری نیز دارد که در مجموع غالب است و آن به دست آوردن قدرت مداخله در خارج از منطقه ناتوست. بی دلیل نیست که در یکی از اسناد جامعه اروپا می خوانیم: «حتی اگر برخی از کشورهای عضو جامعه اروپا بنام ناتو در جنگ خلیج دست به اقدام نزدند، اما این امر به شکرانه تجربه ای بود که آنها در چارچوب مناسبات درون ناتو و در کنار امریکا به دست آورده اند.» لازم نیست گفته شود که رکن اروپائی ناتو در چارچوب پذیرش برتری امریکا از ایسن پس دیگر یک واقعیت است.

نفت، استراتژی غرب و مسئله توسعه

دورنمای وضعیت جهانی انرژی و نفت

از هم اکنون روشن است که در دهه‌های آینده یک سلسله از داده‌ها بطور نسبی ثابت خواهد ماند.

رشد چشمگیر مصرف انرژی در جهان

علیرغم تلاشی که تا به امروز بکار رفته است تا مواد انرژی بنجسوی کاراتر مورد استفاده قرار گیرد، تلاشی که در آینده نیز هم چنان باید ادامه یابد، با اینحال نیاز جهانی به انرژی در دهه‌های آینده نه فقط در کشورهای غربی مصرف کننده نفت، بلکه در کشورهای جنوب نیز به علت افزایش جمعیت به نحو چشمگیری بالا خواهد رفت. بنابراین مطالعاتی که آژانس بین‌المللی انرژی (AIEA) به عمل آورده است، مصرف فعلی انرژی که در حدود ۸ میلیارد تن معادل نفت (TPE) است در سال ۲۰۰۵ به ۱۲ میلیارد افزایش خواهد یافت. کنفرانس جهانی انرژی به فرض ثابت ماندن متوسط مصرف سرانه جهانی افزایش فوق را برای سال ۲۰۲۰ پیش بینی نموده است.

اما در پیش بینی‌ها و ارزیابی‌های فوق مبتنی بر استثنائاتی است که از گرایشات و اوضاع کنونی به عمل آمده است. یعنی اوضاعی که ویژگی اصلی آن نابرابری عظیم در مصرف سرانه انرژی میان شمال و جنوب است که بطور متوسط نسبت ده به یک را تشکیل می‌دهد. این نسبت در مقایسه میان آمریکا با آسیای جنوبی به چهل به یک می‌رسد. آفریقا نیز از نظر مصرف انرژی در انتهای جدول قرار می‌گیرد.

اما هنگامی که هدف مبارزه با پیشرفت و جهش جدی در اقتصاد کشورهای جنوب ظرف بیست سال آینده باشد که جز این راهی در برابر بشریت وجود ندارد، در آن صورت روشن است که مصرف جهانی انرژی اجباراً افزایش شدید دیگری خواهد یافت و اگر مقدار لازم انرژی و دیگر زیر ساخت‌های ضروری توسعه اقتصادی در زمان مورد نظر در اختیار این کشورها نباشد از پیشرفت اقتصادی نمی‌توان صحبت کرد.

جایگاه انرژی‌های دیگر

افزایش مصرف انرژی در جنوب به همراه گرایش که در دست جلویی از افزایش تولید کربن و کاهش اثرات آن بر محیط زیست وجود دارد، در برابر ما این دورنا را قرار می‌دهد که نفت و گاز هم چنان سهم عمده مصرف جهانی انرژی را به خود اختصاص خواهند داد (۵۶ درصد در سال ۲۰۲۰) ضمن آنکه گاز نسبت به نفت یا کربن در کشورهای شمال کمابیش اهمیت بیشتر کسب خواهد کرد.

دورنمای افزایش مصرف گاز نیز بر اثر قیمت‌های نسبتاً پائین فعلاً متوقف گردیده است. ایجاد زنجیره‌های تازه تولید و حمل گاز طبیعی مایع در ورای فاصله‌ای معین فعلاً دشوار بنظر می‌رسد و تنها ژاپن پذیرفته است که بهای بالاتری برای گاز بپردازد، در هر حال وضعیت کلی بهای نفت و گاز را نمی‌توان خارج از تلاش کنونی آمریکا برای برپا کردن یک "نظم نوین نفتی" تحت کنترل آمریکا تجزیه و تحلیل کرد.

نظم نوین نفتی آمریکا

تلاش‌های همکاری به منظور آنکه از طریق اقدامات مشترک "سرکردگان" اقتصادی و دولتی بر فعالیت‌های نفتی در سطح جهان نظارت نماید، البته مسئله تازه‌ای نیست. ما در اینجا تنها آخرین تحولات را دنبال می‌کنیم، تحولاتی که شاخص عمده آن در پیش گرفتن مجدد یک استراتژی سلطه جویانه بر اساس تناسب نوین نیروها در عرصه جهانی است. در سال ۱۹۸۴ سیاست نفتی که آمریکا تا آن زمان دنبال می‌کرد به بن بست رسید. در آن تاریخ سیاست قیمت‌های بالا که از ابتدای دهه هشتاد دنبال می‌شد و هدف آن عمدتاً تشویق راه اندازی و جستجوی منابع جدید نفت در ایالات متحده بود، به شکست انجامید و بخش غیر نفتی انحصارات آمریکا به احتمال قوی حاضر نشد هزینه سنگینی که قیمت بالای نفت بر دوش آنها قرار می‌داد را تحمل کند. در این زمان استراتژی آمریکا بر روی دو محور متمرکز گردید. محور اول آن بود که بهای نفت به حداقل ممکن رسانده شود، آن هم درست در زمانی که سه کشیدن ذخیره‌های ملی، افزایش شدید بهای آن را ایجاد می‌کرد. به نوشته واشنگتن پست (۲۳ ژوئیه ۱۹۸۴) اسناد رسمی ایالات متحده نشان می‌دهند که این کشور از سال ۱۹۸۴ عربستان سعودی را "تشویق" کرده است که سیاست کاهش قیمت‌ها را پیش گیرد، سیاستی که سرانجام در سال ۱۹۸۶ به ثمر می‌رسد. محور دوم استراتژی آمریکا عبارت بود از برقرار نظارت کامل بر خاورمیانه که

نویسنده "پل سبندیک"

ترجمه و تدوین: خیرخواه

* بدون مبارزه خلق‌ها، تناسب نیروها که اکنون به سود امریکاست، تغییر نخواهد کرد!

* دوران "اویک" پایان نیافته، برعکس، این تنها نیرو و شکل ممکن برای تغییر تناسب نیروها به سود کشورهای تولید کننده نفت است

* توسعه با انرژی، بدهی‌ها و ارزش گذاری مجدد بهای مواد اولیه و بویژه نفت و گاز در ارتباط است

یکی از شرایط اولیه همکاری میان کشورهای توسعه یافته سرمایه داری (به اصطلاح "شمال") و کشورهای درحال توسعه (به اصطلاح "جنوب") بصورت بسیار طبیعی، علاوه بر لغو بدهی‌ها، این نیز باید باشد که مواد خام کشورهای اخیر ارزش واقعی خود را بیابند و در میان این مواد خام، نفت و بطور کلی هیدروکربورها (نفت و گاز) نظر به اهمیت اقتصادی و استراتژیک خود وضع بسیار ویژه‌ای دارند.

در هر دوره از بحران رسانه‌های همگانی غرب پیوسته از "تفت" سخن می‌گویند و چنان وانمود می‌کنند که گویا هرگونه افزایش بهای نفت و گاز بناگزر رکود اقتصادی را بدنبال خواهد آورد. در واقع این رسانه‌ها با دامن زدن به مسائل فرعی و نادرست تلاش می‌کنند تا مهابت کریمه استراتژی امپریالیست‌ها را در این عرصه بیوشانند. اما امروز دیگر برهمگان آشکاراست که در واقع مکانسم‌هایی که غرب از اواسط دهه هشتاد بکار انداخت و به ایجاد بدهی‌های تازه و سقوط بهای نفت و گاز منجر گردید، دلیل اصلی بی‌ثباتی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در کشورهای صادر کننده نفت در جنوب است. به غیر از برخی کشورها نظیر عربستان سعودی، کویت، لیبی و امارات متحده، تقریباً همه دیگر کشورهای تولید کننده نفت تنها در صورتی می‌توانند امیدوار باشند که در مسیر توسعه اقتصادی گام بر دارند و روابط اقتصادی نسبتاً متوازن با کشورهای بزرگ سرمایه داری برقرار نمایند و از ثبات و رشد لازم برخوردار باشند. درآمد‌های آنان عمدتاً از صدور نفت و گاز بدست می‌آید، ضمن آنکه بدهی‌های این کشورها نیز باید بطور کلی ملغی گردد که در غیر اینصورت این بدهی‌ها و بهره آن‌ها همه درآمدهای اضافی را خواهد بلعید.

مسائل مربوط به انرژی از جمله مسائلی است که عمدتاً اثرات تصمیمات امروز ظرف ده تا پانزده سال آینده مشخص خواهد شد. ما در این مقاله ابتدا دورنمای وضعیت جهانی انرژی و نفت و تحولات قابل پیش بینی آن را در میان مدت و دراز مدت بررسی خواهیم کرد و سپس استراتژی کارگردانان عمده صنایع نفت (ایالات متحده، جامعه اقتصادی اروپا، اوپک، کمپانی‌های نفتی) و بازتاب استراتژی آنها را بر روی مناطق بحرانی جهان مورد توجه قرار خواهیم داد. در عین حال تردید نیست که اگر بخواهیم از آینده‌ای قابل قبول برای بشریت سخن گفته باشیم، چنین آینده‌ای تنها در صورتی تأمین خواهد شد که اقتصاد کشورهای در حال توسعه از وضع فلاکت‌بار کنونی خارج گردد و به جهشی واقعی در دهه‌های آینده دست یابد. با در نظر گرفتن این نکته‌ها در پایان خواهیم کوشید که قیمت واقعی و ضرور فروش "نفت" را ارزیابی کنیم، بهانی که به اعتقاد ما تنها مبارزه مردم می‌تواند آن را تحقق بخشد!

توسسات اداره و نظارت بدون هیچ گونه نقش فنی موثر تبدیل شده اند، مابقی با استثناهایی نادر، بر اثر بوروکراسی و فساد و یا بدلیل آنکه نتوانسته اند پیشرفت های فنی را بکار گیرند، روز به روز کارائی خود را از دست می دهند.

بحران موجود در شرکت ها و سازمان های ملی کنترل کننده صنایع نفت از یک سو و کمبود منابع و وجوه لازم برای سرمایه گذاری از سوی دیگر، اکنون به توجیه رسمی بازگشت کمپانی های بزرگ نفتی تبدیل شده اند که قبلا از این کشورها رانده شده بودند. نمونه بازر این وضع بازگشت کمپانی های نفتی غرب به حوزه های نفتی در اتحاد شوروی سابق و نیز ونزوئلا، الجزایر، مکزیک، عراق، ایران و نقش گسترش یابنده آن ها در تمام خاورمیانه است.

نتیجه دیگر استراتژی امریکا در تحمیل قیمت های پائین نفت آن شده است که کمپانی های نفتی از مناطقی که استخراج نفت از آنها گران تمام می گشود، عقب می نشینند. این وضع بویژه بصورت کاهش فصالت در ایالات متحده نمایان است که در آنجا سطح کنونی قیمت ها دیگر سود آوری عملیات جدید را تضمین نمی کند. پیامدهای رکود خود را بصورت اخراج هزاران کارگر کمپانی های نفتی امریکائی نشان داده است.

اکنون وضع به گونه ای است که نشریات "سیاسی" کمپانی های بزرگ نفتی تقریباً آشکارا اعلام می کنند که می خواهند تمام فعالیت های نفت و گاز جهان را در اختیار خود بگیرند. هر چند که در این اواخر بحث درباره نیاز فزاینده به سرمایه گذاری برای دهه آینده و در نتیجه ضرورت افزایش بها، موجب پیدایش تضادهایی در منافع حاکم بویژه در ایالات متحده گردیده است.

استراتژی جامعه اروپا در مسئله انرژی و مسئله به اصطلاح "مالیات نفتی" (ECOTAX). جامعه اقتصادی اروپا به نوبه خود می کوشد که در درون نظم نوین نفتی امریکائی استراتژی ویژه خود را به پیش ببرد. جامعه اروپا با محاسبه اینکه بهای نفت به هنگام خروج از کشورهای تولید کننده پائین خواهد بود و با این ادعا که ضروری است در مصرف انرژی جنبه حفاظت از محیط زیست نیز در نظر گرفته شود، طرح اخذ مالیاتی موسوم به (اکوتکس) را پیشنهاد کرد که باید از انرژی های تجدید ناپذیر اخذ گردد. در مورد نفت این مالیات بتدریج به سطح ده دلار در بشکه می رسد. هدف از این طرح بسیار گمراه کننده آن بود که از یکسو با بیشرمی تمام از تناسب کنونی نیروها که به زبان کشورهای تولید کننده نفت است، استفاده کرده و به آنها برای کاهش بیشتر قیمت ها در مرحله صادرات فشار وارد آورد (و به همین دلیل اوپک و کشورهای تولید کننده نفت در خلیج فارس این طرح را محکوم و حتی تهدید به تلافی کرده اند) و از سوی دیگر با اخذ این مالیات عملاً به ضرورت عینی افزایش بهای نفت پاسخ گفته شده باشد، بدون آنکه از این افزایش چیزی نصیب تولید کنندگان شده باشد. سروصدائی که بر اثر اعلام این طرح به راه افتاد موجب شد که جامعه اروپا آن را پس بگیرد و در واقع اجرای آن منوط به آن شد که امریکا و ژاپن نیز اقدام مشابهی به عمل آورند. با به قدرت رسیدن بیل کلینتون در امریکا، موضع آن کشور که با هر نوع اخذ اکوتکس مخالفت می کرد، تغییراتی پیدا کرد و نزدیکی با جامعه اروپا آغاز گردید. اما ژاپن هم چنان محتاط باقی مانده است.

جزء دیگر استراتژی جامعه اروپا در مسئله نفت و گاز عبارتست از یورش به سمت منابع اتحاد شوروی سابق که غارت آن اکنون شده است. براساس این استراتژی دولت های تشکیل دهنده شوروی سابق بدین طریق ذخیره نفت و گاز اروپا را تشکیل خواهند داد که موجب کاهش وابستگی آن به خاورمیانه خواهد گردید.

بدین ترتیب ستاریوی امریکائی پائین نگاه داشتن دراز مدت بهای نفت و گاز با موافقت کمابیش محتاطانه عمده کشورها و کمپانی های غریبی و نیز حکام کشورهای تولید کننده نفت روبرو شده است. اما آیا این ستاریوی برای خلق ها و مردم جهان نیز قابل پذیرش است و آیا آنها می توانند این برنامه را بر هم بزنند؟

وضعیت اوپک

بر خلاف آنچه که گفته می شود، دوران اوپک پایان نیافته و هم چنان سهمیه بندی اوپک نقش اساسی را در تعیین بهای نفت ایفا می کند. در سال ۱۹۸۶ دیدیم که بدون سهمیه بندی اوپک، کارکرد عرضه و تقاضای بهای نفت بهای واقعی نفت را بشکله ۷ یا ۸ دلار کاهش داد، یعنی به سطحی که عرضه اضافی به بازار متوقف گردید، زیرا که بهای نفت حتی هزینه تولید را نیز نمی پوشاند. بنابراین بر خلاف ظاهر امروز نیز وجود نرخ های پائین "برنت" و... بهای واقعی نفت براساس قوانین بازار تعیین نمی گردد. نوسان این بها، در حول و حوش سطحی است که میزان آن را تناسب نیروها در سطح جهان و میان کشورهای توسعه نیافته سرمایه داری و کشورهای تولید کننده جنوب تعیین

در سوم منابع شناخته شده نفت با نرخ بهره برداری پائین در آنجا قرار دارد. این نظارت امریکائی ضمناً کنترل انبوه دلارها و سرمایه های اضافی نفت خلیج و به گردش درآوردن آن ها به سمت امریکا را نیز شامل می گردید و جنگ خلیج فارس بصورت کانالیزور و تسریع کننده استراتژی "نویسن نفتی" امریکائی درآمد که دیگر برتناسب نیروهایی به کلی دیگرگون متکی بود. تناسبی که از این پس بویژه در درون سازمان اوپک به نحوی کاملاً محسوس به چشم می خورد و ما بعداً آن را مورد تحلیل قرار خواهیم داد.

تاریخ نفت همواره از جهش ها، ضربات، تحولات و حتی منازعات گوناگون سرشار بوده است، که دسیسه چینی قدرت های بزرگ و بویژه ایالات متحده و کمپانی های بزرگ نفتی را باید محرک اصلی آن دانست. در استراتژی امپریالیسم غرب (ایالات متحده و بریتانیا در خاورمیانه، فرانسه در آفریقا) درهم شکستن مقاومت حکومت هایی که در کشورهای تولید کننده نفت قصد دفاع از منافع ملی را داشته باشند، پایه اساسی سیاست آنها را تشکیل می داده است، به همان شکل که حمایت از حکومت های مطیع و فاسد هرگز قطع نگردیده است. در اکثر نقاط "بحرانی" ستاره ما امروز ره پای منافع نفتی غرب را می توان مشاهده کرد. از آن جمله است جنگ خلیج فارس که در این زمینه از همه برجسته تر و مشهورتر است و با عملیات امریکا در شمالی که همانطور که جرج بوش از ابتدا معلوم ساخت، عبارت بود از استقرار نیروهای نظامی امریکا در منطقه ای در اطراف خلیج فارس تحت عنوان "مداخله بشر دوستانه" نمونه دیگر کشور آنگولا است که غرب جنگی داخلی را به آن تحمیل کرده است تا ناچار شود، بهره برداری از منابع غنی نفت و گاز خود را به شرکت های نفتی غرب واگذار کند. هر چند آنگولا تلاش می کند که رانت نفتی به شکلی تقسیم گردد که تماماً به زیان آن نباشد. این مسئله ای است که در کمپانی های نفتی غرب نگرانی بوجود می آورد. ادامه فشار تخریبی "یونیتا" آشکارا حمایت پنهانی این کمپانی ها را در پشت خود دارد.

مورد دیگر کشورهای نفتی آفریقا مانند گابن و کامرون هستند که یک مثلث نیرومند را در برابر خود دارند: شرکت های نفتی، دولت فرانسه و دولت های محلی وابسته. تمام تلاشی این مثلث آن است که این کشورها نتوانند سیاستی مطابق با منافع خلق های خود در پیش گیرند. سکوت تقریباً همگانی رسانه های گروهی جهان غرب درباره هر چه که در این کشورها می گذرد، نشان دهنده اهمیت منافع موجود میزان فساد و تباهی است.

روسیه و دیگر کشورهای صاحب نفت اتحاد شوروی سابق هدف های مهم دیگر استراتژی نفتی غرب (امریکا و جامعه اروپا) محسوب می شوند. استراتژی امریکا در پائین نگاه داشتن قیمت ها ضمناً در خدمت تحت سلطه درآوردن کشورهای مزبور است، زیرا نفت تنها منبع درآمد ارزی است که بسیاری از آنها در حال حاضر برای پیشرفت و تسلط بر سرنوش خود در اختیار دارند. قرار گرفتن قیمت های پائین نفت و گاز در کنار هزینه گزاف تولید در روسیه که معادل یا بیش از هزینه تولید در "دریای شمال" است، موجب می شود که تولیدات نفتی در روسیه کاهش یابد و حتی آینده بهره برداری های نفتی در این کشور را به خطر اندازد. شرکت های نفتی نیز فشار خود را بر روسیه افزوده اند و دولت یلتسین برای حفظ خود از به غارت دادن منابع نفت و گاز ابائی ندارد.

استراتژی کمپانی های نفتی

شرکت های نفتی استراتژی خود را با تناسب نوین نیروها در عرصه بین المللی تطبیق می دهند. با آنکه سیاست ایالات متحده در تحمیل قیمت های پائین اساساً علیه کشورهای تولید کننده نفت است و دست کمپانی های نفتی را برای حفظ محدوده سود و فشار به کشورهای تولید کننده نفت بازتر می سازد، با اینحال تناقض در آنجاست که کاهش فزاینده نفت بتدریج به زیان شرکت های نفتی نیز تمام خواهد شد. در نتیجه استراتژی امریکا موجب شده است که مرحله جدیدی از تراکم سرمایه در میان شرکت های نفتی پدید آید. برخی از آنها که بطور بالقوه دچار مشکلات هستند (بویژه در اروپا) از دور خارج شده و توسط گروه های نیرومند تر بلعیده می شوند. گروه های دیگر نظیر اکسون و شل با ذخایر عظیم مالی آشکارا به انتظار ورشکستگی رقبا نشسته اند.

ویژگی دیگر اوضاع کنونی مجموع شرکت های نفتی در سمت حوزه ها نفتی جدید یا سود فوق العاده است. اکنون که در بسیاری از کشورهای تولید کننده نفت، سیاست های مبتنی بر تسلط ملی بر بهره برداری از منابع نفت و گاز تضعیف گردیده یا به کلی کنار گذاشته شده است، حوزه های جدید سودآوری بر روی کمپانی های نفتی گشوده می شود. کم رنگ شدن سیاست های مبتنی بر منافع ملی که با فشارهای اقتصادی و مالی غرب و تغییر تناسبات نیروها در سطح جهانی در ارتباط است، بنویه خود شرکت های ملی نفت در کشورهای تولید کننده را در موقعیت بحرانی قرار داده است. بسیاری از این شرکت ها به

شود. و اتفاق همین تلاش محافظت سرمایه داری غرب در سمت تشدید ریاضت اقتصادی در شمار و فشار برای آنکه از سرمایه های منتقل شده به کشورهای جنوب بکاهد یا آن را مجدداً به تصاحب خود در آورد، یا به هر شکل از بکارگیری این سرمایه ها در جهت توسعه واقعی جلوگیری نماید، ریشه واقعی رکود اقتصادی کنونی است.

این که در بسیاری از کشورهای صادر کننده نفت اسراف در مخارج تسلیحاتی، فساد و هزینه های زائد دیگر وجود دارد، البته قابل انکار نیست، اما این واقعیت که غرب می خواهد به هر شکل مانع از انتقال واقعی سرمایه به سمت کشورهای جنوب شود، نقش عمده و اساسی را در ایجاد بحران ایفاء می کند. سودهای عظیمی که بانک های غرب از طریق مکانیسم بدهی ها به دست آورده و می آورند، فروش تسلیحات، گسترش دادن فساد به منظور برقراری کنترل سیاسی هر چه بیشتر، همگی خود بخشی از سیاست غرب در قبال کشورهای در حال توسعه است. اگر عربستان سعودی، کویت، امارات یا لیبی که به لحاظ مجموعه ساختار اقتصادی، درآمد نفتی بالقوه اضافه نسبت به نیازهای خود در اختیار دارند را مستثنی کنیم، کلیه دیگر کشورهای صادر کننده نفت در همه زمینه ها به سرمایه گذاری های عظیم نیاز دارند (آموزش و پرورش، بهداشت، زیر ساخت اقتصادی، توسعه صنعتی) نیازهایی که در حال حاضر قادر به برآورد ساختن آن نیستند.

این مسئله مردم این کشورهاست که به حکومت های خود در جهت استفاده بهینه ازران نفتی، مطابق با نیازهای کشور خود فشار آورند و وظیفه ما پشتیبانی و کمک در این مبارزه است و نه آنکه به بهای فساد حکومت های محلی از نرخ غیر واقعی و پائین نفت دفاع کنیم. از سوی دیگر در کشورهای سرمایه داری پیشرفته نیز مبارزه جدی لازم است تا بار و هزینه انتقال منابع به سمت جنوب و ارزش گذاری مجدد و ضروری مراد اولیه این کشورها، بر دوش سرمایه داران حاکم که در طول تاریخ از غارت جنوب بهره مند شده اند، قرار گیرد و نه مردم زحمتکش، تنها در این صورت است که فعالیت مثبت در جهت توسعه جنوب بطور کامل راه برون رفت از بحران در کشورهای سرمایه داری توسعه یافته را نیز فراهم خواهد کرد.

چنانکه بارها دیده شده است، هرگاه کمترین احتمال افزایش بهای نفت دیده می شود، دولتداران کشورهای غربی ناگهان به یاد مردم کشورهای فقیر می افتند که فاقد منابع نفت و گاز هستند و از اینکه نباید با افزایش قیمت این مردم را مجازات کرد، داد سخن می دهند. البته جنبه ریاکارانه این سخن پراکنی ها هنگامی که مسئولیت غرب را در ایجاد فقر در این کشورها در نظر بگیریم، کاملاً آشکار است. با این حال ما معتقدیم که این مشکل وجود دار، هر چند که از زاویه نادرستی مطرح می گردد. مسئله در واقع آن است که بنا به درجه اهمیت عوامل مختلف در شکل گیری وضعیت ناهنجار کشورهای فقیر را باید معکوس کرد یا با آن بطور جداگانه و منفرد برخورد کرد. مسئله بنیادی که باید برای آن چاره اندیشید، عبارت از آن است که کشورهای فقیر، بهای نفت را هر مبلغی که باشد نمی توانند بپردازند، همانگونه که قادر به پرداخت بهای مواد دارویی یا واردات مواد غذایی خود از غرب نیستند. اگر مسئله حفظ بهای پائین نفت را تنها از زاویه کمک به فقر مطرح کنیم، به معنی آن است که چه بخواهیم و چه نخواهیم، این وضعیت توسعه نیافتگی را که موجب می شود آنها نتوانند بهای نیازهای انرژی خود را بپردازند، همیشگی و غیر قابل تغییر در نظر گرفته ایم. بنابراین لازم است که بهای نفت را همراه با ارزش گذاری مجدد دیگر مواد اولیه، پایان دادن به بدهی ها و کمک مشخص به توسعه بررسی کرد و نه آنکه ضرورت عینی وجود بهای بالای مواد نفت و انرژی در سطح سبزه ما را بنام مشکل توسعه نیافتگی که بدرستی باید آن را حل کرد، انکار کرد.

برای خروج از این بن بست، چنانکه خواهیم دید، لازم است که برای حل مشکلات انرژی اینگونه کشورها، سرمایه های نفتی اضافه اختصاص داده شود. خلاصه آنکه بنظر می رسد استدلال های سنتی علیه بهای بالای نفت نمی تواند در برابر یک بررسی عمیق تاب آورد و برعکس سه دلیل بزرگ برای چنین بهایی وجود دارد:

۱- پاسخگویی به نیازهای واقعی مردم کشورهای تولید کننده نفت که نیاز به افزایش چشمگیر بهای نفت و استفاده کارآمد از این منابع دارند. در صورت باقی ماندن بهای نفت در حدود ۲۰-۱۸ دلار روشن است که این کشورها نتوانند مشکلات خود را حل کرده و دچار بحران خواهند گردید. بنابه نوشته "پاری باس" بهای نفت در سال ۱۹۹۲ به قیمت های ثابت تنها معادل ۳۳ دلار نسبت به سال ۱۹۷۳ بوده است، در حالیکه این بها در ۱۹۸۰ معادل ۱۷ دلار و در سال ۱۹۷۴ معادل ۹ دلار بوده است.

۲- حل نیازهای فزاینده کشورهای جنوب به مواد انرژی در جهت توسعه؛ (بقیه در ص ۱۴)

۳- تناسب موجود نیروها، همانطور که نشریه پاری باس (PARIBAS) آن را کمی پس از پایان جنگ خلیج فارس تحلیل کرد، از این پس به گونه ایست که بهای نفت اوپک باید در جهتی سبز کند که به حال امریکا مساعد باشد. ایالات متحده نیز فشارهای مختلفی به کشورهای اوپک وارد می آورد، تا بهای پائین نفت را بپذیرند، یعنی بهایی که میان بشکه ای ۱۵ تا ۱۹ دلار در نوسان باشد و از آن پس در واقع این بها، تحصیل گردید.

همراهی رهبران عربستان سعودی، کویت، امارات متحده با خواست های غرب و بویژه امریکا مسئله تازه ای نیست. گرایش تازه ای که بویژه پس از سال ۱۹۸۶ در اوپک به چشم می خورد آن است که موضع کشورهای اوپک از بهای نسبتاً بالای نفت پشتیبانی می کردند نیز بتدریج تضعیف گردید و نرم شد. فشارهای غرب چه در جهت ویران ساختن اقتصادی عراق (ر یا قبل از آن کنترل از راه جنگ ایران و عراق) و چه فشارهای اقتصادی و مالی صندوق بین المللی پول بر روی کشورهای در بحران (الجزایر، ونزوئلا، نیجریه و غیره) سرانجام به عقب نشینی های جدید در دفاع از منافع ملی منجر گردید و اوضاع در آن جهت پیش رفت که طبقه حاکم این کشورها که غرب گلوئی آنها را در جنگ گرفته بود، سرانجام پذیرفت که در برابر دریافت کمک های مداخله که بقاء آنها را در قدرت تضمین و از انفجار جلوگیری کند، موضع خود را در بهای نفت تعدیل نماید. در نتیجه اوپک از نرخ بشکه ای ۳۰ دلار بالاتر رفت، نرخی که با منافع مردم کشورهای تولید کننده همخوانی نداشت و سرانجام نیز کار به آنجا کشید که نرخ ۱۷ الی ۱۸ دلار که از سوی امریکا تعیین شده بود، از سوی آنها پذیرفته شد.

در این شرایط درک نقش و اهمیت دراز مدت استراتژی امریکا بسیار مهم است. اگر قیمت ها در همین سطح باقی بماند، آنگاه تسلیم شدن اوپک به استراتژی امریکا این خطر را بوجود می آورد که خاورمیانه عملاً به تنها منطقه ای تبدیل شود که بتواند به رشد آتی مصرف مراد انرژی پاسخ گوید و بسیاری دیگر از حوزه های نفتی تنها به صورت حاشیه ای خواهند توانست سهمی از افزایش تقاضا را به خود جلب نمایند. روسیه بویژه به دشواری خواهد توانست اوضاع نفتی خود را رو براه کند. از سوی دیگر با در اختیار گرفتن منطقه خاورمیانه در نظارت کامل امریکا، سلاح استراتژیک بسیار کارآمدی در اختیار آن کشور علیه دیگر خلق ها قرار خواهد گرفت و توده عظیمی از سرمایه ها در اقتصاد امریکا به کار خواهد افتاد (سالانه بیش از چند صد میلیارد دلار)

چه بهایی برای نفت؟

چگونه می توان بهای نفت را تعیین کرد؟ بهایی که در مناسبات اقتصادی جهانی اهمیت اساسی داشته و تعیین کننده بهای دیگر مراد مشابه، بویژه گاز باشد؟ عده ای اصطلاح "بهای عادلانه" را بکار می برند، یعنی بهایی که نه زیاد بالاست (با این فرض که می تواند تاثیر رکود آور بر اقتصاد غرب بگذارد) و نه زیاد پائین (که تاثیر منفی بر صنایع نفت کشورهای تولید کننده بر جای گذارد) اما این شیوه استدلال به دو دلیل عمده نادرست است. در درجه اول مفهوم فوق این واقعیت را در نظر نمی گیرد که توسعه منابع نفت و گاز و تحکیم زیر ساخت های تولید انرژی در کشورهای جنوب به سرمایه بسیار عظیمی نیاز دارد. تخمین های مختلفی که از سوی "جیس مانهاتان بانک" یعنی سخنگوی رسمی کمپانی های نفتی امریکایی به عمل آمده، یا "بریتیش پترلیوم" و یا "آل اف" همگی بر ضرورت سرمایه گذاری فزاینده در بخش نفت و گاز تاکید دارند. شرکت نفتی آل اف مبلغ لازم برای سرمایه گذاری را در دهه ۱۹۰۰-۲۰۰۰ حدود ۲۰۰۰ میلیارد دلار تخمین زده است (در مقابل ۱۲۰۰ میلیارد دلار برای دهه قبل) که به معنی افزایش بشکه ای ۷ دلار در قیمت مجموعه نفت و گاز و دیگر محصولات نفتی می باشد. اما این ارزیابی ها هنوز بسیار پائین است، زیرا که بر گرایش های کنونی در جهت افزایش مصرف جهانی مراد انرژی متکی است و تنها الزامات سودآوری شرکت های نفتی را منعکس می سازد. در حالیکه کشورهای جنوب برای توسعه خود به مصرف چشمگیر انرژی نیاز خواهند داشت و در نتیجه نیاز به تولید حجم بسیار بیشتر از انرژی وجود خواهد داشت.

به همین شکل استدلال رایج در مورد خطرات بهای بالای نفت نیز که ناشی از اندیشه های اقتصادی گروه های حاکم است، نمی تواند در برابر امکانات تاب آورد. ادعا می شود که افزایش بهای نفت در ۱۹۷۸ و ۸۱-۱۹۸۰ منجر به رکود اقتصاد کشورهای بزرگ سرمایه داری گردید، در حالی که واقعیت آن است که این رکود دلائل متفاوتی داشت. بهترین دلیل نادرستی این ادعا، همانا انتقال سرمایه ها به کشورهای تولید کننده جنوب است. طبقه حاکم سرمایه داری کشورهای پیشرفته چنان سیاستی را در پیش گرفتند که تمام بار فشار این انتقال از طریق سیاست های ریاضت اقتصادی بر دوش کارگران و زحمتکشان بار

کوپن جریان داشت را نیز متوقف کرده و آن را به خيرخواهي هر ايالت حواله داده است. و سرانجام از اين پس صرفنظر از مهاجرين غير قانوني که بر اساس قوانين امريکا بتدريج از حق زندگي هم محروم مي شوند، حتی مهاجرين قانوني امريکا نیز از حق برخورداری از کمک های دولتي به کلی محروم می شوند و یک خانواده امریکایی باید سرپرستی آنها را بپذیرد و مخارج غذا و بهداشت و غیره آنها را تقبل کند.

نظام بهداشتی امریکا به شکلی است که تنها ۴۴ درصد مردم از بیمه های بهداشتی برخوردار هستند. (در فرانسه ۹۹٫۵ درصد) میزان بازپرداخت هزینه های بیمارستانی برای این بیمه شدگان در حدود ۵۵ درصد است (در فرانسه ۹۲ درصد) و مواد دارویی ۱۱ درصد (در فرانسه ۶۰ درصد) است. در مقابل هزینه های بهداشت امریکا حدود ۱۲٫۴ درصد تولید ناخالص ملی است، در حالی که در فرانسه کمتر از ۸٪ از صد تولید است.

در سرتاسر ایالت متحده حدود ۹ میلیون کودک و ۴ میلیون بزرگسال، که اکثر آنها زنان هستند، مشمول کمک های دولتی هستند و اکنون تخمین زده می شود که حدود ۲ میلیون کودک، که تا امروز بیش از ۵ سال از کمک های دولتی استفاده کرده اند، به همراه مادرانشان بر اثر اجرای این قانون به فقر و فلاکت کامل دچار خواهند شد. در مقابل دولت خوشحال است که می تواند ظرف شش سال ۵۴ میلیارد دلار در بودجه فدرال "صرفه جویی" کند!

در سال ۱۹۳۵ زمانی که رئیس جمهور فرانکلین روزولت برنامه "تامین اجتماعی" خود را اعلام داشت، رقیب جمهوری خواه او "هربرت هورر" اعلام داشت: این نظام تمام فلسفه آزادی فردی را به خطر خواهد انداخت. در فوریه گذشته آستیفوس رقیب ریاست جمهوری "رابرت دال" در حزب جمهوریخواه متذکر شد که اساسا باید هرگونه کمک عمومی به محرومین جامعه متوقف شده و این وظیفه به "سازمان های خیریه" واگذار شود که "خود بهتر می دانند کدام یک از فقرا مستحق کمک هستند." (برنامه ای شبیه بنیادهای خیریه در جمهوری اسلامی که سرمایه داران و تجار بازار طرفدار آن هستند)

مجموعه این شرایط نشان می دهد که طی چهار سال گذشته، بیل کلینتون عملا و در نبود یک برنامه واقعی تامین اجتماعی، همان وظیفه ای را انجام داده است که جمهوری خواهان طرفدار آن هستند و اکنون برای اجرای کامل و پرشتاب آن، خود را مدبرتر و مدیرتر از دمکرات ها می دانند!

متحدان طبیعی امریکا در جمهوری اسلامی!

برداشتی که بسیار شبیه به تلاش بازار، سرمایه داری تجاری و ارتجاع مذهبی ایران برای غلبه کامل بر قدرت اجرائی جمهوری اسلامی است. این گروه بندی طبقاتی نیز با آنکه دولت رفسنجائی را در تمام سال های گذشته بدنبال خود کشانده اند، اکنون خود را لایق تر از دولت او برای ادامه مسیر خصوصی سازی لجام گسیخته و گسترش دفاتر و صنایع های خیریه و برنامه های مشمزه کننده و تحقیر آمیزی نظیر جشن عاطفه می داند. جشنی که روح و روان میلیون ها دانش آموز را می آزاد و توده مردم را به پذیرش تبعیض طبقاتی ناچار می سازد! عاملین چنین نقشه و برنامه ای در جمهوری اسلامی، خود نیز خوب می دانند که براساس همین برنامه اقتصادی، از حمایت ضد بشرترین گروه بندی های سیاسی در امریکا برخوردار خواهند شد، اشکال کار فقط آزادی های محدود کنونی در جمهوری اسلامی و مقاومتی است که در بدنه نظام وجود دارد. اتفاقات تلاش آنها برای کسب قدرت مطلق، با هدف برجیدن همین آزادی های بسیار محدود، سرکوب خوین مخالفان و انقضای حمایت کامل و علنی متحدان طبیعی خود در دولت امریکا است.

(بقیه بودگان خردسال از ص ۴)

مانند برخی کودکان روسپی بانکوک که براساس سلیقه و میل مردان عیاش غربی (و در این اواخر ثروتمندان ژاپنی و چینی) انتخاب می شوند و از روستاهای فقیر شمال تایلند می آیند.

اگر اکنون سیستم "تایک" در خوشبختی کامل است، به شرکانه زنجیره ای از تباهی و توطئه سکوت است که از شرکت های چند ملیتی تا کارفرماهای برده دار را در بر گرفته است. در این میان توسعه نیافتگی و حکومت ها نقش و مسؤلیت ویژه خود را دارند.

دفتر بین المللی کار پس از بحث های طولانی سرانجام تصمیم گرفت که تجمع کودکان در سندیکارها را تشویق نماید. هدف از این اقدام البته به هیچوجه مشروعیت بخشیدن به استثمار کودکان نیست، بلکه گذاشتن گام نخست در جهت بازگشت کودکان به زندگی و محیط آموزش و تحصیل است. موسساتی نظیر "تایک" از هم اکنون خطر را دریافته اند و هرچه بیشتر سیاست حرکت ملحنی را در پیش گرفته و به محض اینکه در کشور و یا منطقه ای افشاء می شوند، از آنجا جسته و در نقطه دیگری کار خود را شروع می کنند.

امریکا در آستانه انتخابات ریاست جمهوری قرار دارد. تند روترین جناح های وابسته به انحصارات تسلیحاتی-نفتی خود را از هر جهت آماده پیروزی در این انتخابات کرده اند. گسترش قانون جنگل در سراسر جهان، گسترش پایگاه های نظامی-اتمی امریکا در سراسر جهان، برافروختن جنگ های مذهبی-قومی، تشدید تبعیض نژادی و سرانجام تحمیل برتری نظامی امریکا به تمامی جهان، اهداف امپریالیسم امریکا در انتخابات آینده امریکاست! کاندیدای جمهوریخواهان، خواهان پایگاه های اتمی جدید برای امریکا در دورافتاده ترین نقاط جهان است! جامعه پر قدرت یهودیان نیویورک، از این سیاست دفاع می کند و در این میان حزب دمکرات امریکا و کاندیدای آن، "بیل کلینتون"، که با شعارهای عوامفریبانه به میدان آمده بود، در عین حال که طی سال های گذشته مجری گام به گام سیاست های بالا بوده است، می کوشد به قیمت شتاب بخشیدن به همین سیاست ها، یک دوره دیگر نیز در کاخ سفید باقی بماند. آنچه را در زیر می خوانید، با توجه به این ارزیابی و روند حوادث در ایالات متحده و با استفاده از نشریات دو حزب کمونیست فرانسه و آلمان تهیه و تنظیم شده است.

انتخابات امریکا:

رقابت بر سر غارت جهان تشدید فقر داخلی!

"بیل کلینتون" با این جمله دوران اول کارزار انتخاباتی خود را آغاز کرد: «من در کنار ستمدیدگان هستم».

در آن زمان کلینتون خود را کاندیدای تحول طلب معرفی کرد و حتی از "انقلاب" نیز سخن گفت: تضمین برخورداری از تامین اجتماعی برای همه امریکائی ها. یعنی در کشوری که بیش از ۳۰ میلیون نفر از ساکنان آن از هیچگونه امنیت اجتماعی برخوردار نیستند. کلینتون ضمنا وعده می داد که برنامه های دولتی برای کمک به فقیرترین اقشار اجتماعی و سالمندان را مشخص کند. اما اکثریت محافظه کار مجلس برنامه های تامین اجتماعی برای همه را که قرار بود همسر رئیس جمهور، "هیلاری کلینتون"، آن را به اجرا در آورد، بکلی به اعماق فراموشی سپرد و حتی برخورداری از کمک های اجتماعی کاهش نیز یافت!

یاد آوری می کنیم، که نظام تامین اجتماعی در امریکا اصولا براین اساس قرار ندارد که همه افراد در برابر خطرات و دشواری های زندگی مانند بیکاری، بیماری، پیری، فقر و غیره از حقوق اجتماعی و تامین اجتماعی یکسان و مساوی برخوردار هستند، بلکه این نظام تنها کمک و یاری بخش دولتی یا خصوصی به نفع نیازمندترین ها را می پذیرد. نظام تامین اجتماعی ضمنا براساس کار "افراد تنظیم شده و جنبه اجباری و همگانی ندارد و عمدتا بر اساس سرمایه گذاری هائی است که با مشارکت دولت مرکزی یا دولت های فدرال صورت می گیرد.

پایه های این نظام به سال ۱۹۳۵ و به دوران ریاست جمهوری فرانکلین روزولت بازمی گردد: وی برای نخستین بار قانونی را بنام "قانون تامین اجتماعی" به تصویب رساند، که براساس آن یک دفتر فدرال (مرکزی) و یک نظام بیمه ملی برای انسان های سالمند و بی خانواده پایه گذاری شد. این دفتر فدرال وظیفه داشت که با ایالت های مختلف مذاکره کرده و موافقت نامه هائی را جهت برقراری یک بیمه بیکاری در سطح ملی به امضاء برساند. جالب است که از امریکا بعنوان کشوری نام برده می شود که هنوز هم موضوعات مربوط به خانواده در صدر مسائل حساس و مورد نظر جامعه قرار دارد و آنوقت در این کشور چیزی بنام کمک های خانوادگی وجود ندارد. قانون ۱۹۳۵ تنها کمکی در مجموع به مبلغ ۴۰۰ دلار درماه برای خانواده های نیازمندی که تنها یک سرپرست دارند را پیش بینی می کند. امروز ۲۵ درصد خانواده های امریکائی تک والدینی هستند، یعنی یکی از والدین (پدر و یا مادر) به هر دلیل درکنار همسر و فرزندان خود نیست.

اکنون بیل کلینتون قانونی را به تصویب رسانده است که براساس آن استفاده از کمک فوق به یک دوره حداکثر ۵ ساله و غیر قابل تجدید محدود می شود. ضمن آنکه کمک گیرنده مکلف است، ظرف دو سال برای خود به هر شکل کاری دست و پا کند. قانون مزبور کمک های غذائی که به شکل بن و

آغاز فعالیت "مجمع روحانیون مبارز"

کارخانه‌ها به بخش خصوصی، اخراج کارگران، کاهش سطح تولید و دستمزدها که همگی ناشی از اجرای برنامه "تعدیل اقتصادی" است، به یک سلسله تظاهرات و اعتصابات دست زده‌اند. بصورت همزمان، مهندس هاشمی، رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس اسلامی، در مصاحبه‌ای گفت: «واردات انبوه پارچه خارجی یک خطر عمده برای کاهش تولید صنایع نساجی ایران است و اگر جلوی این واردات گرفته نشود، خطر تعطیل شدن برخی کارخانه‌های نساجی وجود دارد.» افزایش واردات یکی از برنامه‌های بازار و سرمایه داری تجاری ایران است که طی برنامه "تعدیل اقتصادی" به اجرا گذاشته شد و سران "مؤتلفه اسلامی" از مدافعان سرسخت آن بوده و هستند. عسگر اولادی، دبیرکل این حزب، از ابتدای انقلاب با همین هدف، مخالف دولتی شدن بازرگانی بود. حییت ا لله عسگر اولادی، در آستانه انتخابات مجلس پنجم و بعنوان یکی از نطق‌ها و فعالیت‌های پارلمانی‌اش، در ارتباط با واردات و درانتقاد از برنامه‌های کنترلی دولت (که از برنامه تعدیل فاصله گرفته بود) گفت: «توقف واردات در برابر صادرات و حذف واردات بدون انتقال ارز بنا به ضرورت و برای مقابله با توطئه امریکا از سوی دولت برقرار شد، اما بصورت دائمی به نفع کشور نخواهد بود و در مجموع به صلاح اقتصاد کشور نیست، که واردات در برابر صادرات متوقف گردد»!!

اعتراف امامی کاشانی

آیت الله امامی کاشانی، که بدنبال یک سلسله بحث‌ها و فعل و انفعالات ناشی از نتایج انتخابات مجلس پنجم، به دبیرکلی جامعه روحانیت مبارز انتخاب شده‌است، طی مصاحبه‌ای که در نشریات داخل کشور منتشر شد، برای نخستین بار اعتراف به تخلفات انتخاباتی کرد و در ارتباط با عملکرد شورای نگهبان که خود نیز عضو آنست، گفت: «اگر اشتباهی شده‌است، ناشی از گزارش‌های غلطی بوده که به شورای نگهبان رسیده‌است»!!

احزاب با مرامنامه مشخص

حجت الاسلام محقق داماد، رئیس سابق بازرسی کل کشور، که در اعتراض به عدم پیگیری پرونده‌های زدی، رشوه خواری و سوء استفاده از مقام مسئولین حکومتی از کار کناره گرفت و اکنون در دانشگاه تهران تدریس می‌کند، در مصاحبه‌ای که خبرگزاری جمهوری اسلامی آنرا منتشر ساخت گفت: «... بنظر من همان تشکیل حزب منظم و سازماندهی شده در چارچوب قانون اساسی است و نه تشکیل گروه‌ها. اگر احزاب تشکیل شوند، مرامنامه مشخص داشته باشند، معلوم می‌شود برای حل مشکلات کشور چه طرح‌هایی دارند و چگونه می‌خواهند یا مشکلاتی که کشور با آنها روبروست برخورد کنند... کشور در حال حاضر شدیداً نیازمند طرح‌های دراز مدت ملی است و هر گروهی که تشکیل می‌شود، باید طرح‌های دراز مدت ملی خود را ارائه دهد.»

"مجمع روحانیون مبارز" که اعضای آن در طول جنگ ایران و عراق، بسیاری از مقامات اجرائی، قضائی و مقننه جمهوری اسلامی را در اختیار داشتند، سرانجام پس از چندین سال کناره گیری از فعالیت سیاسی، رسماً فعالیت دوباره خود را شروع کرد. روحانیون عضو این مجمع، در زمان حیات آیت الله خمینی و با موافقت او، از "جامعه روحانیت مبارز" جدا شده و با کمک همکاران و همفکران خود تشکیلات جدید را پایه ریزی کردند. دبیرکل این مجمع حجت الاسلام " مهدی کروبی" ریاست مجلس اسلامی را برعهده داشت و برخی دیگر از وابستگان این مجمع، نظیر حجت الاسلام "خویشی"، عضو شورای مصلحت نظام بودند، که همگی آنها پس از درگذشت آیت الله خمینی، یا از مسئولیت‌های حکومتی خود کناره گذاشته شدند و یا بشدت تحت فشار قرار گرفتند، تا منفعیل شوند. بخشی از جامعه روحانیت مبارز، روحانیون وابسته به "مؤتلفه اسلامی" که در این جامعه حضور دارند، بازار و در راس همه آنها، جمعیت (حزب) مؤتلفه اسلامی، که پیوسته درمقابل نظرات اقتصادی آیت الله خمینی و مجمع روحانیون مبارز قرار داشت، بیشترین نقش را در انزوای مجمع روحانیون مبارز ایفاء کرد. بنابر اخبار منتشره در تهران، مجمع روحانیون مبارز، بلافاصله پس از اعلام فعالیت رسمی و علنی خود، اعلام داشت که از کاندیدائی مهندس میرحسین موسوی برای ریاست جمهوری استقبال می‌کند و ری را کاندیدای مورد حمایت خود می‌داند. این درحالی است که دکتر حسن غفوری فرد، دبیرکل جامعه اسلامی مهندسیین و عضو رهبری مؤتلفه اسلامی، در مصاحبه‌ای که در شماره ۲۶ مهرماه روزنامه "اخبار" انتشار یافت، رسماً اعلام داشت که "جوامع همسو" (مؤتلفه و سازمان‌های وابسته‌اش) از بعد از انتخابات اخیر مجلس، بصورت مستقل عمل می‌کنند. او گفت بعد از انتخابات مجلس پنجم به علت تغییر و تحولاتی که در دوزن جامعه روحانیت مبارزه به وجود آمده و بازنگری که در اساسنامه جامعه و نحوه ارتباط آن با جوامع همسو مطرح شد، ما بطور مستقل عمل کردیم" (او نگفت که این تغییرات ناشی از شکست روحانیون حکومتی و سران مؤتلفه اسلامی در انتخابات اخیر است)!

اعلام نظر قطعی "هاشمی رفسنجانی"

هاشمی رفسنجانی، که دولت او در ائتلاف با حزب مؤتلفه اسلامی و روحانیون مبارز مجری برنامه "تعدیل اقتصادی" صندوق بین المللی پول بود، سرانجام اعلام داشت که برای تصدیر ریاست جمهوری‌اش حاضر نیست، قانون اساسی دراین مورد تغییر نکند. او در جمع اتمه جمعه که در تهران جمع شده بودند، گفت که ریاست جمهوری آینده را یاری خواهد کرد. بدین ترتیب، تلاش گروهبنندی "کارگزاران" برای تصدیر دوره ریاست جمهوری رفسنجانی متوقف ماند. همه ناظران سیاسی در تهران براین عقیده‌اند، که تغییر نظر قطعی هاشمی رفسنجانی، تحت تاثیر مستقیم تغییرات بسیار جدی است که در ترکیب "روحانیت مبارز" و اساسنامه آن بوجود آمده و بخشی از روحانیون عضو آن، فاصله گیری از حزب مؤتلفه اسلامی را پذیرفته‌اند. شکست بزرگ مؤتلفه اسلامی و سران آن در جریان انتخابات دوره پنجم مجلس و آشکار شدن بی پایگاه بودن آن در میان مردم، سرآغاز جدائی هائی است که اکنون بتدریج اعلام می‌شود. این جدائی‌ها، اکنون در فعالیت‌های جمعیت دفاع از ارزش‌ها، به سنگگونی حجت الاسلام ریشه‌ری نیز مشهود است، که آنرا وابسته به دفتر رهبر "علی خامنه‌ای" می‌دانند. درحالیکه جناح‌های معتدل مجمع روحانیون مبارز، همچنان برخی ملاحظات را پیرامون نحوه عملکرد و برنامه‌های اقتصادی دولت هاشمی رفسنجانی در نظر دارند، جناح رادیکال این مجمع همچنان بر افشای این سیاست‌های دولت رفسنجانی پای می‌نشانند و او را در بوجود آمدن وضع کنونی در جامعه و انزوای چندین ساله چپ مذهبی مقصر می‌دانند.

اعتصاب و اعتراض کارگران نسبت

به عواقب خصوصی سازی درکارخانه‌ها

براساس برخی گزارش‌های دریافتی، در قائم شهر (شاهی سابق) بسیاری از کارگران کارخانه‌های پارچه بانی این شهر، در اعتراض به واگذاری

Rahe Tudeh No. 53

November 95

Postfach 45

54574 Birresborn, Germany

شماره حساب بانکی:

Postbank Essen, Konto No. 0517751430

BLZ 360 100 43, Germany

تیت ۶ فرانک فرانسه ۲ مارک آلمان ۱ دلار آمریکا

از فاکس و تلفن شماره ۳۲۰۴۵-۲۱۲۳-۴۹ (آلمان)

می‌توانید برای تماس سریع با «راه توده» و ارسال اخبار

و گزارش‌های خود استفاده کنید.